

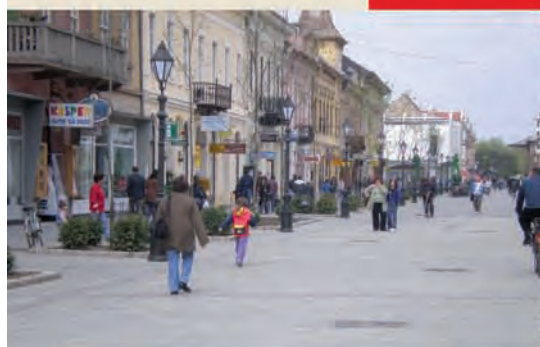
INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
591

Subotica, 1. kolovoza 2014. Cijena 50 dinara

VRAĆANJE ODUZETE
IMOVINE

NAJEZDA GLODAVACA

ORONULE SOMBORSKE
LJEPOTICE

INTERVJU
IVICA LUČIĆ

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE Informativne novine u Svaštari

PLUS

Naslovnica Predaja oglasa Marketing Kontakti Moja stranica Odjavi

TRAZI

Svaštara >> Oglasi

3739 Rezultata pronadjeno za Kuće - prodaja

Filteriraj rezultate

Cena od do

Oglasi sa slikom: ☒ Pokaži rezultate

Poredaj po: Datumu (prvo najnoviji) Rezultata po strani: 25

Sačuvani oglasi

Nemate sačuvane oglase

Marketing

VIP pristup preko 6265

Svakog ponedjeljka od 8 sati imate **ekskluzivnu mogućnost** da do potrebnih informacija dođete pre svih.

VIP

Kursna lista

EUR	114.25
USD	85.4
CHF	92.66
GBP	133.03
AUD	76.58
CAD	81.17
JPY	0.87
HRK	15.12
KWD	299.7
HUF	0.38
BAM	58.41

Vremenska prognoza

Subotica centar-kuća
Prodajem kuću u strogom centru Subotice Dvosoban i trosoban stan na istom placu, malo dvorište suvi ulaz, pogodno za...
20.08.2013
95,000 € (10,024,400 dinara)

Prodajem kuću u Hrvatskoj
Hrvatska, Jasenak - Trosobna kuća od 62 km, udaljena je 4 km od sli centra Bjelolasica. Kuća poseduje tri sobe, ...
27.08.2013
Pe dogovoru

Dvosobna kuća HITNO!
Dvosobna komforna kuća, sa kompletnom infrastrukturom, betonirano, pripremljeno za laminat ili broski pod, dve sobe, ...
24.08.2013
24,500 € (2,585,240 dinara)

Odmah useljiva kuća
Subotica - Odmah useljiva trosobna kuća (86 km) u Golubovoj 7. Etažno prejanje, pariet, izolacija, vodovod, ...
23.08.2013
32,000 € (3,376,640 dinara)

Bajša-trosobna kuća
Bajša - Trosobna useljiva kuća. Prateći objekti, plac ukupne površine 10 an. Trotažna stupa, telefon, kablovska, ...
23.08.2013
10,000 € (1,055,200 dinara)

Subotica - prizemna kuća
Subotica - U kući su dve sobe, trezaranja sa kuhinjom, kupatilo, ostava. Pored kuće u dvorištu je još objekat sa ...
25.08.2013
38,500 € (4,062,520 dinara)

Kuća na prodaju, Subotica
Subotica - Kuća 70 km, 3 sobe, kuhinja, kupatilo. Gradski vodovod, kanalizacija, CATV, telefon. U dvorištu (250 ...
24.08.2013
17,000 € (1,793,640 dinara)

Subotica - Kuća
Subotica - Kuću sa potrošivom većine 190 km, sa garažom 50 km, ležnjom kuhinjom, sanitarnim čvorom, ...
26.08.2013
75,000 € (8,019,520 dinara)

Stambeno-poslovni prostor
Subotica - Radijator, stambeno poslovni prostor, odlična lokacija, pored Hale sportova.
26.08.2013
125,000 € (13,190,000 dinara)

Subotica-spratnica
Subotica - Legalizovana kuća na sprat od 180 km, Majšanski put 161, na placu od 1.100 km, sa 2 ulaza, cg, ...
25.08.2013
48,000 € (5,170,400 dinara)

Subotica - Mali Radanovac
Subotica - Mali Radanovac - Prodaje se neizvršena kuća na sprat sa poslovnim prostorom od 300 km sa sendvič ...
23.08.2013
37,000 € (3,904,240 dinara)

Samostalna kuća
prodajem samostalnu kuću 73 km+terasa pod istim trovom 16km na placu od 600km u cenu prihvatom legalnu vikendicu u ...
24.08.2013
22,000 € (2,321,440 dinara)

kuća kersko naselje
Subotica - Kersko naselje, kuća na sprat oko 180 km, plac 620 km, prejanje na gas i etazno, gradski odloz, ...
24.08.2013
55,000 € (5,801,600 dinara)

Kategorije

Nekretnine	
Kuće - prodaja	3739
Kuće - zamena	210
Kuće - potražnja	106
Stanovi - prodaja	2005
Stanovi - zamena	119
Stanovi - potražnja	20
Iznajmljivanje - pos.	2338
Iznajmljivanje - pot.	144
Vikend kuće	168
Garaže - prodaja	48
Garaže - iznajmljivanje	42
Biznis	
Poslovni inventar	318
Poslovni pr - prodaja	208
Poslovni pr - un.	396
Finansije, novac	37
Gradvinarstvo	
Gradbeni materijal	389
Gradbeni materijal	361
Oprema za kupatilo	121
Namještaj	1089
Tehnika	
Mašine, alati	1502
Rezerovari, baradi	131
Peči, grejna tehnika	636
Elektronika	
Elektronika	168
Audio oprema	227
DVD i sat. oprema	94
TV aparati	313
Foto oprema, kamere	313
Telefoni	313
Auto - Moto	
Automobili - prodaja	4815
Automobili - potražnja	76
Old timer vozila	47
Teretna i autobusi	510
Autopriključice	113
Autodelovi	1559
Motocikli	805
Bicikli	249
Poljoprivreda	
Poljo. mašine i pribor	3464
Poljo. zemljište, bašte	633
Sataži	145
Domaće životinje	1128
Prehrana	373
Bilje	410
Turizam	174
Hobi, sportski pribor	324
Muzički instrumenti	317
Kućni ljubimci i opre	1749
Knjige, učila	169
Obruka, nastave	186
Antikviteti, nakid	312
Zabava - kultura	
Ostalo - prodaja	588
Iznajmljivanje - ostalo	29
Ostalo potražnja	43
Raznoga vrste	43

www.svastara.rs

VOJVOĐANSKA
Svaštara

Kupi računalo, laptop ili tablet i osvoji ljetovanje!

Sa
Laptopom
na more!

NAGRADNA IGRA TRAJE
DO 30. KOLOVOZA

www.tippnet.rs
024/555-765
Karadorđev put 2
Subotica

Јавно комунално предузеће „Суботицагас“ - Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

Dobrodošli u Pulu...

Nekada davno, ljudi su vjerovali u legende, mitove. Tako se i za ovaj čuveni istarski grad vezuje priča kako su ga osnovali bjegunci iz Kolhide, mjesta otkuda je krenula potjera za slavnim Argonautima. To se zbivalo prije oko tri tisuće godina. Od tada do danas u Puli su se naseljavali Iliri, Rimljani, Goti, Slaveni, da bi dolaskom Franaka bila uspostavljena vlast koja omogućava dajnji razvitak ovog područja. Razvoj se nastavlja preko gospodarenja Venecije nad Pulom, jer se ovdje grade i opremaju galije za ratne pohode.

Sam položaj Pule, na vrhu istarskog poluotoka, bio je strateški važan, te je sasvim normalno da je ovaj grad i do današnjih dana ostao nezaobilazan, ali sada na polju turizma. Antičko naslijeđe u vidu čuvenog Amfiteatra, Augustova hrama (na Forumu staroga antičkog grada), slavluka Sergijevaca (Zlatna vrata) i još puno toga optočenog u divnim arhitektonskim dostignućima, čini ovaj grad pravom poslasticom za ljubitelje turističkih avantura. U Puli sam prvi put bio još davne 1990. godine, na ekskurziji pri završnoj godini srednjoškolskog obrazovanja. Tada smo svi doživljavali Pulu na poseban način, ali su mi se urezala sjećanja na hodnike kroz koje su nekada prolazili gladijatori, gladni pobjede koja im spašava život, a danas prolaze kolone turista gladni avantura kroz koje su možda baš ti junaci krvavih pirova rimskoga doba nekada proživljavali. Posjetio sam Pulu mnogo, mnogo godina kasnije ponovno, i doživio je nekako ljepše, opuštenije... Prepuna je muzeja i galerija, čak sam stigao posjetiti i gradsku knjižnicu i dvije starije knjižnice od nje – mornaričku i sveučilišnu. Preljepi pulski parkovi ostavili su poseban dojam na mene, čini mi se kako nijedan grad nema toliko parkova kao Pula. Ovdje se oragniziraju i Dani antike, s izložbama dječjih radova, uz čitanje poezije, izvođenjem komedija, pričama o drevnim zanatima, s gomilom uličnih zabavljača i antičkim plesovima koje izvode plesači po ulicama. To treba vidjeti... Kao i pulske restorane, kavane, pizzerie i spaghetterie, konobe i pečenjare, s raznoraznim gastronomskim đakonijama. Ako netko ne voli ribu i riblje specijalitete, onda preporučujem fritaje, razne vrste omleta, ili maneštru, tradicionalnu gustu juhu od sastojaka koji će vas oduševiti. Ali... ostavit ću vam da to sami otkrijete, a morate je probati, vjerujte mi na riječ.

Posebna je priča za prepričati – koje su to slavne ličnosti posjetile Pulu, bilo kao gosti nekih znamenitosti, bilo u neakvoj svojoj privatnoj režiji. Ako uzmemo u obzir čuveni pulski festival filma, dovoljno je samo pobrojiti goste ove manifestacije koja desetljećima krase Amfiteatar, ali ako na to dodamo i koncerte koji se u tom istom antičkom zdanju održavaju preko cijele godine, onda nam je popis toliko dug da bi nam trebalo još mnogo, mnogo prostora za pisati. No, hajmo dodati i Brijune, koji ponosito stoje preko puta Pule i bili su ljetna rezidencija čuvenog svjetskog hedonista, maršala Tita. Zamislimo tek broj svjetskih zvijezda i dužnosnika koji su prodefilirali s gospon predsjednikom ovim drevnim gradom. Namjerno neću navoditi nikakva imena, jer vas želim potaknuti da sami probate pronaći sve te informacije, i naravno – otići do Pule i prohodati istim tim ulicama u kojima je sav taj svjetski jet-set provodio svoje besane dane.

Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Zato znajte da ste uvijek dobrodošli u Hrvatsku, kao i u naš web sajt s imenom – www.dobrodosli.net

AKTUALNO

Dopis predsjednika HNV-a subotičkom gradonačelniku

Maglai izravno krši preporuku MMO.... 7

TEMA

Na području Subotice

Najeza glodavaca..... 8-9

Vraćanje oduzete imovine u Srbiji

Najprihvatljivija naturalna restitucija..... 14-15

INTERVJU

Ivica Lučić, ravnatelj dječjeg kazališta u Osijeku

U vrhu hrvatskih kazalištaraca..... 12-13

SUBOTICA

Skulptura u zbirci Moderne galerije *Likovni susret*

Neviđeno..... 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Dužijanca u Maloj Bosni

Zahvala za kruh svagdanji 24

KULTURA

Propadaju zgrade unutar povijesne jezgre Sombora

Oronule gradske ljepotice 32-33

SPORT

Marin Gorjanac, pokretač uličnog vježbanja u Beregu

Želja – svjetsko natjecanje..... 55

Mali čovjek želi preko crte

U neka i ne tako davno prošla vremena mogli smo vidjeti da neki od posjetitelja plaža čitaju knjige između dva osvježanja u moru, rijeci ili jezeru. Danas to nije, bar ne čest, slučaj. Bio je to za nas vidljiv čin nečijeg čitanja, ali su danas slika i znak postali važniji od tradicionalne jezične komunikacije kroz knjige, tako da su i oni, za druge nevidljivi, još postojeći činovi čitanja knjiga, u prostorima soba ili dvorišta, najčešće samo tek zabava u potrošnji slobodnog vremena.

Zabava, jer se uglavnom ne čitaju knjige koje sadrže poetički, etički i estetski smisao – dakle, ona djela koja nastoje predložiti dublji smisao svojoj jezičnoj zajednici, nego se uglavnom čita trivijalna, »laka« književnost, koja donosi profit nakladnicima. Riječ je naravno o dominaciji tržišnog kriterija, koji danas uvjetuje i cjelokupni društveni život. Kvalitetna literatura je gurnuta na rub kulturnog života, jer kontrolirani sustav kulture od strane kulturne industrije isključivo favorizira kategoriju medijskog i tržišnog uspjeha.

To jest globalno stanje, u kojoj se danas nalazi i književnost koja nastaje na južnoslavenskom kulturnom prostoru. Ovdje se procesom tranzicije društvena funkcija književnosti promijenila, a mehaničkim uvođenjem neoliberalnog kapitalističkog društvenog sustava i mnogi »pisci« su pristali ispunjavati tržišnu volju i time su doprinijeli da književna umjetnost postane nevažna, granajući enormni porast tekstualne produkcije.

No, književnost je žilava, pa tako slijedi iznenađenje. Krimi-trileri koji su važili za »laku« literaturu čitaju se i danas u velikom broju u cijelom svijetu. Ali u čemu je privlačnost nekih trilera koji se danas pišu i zbog čega su zauzeli važno mjesto u suvremenoj literaturi? Jer su pojedina djela toga žanra literatura koja ne služi za ispunjavanje dokolice! Glavni likovi u tim trilerima su gubitnici koji žive u aktualnom svijetu, gdje vladaju bankarski poglavari i veliki poduzetnici koji gaze ljudsko dostojanstvo, a koji, ipak, unatoč tome, kao silnici trijumfiraju u društvu. Suvremeni trileri ogoljuju moćnike i prikazuju zlo tih silnika, a takva žanrovska literatura privlači određeni broj čitatelja, a riječ je o piscima poput **Luisa Sepulvede** ili **Jo Nesboa**, čije se knjige mogu naći i u ovdašnjim knjižarama.

Brojni su džepovi otpora ponašanju konzumerističkog stada, tako je ove godine i zagrebačka neovisna izvedbena skupina *Montažstroj*, čiji su politički obojeni i društveno angažirani performansi prepoznati i u svijetu, realizirala glazbeno-kazališni performans *Mali čovjek želi preko crte*, koji kao predložak koristi pjesme s albuma *Paket aranžman*, beogradskih bendova *Šarlo akrobata*, *Idoli* i *Električni orgazam* iz 1981. godine.

Predstava ima izrazite antirasističke, antihomofobne i pacifističke poruke, uz kritiku neoliberalnog kapitalizma koji nas je doveo do svijeta koji se urušava pred našim očima, a predstava nastoji stvoriti i novo značenje populističke floskule »mali čovjek« u društvu u kojemu radnička klasa nema svijest o sebi i o nužnosti vlastitog organiziranog djelovanja. Može li »mali čovjek« preko crte? Možda. Ili je bolje na plaži, a bez knjige?

Z. S.

U ZAGREBU ODRŽAN HRVATSKI SVJETSKI KONGRES

Kongres podupire hrvatsku zajednicu u Srbiji

U novom sazivu Hrvatskog svjetskog kongresa za dopredsjednika za Europu izabran je Petar Kuntić, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Hrvatski svjetski kongres, krovna iseljenička organizacija u svijetu s konzultativnim statusom u Ujedinjenim narodima, u Hrvatskoj matici iseljenika je u ponedjeljak, 28. srpnja, predstavila novo vodstvo, izabrano na mandat od dvije godine.

Dugogodišnji glasnogovornik Kongresa fra Šimun Šito Ćorić kazao je da niti nakon 20 godina nije pronađen učinkovit način kako domovinu infor-

mi način kako ga kanalizirati prema domovini, i upravo će na tom polju raditi novo vodstvo Kongresa, kazao je fra Šimun Šito Ćorić.

POTPORA U IZBORIMA ZA HNV

Za glavnog tajnika izabran je **Vinko Sabljo** iz Švicarske, jedan od osnivača Kongresa i nekadašnji dvostruki dopredsjednik na svjetskoj razini. Dopredsjednik za Europu u ovom novom sazivu je **Petar Kuntić**, predsjednik DSHV-a i bivši srpski parlamentarac, koji u političkom životu dugi niz godina radi na rješenju takozvanog hrvatskog pitanja. Kuntić je u izjavi za *Hrvatsku riječ* ocijenio da je njegovim izborom za dopredsjednika Kongres želio poručiti da podupire hrvatsku zajednicu u Srbiji. »Mislim kako je to poruka HSK-a da podupire hrvatsku zajednicu u Srbiji pred najavljene intenzivne razgovore Međudržavne mješovite komisije, koji će biti održani već rujna, a potom i početkom sljedeće godine, u rješavanju problema Hrvata na ovim prostorima. Mislim da je to potpora Hrvatima u Srbiji, budući da Srbija vrlo ozbiljno kreće prema europskim integracijama i u tom kontekstu će se rješavati poglavlja koja govore o manjinama. Dakle, potpora je to da se konačno počne rješavati i hrvatsko pitanje u Srbiji. I sigurno je potpora opciji koju predstavljam s još tridesetak udruga u izborima za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća«, kaže Petar Kuntić i

dodaje, kako je bio vrlo ugodno iznenađen time da službeni Zagreb »vrlo pomno prati slijed zbivanja glede izbora za novi saziv HNV-a i da su dužnosnici države upoznati s onim što se tu trenutačno događa.«

GRADITI PARTNERSKE ODNOSI

Rumunjski parlamentarac **Slobodan Gera** predstavljat će u Kongresu hrvatske nacionalne manjine iz europskih zemalja, Hrvatsku i BiH predstavljat će **Miljenko Stojić** iz Hrvatskog centra za istraživanje zločina komunizma. HSK

a želja mu je stvoriti njihov jedinstveni profil na društvenim mrežama i stvoriti tako najjednostavniju platformu povezivanja, posebice mladih hrvatskoga podrijetla.

Ante Radić će u Kongresu zastupati interese australskih Hrvata, za rizničarku ove krovne iseljeničke organizacije ponovno je potvrđena **Dijana Vukušić**, a glasnogovornik ostaje svestrani Hrvat iz Švicarske fra Šimun Šito Ćorić. Očekivanja su velika od nove ekipe Kongresa, a kako je fra Šito istaknuo, temelj za bolje međusobne odnose postoji, to je Zakon Republike Hrvatske

Petar Kuntić

mirati o radu i životu izvandomovinskih Hrvata. Smatramo štetnim svako marginaliziranje Hrvata izvan Republike Hrvatske, rekao je u uvodnom govoru fra Šimun Šito Ćorić. Hrvatska javnost ne zna da iseljenici u domovinu godišnje, i to samo službenim kanalima, preko banaka ili tvrtki za prijenos gotova novca, pošalju 1,1 milijardu eura, što ih čini najvećim ulagačem u našu zemlju. Hrvatsko iseljeničtvo ogroman je gospodarski, ali i intelektualni kapital i moramo prona-

HRVATSKI SVJETSKI KONGRES

ima odnedavno dva domovinska sjedišta, u Zagrebu i Mostaru. Predstavnik Kongresa za Sjevernu Ameriku i dopredsjednik na globalnoj razini ostaje **Ivan Curman** iz Vancouvera. Latinsku Ameriku predstavljat će **Josip Hrgetić** iz Venezuele, kojeg su u Hrvatsku dovele prve Hrvatske svjetske igre održane u Zadru. U Venezueli i dalje ima tvrtku koju vodi, ali je podružnicu otvorio i u domovini. Kaže kako je on primjer da se u Hrvatskoj može voditi uspješan posao, te ističe da će raditi i na povezivanju svih društava diljem Južne Amerike,

o Hrvatima izvan RH. Od Državnog ureda očekuju da bude njihov put do Vlade i partner Hrvatskom svjetskom kongresu. Nužno je, kako je rečeno, da Vlada Republike Hrvatske osigura kontinuitet odnosa s Hrvatima izvan domovine i rada s njima, tako da hrvatsko izvandomovinstvo ne bi moralo uvijek iznova graditi odnose sa svakom novozabranom hrvatskom vlašću i umjesto poboljšanja, doživljavati stagnaciju plodnih odnosa nakon svake promjene političkih struktura.

DOPIS PREDSEDNIKA HNV-A SLAVEN BAČIĆA, SUBOTIČKOM GRADONAČELNIKU JENŐ MAGLAIJU

Maglai izravno krši preporuku MMO

Predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** uputio je dopis gradonačelniku **Jenő Maglaiju** 23. srpnja. Predmet dopisa je kršenje međuvladinog Mješovitog odbora koji prati provedbu Sporazuma o zaštiti manjina između Republike Srbije i Republike Hrvatske.

»POŠTOVANI GRADONAČELNIČE,

Obraćam Vam se u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća,

koje vrši osnivačka prava nad NIU *Hrvatska riječ*, a istodobno i kao član međuvladinog Mješovitog odbora (MMO) koji prati provedbu Sporazuma o zaštiti manjina između Republike Srbije i Republike Hrvatske, koji bi trebao održati svoju 6. sjednicu početkom rujna mjeseca u Hrvatskoj.

Naime, jedna od preporuka srpskoj strani (br. 10) s posljednje 5. sjednice MMO jeste »osiguranje odgovarajućeg prostora za djelovanje NIU *Hrvatska riječ*«,

što je do sada srpska strana ispunjavala kroz izdavanje u besplatni zakup poslovnog prostora Grada Subotice *Hrvatskoj riječi*.

Kako ste, međutim Hrvatskoj riječi 17. srpnja 2014. ponudili zaključenje novog ugovora o zakupu s plaćanjem tržišne zakupnine i svim troškovima, što je prema neslužbenoj procjeni u prosječnom mjesečnom iznosu 60-80 000 dinara mjesečno (zakupnina oko 17 500 din, električna energija oko 30 000 din, grijanje oko 20 000 din, itd.)

odnosno godišnje oko 800 000 dinara bruto, držim da je ovakvo postupanje protivno gornjoj preporuci MMO, te Vas molim da u najkraćem roku povučete ponudu za zaključenje novoga Ugovora o zakupu s odredbom o obvezi plaćanja zakupnine i zadržite postojeći ugovor o zakupu na snazi, jer se ovakvom promjenom uvjeta korištenja poslovnog prostora izravno krši preporuka MMO, osim što i umanjuju stečena prava.«

H. R.

SET MEDIJSKIH ZAKONA PRED SKUPŠTINOM SRBIJE

Država se povlači iz medija

Set medijskih zakona na koje se čekalo godinama Vlada Srbije je usvojila u nedjelju, 27. srpnja, po žurnom postupku, a već u utorak, 29. srpnja, ovi zakonski prijedlozi našli su se na izvanrednoj sjednici Skupštine Srbije. Riječ je o Zakonu o javnom informiranju i medijima, Zakonu o elektronskim medijima i Zakonu o javnim medijskim servisima.

Neke od novina koje donose novi zakoni su da se država povlači iz medija, svi mediji u javnom vlasništvu bit će privatizirani do 1. srpnja 2015. godine, osim medija kojima su osnivači nacionalna vijeća nacionalnih manjina, uvodi se pristojba umjesto TV pretplate, ali od početka 2016. godine.

PRIVATIZACIJU OČEKUJE 81 MEDIJ

Ministar kulture i informiranja **Ivan Tasovac** je kazao da je ključna novina u tim zakonima da država izlazi iz vlasništva u medijima srpnja sljedeće godine. On je kazao da će, po završetku procesa privatizacije medija,

oni moći aplicirati kod države za financijsku potporu onim sadržajima koji predstavljaju javni interes u području informisanja, te da će financiranje po natječajima biti dio ozbiljne procedure primjene ovih zakona i detaljnije uređeno podzakonskim aktima.

Ukoliko se do 1. srpnja mediji ne privatiziraju, kapital se privatizira prijenosom vlasništva na uposlene bez nadoknade. Ukoliko uposleni to ne prihvate, medij se automatski briše iz registra. Privatizaciju, prema podacima Ministarstva za kulturu i informiranje, očekuje 81 medij u kojem država ima osnivačka prava. Ova odredba se ne odnosi na medije kojima su osnivači nacionalna vijeća nacionalnih manjina, odnosno ustanove, gospodarska društva i fundacije kojima su osnivači nacionalna vijeća. U Prijedlogu zakona stoji da dvije trećine tijela upravljanja ovih medija i njihovih osnivača čine neovisni članovi, odnosno osobe koje nisu u protekle tri godine bile na nekom dužnosničkom položaju.

Zakon o javnom informiranju je predvidio da se u razdo-

blju od pet godina po privatizaciji moraju zadržati programske strukture i sadržaji, što je posebno značajno kada je reč o medijima koji izvještavaju na jezicima nacionalnih manjina. Tasovac je naglasio da je Europsko povjerenstvo dalo pozitivno mišljenje o sva tri zakona.

RTV I RTS JAVNI SERVISI

Zakon o javnim medijskim servisima predviđa postojanje dva javna servisa: Radio-televizije Srbije i Radio-televizije Vojvodine, te prema riječima ministra, garantira njihovu institucionalnu i programsku neovisnost, definira javni interes i način financiranja javnih servisa. Zakonom će biti ukinuta TV pretplata i država će do siječnja 2016. financirati rad oba medija kako bi osigurala njihovu stabilnost, a nakon toga će pristojba postati jedini način financiranja javnih servisa. Pristojba će biti obvezna a njezin iznos neće biti veći od 500 dinara, kazao je ministar Tasovac.

Kada bude uvedena pristojba, Javni servis Vojvodine će

prihodovati 70 posto sredstava prikupljenih putem pristojbe na teritoriju Vojvodine, a ostatak će pripasti RTS-u. U zakonu se ne navodi koji će postotak državnog proračuna namijenjen za javne servise do uvođenja pretplate pripadati RTV-u, a koji RTS-u, i to će biti stvar Vladine uredbe.

Najvažnija izmjena Zakona o elektronskim medijima je transformacija Republičke radiodifuzne agencije (RRA) u Regulatorno tijelo za elektronske medije. Novo regulatorno tijelo će propisivati pravila, kontrolirati rad i izricati kazne pružateljima medijskih usluga, a o svom radu podnositi će godišnja izvješća Skupštini Srbije. Dozvolu za emitiranje programa Regulatorno tijelo će izdavati na osam godina, ali će je imati pravo oduzeti ukoliko utvrdi neregularnosti.

Zakonom se predviđa da pružatelji medijskih usluga mogu biti javni servisi, komercijalni pružatelji usluga i civilni sektor, a vlasnici neće moći biti političke stranke, niti pravne osobe za koje nije moguće utvrditi vlasničku strukturu osnivačkog kapitala.

S. M.

HKUD VLADIMIR NAZOR IZ SOMBORA PROSLAVIO 80. DUŽIONICU

Sijemo i žanjemo s vjerom u Boga

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor* proslavilo je u nedjelju, 27. srpnja, 80. Dužionicu. Osam desetljeća zajednički Crkva i narod zahvaljuju Bogu za uspješno obavljenju žetvu i za novi kruh. Ta tradicija nije prekidana od 1935. godine, kada je u Somboru održana prva Dužionica, godinu dana prije službenog osnivanja *Miroljuba*, današnjeg *Nazora*. Čast da ove godine budu bandašica i bandašica imali su **Nikola Firanj** i **Pamela Brkić**, dugogodišnji aktivni članovi folklorne sekcije *Vladimira Nazora*. Proslava je počela okupljanjem sudionika Dužionice u Hrvatskom domu u Somboru, a nakon toga svačena povorka prošla je središtem grada do crkve Presvetog Trojstva, gdje je održana sveta misa.

ZAHVALA ZA ŽETVU I NOVI KRUH

»Ovaj događaj, kojega naša župa i vjernici slave, je zahvala za žetvu. Zahvala za novi kruh. Zahvala za sve ono što taj kruh u životu čovjeka i nas ovdje konkretnih ljudi znači. Isus je govorio o kraljevstvu nebeskom i pri tome se služio slikama, koje su vjerujem i nama još uvijek drage. To su slike sijača i sjemena. Činimo to i dalje, možda na drugačiji način, ali činimo. Mi se radujemo sjemenu položenom u zemlju, mi čekamo, strepimo i molimo što će biti od tog sjemena, hoće li ono donijeti željeni plod. Mi znamo dobro kako su važni uvjeti tla u kome je sjeme položeno. Isus je u svoje vrijeme gledao svoje suvremenike hodeći Galilejom, Samarijom i Judejom i vjerojatno s njima porazgovarao

i osjetio ljubav, zabrinutost i iščekivanje. Božja riječ je kao sjeme izgovorena da padne negdje na dušu i srce čovjeka i da to tlo – ljudsko srce učini plodnim za plodna djela«, kazao je na svetoj misi velečasni **Josip Pekanović**, župnik crkve Presvetog Trojstva i dekan somborski.

Poslije svete mise i Bandašicinog kola, koje je odigrano na Trgu svetoga Trojstva, svečana povorka sudionika Dužionice prošla je glavnom somborskom ulicom do Županije, gdje je gradonačelniku Sombora **Saši Todoroviću** uručen kruh od novog žita. »Ima čast i zadovoljstvo pozdraviti vas u ime HKUD-a *Vladimir Nazor* i naših gostiju *Šokačke grane* iz Osijeka i *KD Žetva* iz Kucure i svih ostalih sudionika Dužionice. Stoljetni je običaj zahvale Bogu za uspješnu žetvu, a naše društvo ga čuva 80 godina s ciljem očuvanja tradicije i identiteta hrvatskog naroda na ovim prostorima. Dolaskom kombajna na žitna polja pravi kosci i žeteoci polako padaju u zaborav, ali zahvala Bogu za uspješnu žetvu i dalje ostaje kao i prije. Bogu hvala i ova žetva je uspješno završena, a blagoslovljeni kruh od novog žita predajemo, gradonačelniče, vama«, kazala je uručujući kruh gradonačelniku Todoroviću bandašica Pamela Brkić. Čestitajući svima koji svetkuju Dužionicu, Todorović je rekao kako taj pra-

Glavnom ulicom do Županije

U crkvi Presvetog Trojstva

Dolaskom kombajna na žitna polja pravi kosci i žeteoci polako padaju u zaborav, ali Bogu za uspješnu žetvu i dalje zahvaljujemo, kazala je bandašica ovogodišnje Dužionice Pamela Brkić

znik nadilazi granice nacionalne pripadnosti i da pripada svim Somborcima.

OBILJEŽJE PANONIJE

Proslava Dužionice nastavlja se u Hrvatskom domu uz risarski ručak. »Ni nacionalne manjine, ni većinski narod nemaju prava svojatati ovu manifestaciju kao svoju, jer to je manifestacija panonskog naroda u ovom dijelu Europe. Zbog toga mi je posebice drago što su nam danas gosti rusinskog KD *Žetva* iz Kucure«, kazao je **Mata Matarić**, predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor**. Dr. sc. **Slaven Bačić**, predsjednik HNV-a, pozdravljajući sudionike Dužionice kazao je kako mnogi narodi u Panoniji imaju običaj obilježavanja zahvale Bogu za žetvu, ali jedino je Dužionica dobila javno obilježje, izišla je iz domova u javnost i crkve. »Želim vas pozdraviti u ime Vlade Vojvodine i zahvaliti vam što mogu prisustvovati ovakvoj manifestaciji, koja slavi ono što je za nas Vojvođane najvažnije, a to je završetak žetve. Čestitam vam što su Hrvati Bunjevci s ovih

prostora proslavi završetka žetve dali tako veliki značaj, a ništa na ovim prostorima nije značajnije od žetve, sjetve i kruha«, kazao je pokrajinski tajnik za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova **Miroslav Vasin**. Proslavi Dužionice u Hrvatskom domu nazočili su i **Neven Marčić**, konzul Republike Hrvatske u Subotici, i gradonačelnik Sombora **Saša Todorović**, a i predstavnici hrvatskih udruga.

Zlata Vasiljević

POVIJEST SOMBORSKE DUŽIONICE

Somborski Hrvati prvi puta su Dužionicu javno proslavili 1935. godine. U svečanoj povorci bili su konjanici s barjacima, risari i risaruše. Bilo je to i prije samog osnutka Hrvatskog društva *Miroljub*. Slavila se Dužionica i tijekom rata, ali nešto skromnije. Velikih javnih proslava s povorkom sudionika u središtu Sombora nije bilo ni u prvim poslijeratnim godinama. Početkom 60-ih prošlog stoljeća proslave Dužionice počele su i na okolnim somborskim salašima – Nenadić, Bezdanski put, Gradina. Središnja Dužionica ostala je ona u Somboru, na kojoj su sudjelovali i mladi salašari. No, od početka 90-tih prekinut je običaj održavanja Dužionica na salašima, a svi Hrvati od tada se okupljaju na središnjoj Dužionici u Hrvatskom domu. Dvijetisućite godine sudionici Dužionice predali su u Županiji kruh od novog žita tadašnjem gradonačelniku i tako je poslije nekoliko desetljeća Dužionica ponovno postala javna proslava, s povorkom sudionika koji prolaze središtem grada.

Kruh je predan gradonačelniku

KNJIŽEVNA VEČER

U sklopu proslave ovogodišnje Dužionice, u petak 25. srpnja održana je u Hrvatskom domu književna večer, na kojoj je predstavljena knjiga mons. **Stjepana Beretića** »Božji prijatelji s nama na putu«. Knjigu je predstavio mons. **dr. Andrija Anišić**.

NA PODRUČJU POLJOPRIVREDNE STRUČNE SLUŽBE SUBOTICE

Najeзда glodavaca

Karakteristika u ovoj godini za proizvodnju prije svega strnih žita, ali i općenito za proizvodnju ratarskih usjeva, jest iznimno velika pojava sitnih poljskih glodavaca. »U biologiji je uobičajeno da se svake desete ili jedanaeste godine poljski glodavci javljaju u prenamnoženom broju, međutim mi kao savjetodavci koji smo u svakodnevnom kontaktu s poljoprivrednim proizvođačima došli smo do zaključka da se ni oni najstariji ne sjećaju ovakve najeзде glodavaca zabilježene u ovome periodu godine, odnosno u razdoblju mjesec dana prije zrenja strnih žita«, ističu u Poljoprivredno stručnoj službi. Navedeni podaci odnose se na područje djelovanja Poljoprivredne stručne službe Subotica, tj. na subotičku općinu, ali kako ističu, u kontaktu s kolegama iz drugih poljoprivrednih postaja, kao i u kontaktu s nekim proizvođačima koji su van teritorija subotičke oćine, došli su do zaključka da je pojava globalno raširena – Bačka je cijela zahvaćena, ali i dobar dio Banata i Srijema – može se reći da je cijela Vojvodina zahvaćena povećanim brojem glodavaca.

SMANJEN PRINOS

U proteklom se periodu na pojedinim parcelama moglo primijetiti kako su biljke nestajale, tj. da je vidno na oko došlo do smanjenja gustine usjeva. Razlog tome su tri vrste glodavaca. Dvije su iz roda miševa – veliki poljski miš i veliki prugasti miš, a treća vrsta je poljska voluharica. To su iznimno prilagodljive vrste. Glavna hrana su im žitarice, ali napadaju i druge poljoprivredne proizvode, što se upravo i događa

na parcelama, a ono što karakterizira ove sitne glodavce jest izuzetno veliki reproduksijski potencijal i rano dostizanje spolne zrelosti kod ženki, što znači da je moguće u jednoj godini, u povoljnim uvjetima, dostići njihovo prenamnožavanje. »Prilikom izlaska naše službe na teren, još jesenas smo primijetili početne znake aktivnosti ovih miševa na parcelama prije svega pod strnim žitima, ali nije ih bilo puno, te zbog toga poljoprivredni proizvođači nisu shvatili ozbiljno ove štetoćine i izostalo je njihovo

Nikola Ostrogonac

suzbijanje. Iznimno blaga zima i topla jesen s daleko većom prosječnom temperaturom nego što je normalno za ovo naše podneblje omogućili su da se populacija poljskih glodavaca umnoži do nevjerojatne brojnosti. Veoma je zanimljivo da se glavni udar nije odigrao s proljeća, obično početkom ožujka, nego je do toga došlo kasnije – negdje početkom svibnja, a napad ovih glodavaca traje i sada«, govori **Nikola Ostrogonac**, savjetodavac suradnik za zaštitu bilja pri Poljoprivredno stručnoj službi Subotica.

Povećan broj glodavaca napravio je ogromne štete na parcelama strnih žita – kako navode iz Službe, na pojedinim parcelama su zabilježena štete u vidu umanjenja prinosa od 50 posto. »Nakon skidanja usjeva, poljski glodavci su počeli migrirati i prelaziti na druge okolne usjeve – isprva na soju, koju isto tako oštećuju, a sada se mogu naći i na parcelama kukuruza. Naravno, uvijek su prisutni i na parcelama lucerišta, jer im je lucerna pored strnih žita najomiljenija hrana. Na udaru su se našli i voćnjaci i rasadi voća i vinove loze i to naročito novi zasadi do 4-5 godina starosti. Problem je kod mladih zasada što svojim aktivnostima glodavci mogu ispresijesecati korijenov sustav, koji je još dosta nerazvijen i nježan kod mladih biljaka, tako da može doći do sušenja mladih voćaka ili do njihovog izvaljivanja pod utjecajem jačih vjetrova«, upozorava Ostrogonac.

MJERE SUZBIJANJA

»Suzbijanje glodavaca je vrlo složen zadatak. Pojedinačna tretiranja parcela ne mogu dati zadovoljavajuće rezultate, jer poljski miševi i voluharice spadaju u veoma migratorne vrste i kada na jednom terenu ostanu bez hrane, napuštaju ga i prelaze na nove površine. To znači da u slučaju masovnih pojava ovih vrsta tretiranje jedne parcele nije dovoljno, jer i osim toga što kemijskim mjerama reduciramo njihovu brojnost na danoj parceli, preživjele jedinke će migrirati na druge parcele. Osim sveobuhvatne akcije suzbijanja, potrebno ga je obavljati i sustavno, tj. svake godine, a ne čekati na najezdu miševa i volu-

harica«, upozorava Ostrogonac. On dalje ističe kako agrotehničke mjere značajno utječu na smanjenje brojnosti i gustine populacije ovih vrsta. »Od velikog su značaja blagovremena žetva strnih žita sa što manje osipanja zrna, zaoravanje strništa, uništavanje korova, te duboko oranje. Međutim, najefikasnije su ipak kemijske mjere suzbijanja, a podrazumijevaju primjenu rodenticida, tj. sredstava koja su namijenjena za suzbijanje štetnih glodavaca. Rodenticidi se danas gotovo svi prave u obliku mamačka ili granula na koje je nanoseno sredstvo. Ti se mamci postavljaju u otvore koje su glodavci napravili na površini zemlje. Obično se postavlja 5 do 10 grama po jednom otvoru i tu je bitno naglasiti kako se svaki otvor nakon postavljanja granula prekrije zemljom kako bi spriječili nenamjerno trovanje divljači«, govori Nikola.

GLOBALNO ZATOPLJENJE

Osim mjera suzbijanja i prirodnih neprijatelja koji kontroliraju njihovu brojnost, i vrijeme može biti veliki saveznik u borbi

Sugovornici

protiv glodavaca. Kako Ostrogonac ističe, jedna jaka zima s negativnim temperaturama, ali bez sniježnog pokrivača (da bi izmrzli i uginuli od zime), kao i blaga zima, (ali ne suha i topla, jer takvo vrijeme im godi) kombinirana s padalinama i maglom, može utjecati na njihovo

vaca je povezana s globalnim zatopljenjem. Zbog povećanja temperatura, promjene klimatskih uvjeta i podizanja srednjih mjesečnih vrijednosti temperatura, stvoreni su povoljni uvjeti za nagli razvoj i umnožavanje mnogih štetnih organizama za poljoprivredu. Recimo, prošle godine u

»Najvažnija mjera prevencije ljudi od infekcija koje izazivaju glodavci su kontrola brojnosti glodavaca i druge opće higijenske mjere kontrole u procesu proizvodnje i distribucije hrane, kao i mjere osobne zaštite. U cilju osiguranja zdravlja stanovništva, te uklanjanja uzročnika zaraznih bolesti i izvora oboljenja od zaraznih bolesti, smanjenja mogućnosti prenošenja oboljenja te unapređenja higijenskih uvjeta života stanovništva, provodi se sustavna dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija«, ističe dr. **Gordana Krtinić**, specijalistica epidemiologinja i voditeljica Odjela za zarazne bolesti, Subotica.

istrebljenje. Pri povećanoj vlažnosti zraka poljski miševi lako obolijevaju od upale pluća, a pošto žive u zajednicama u kojima ima veliki broj jedinki te se zaraze brzo šire, oni kako su se brzo pojavili mogu brzo i nestati.

»Kao što sam već spomenuo, povećana vlažnost zraka miševe uništava, tako da uzrok ovoga njihova velikog broja ne treba tražiti i povećivati ga s poplavama koje su zadesile regiju. Međutim, ova najezda gloda-

studenome srednja mjesečna vrijednost temperature zraka iznosila je 4 stupnja C više nego što je decenijski prosjek za naše područje. To je vrijeme koje njima pogoduje, naravno uz još činjenicu da smo takva regija koja ima velika područja pod poljoprivredom, tj. imaju na raspolaganju veliku količinu hrane tijekom gotovo cijele godine.

Jelena Dulić

Nakon krvavih sukoba tijekom devedesetih, nastala je mantra o »dobroj suradnji« raznih ex-yu država. Svaki susret dužnosnika s dviju strana granice morao je biti ispraćen osvrtnom na dobru suradnju. Zapravo baš i nije uvijek tako, ali se to zarad političke korektnosti podupire. No, realnost je kako i europska suradnja, kojoj želi sličiti ova suradnja postjugoslavenskih republika, baš i nije toliko bajkovita. Svima imalo bolje upućenima u političke procese jasno je kako ta »odlična suradnja« uglavnom ovisi o političkom usmjerenju.

Parola o dobroj suradnji je mimikrija, jer se ona javlja kako bi se najavila suradnja bratskih grupacija. U Europskom parlamentu, te Vijeću Europe, politički je spektar razdvojen na socijalističke i konzervativne, na lijeve i desne, kao i zelene, te liberalne klubove.

Floskula o dobroj suradnji znači kako je s obiju strana ista pripadajuća garnitura, zato se to potencira. Uzmimo kao primjer zajedničku sjednicu Vlade Srbije i Vlade Mađarske. Ona je bila moguća jedino jer su vodeće stranke obiju vlada članica »narodnjačke« ideologije. Bilo bi to nemoguće da Mađarskom vladaju socijalisti. Ili, bilo bi moguće da lijeva struja vlada i Mađarskom i Srbijom.

Pogledajmo kako stoje stvari s Hrvatskom. SDP ne može na tako visokoj razini surađivati s populističkom Srpskom naprednom strankom, one ne pripadaju istom političkom spektru. Po definiciji, HDZ bi mogao imati dublje odnose sa SNS-om, ali to priječi prošlost. Obje strane imaju nešto u prošlosti što vuče korijene iz devedesetih, iz procesa osamostaljivanja Hrvatske, te je duboka i iskrena suradnja praktički nemoguća. Dakle, od matematički četiri moguće opcije »dobra« suradnja je u ovom slučaju moguća samo u jednom, kada stranke lijevog usmjerenja vode obje države.

Stranka lijeve orijentacije je jasno DS. Ali, njen povratak na vlast se ne očekuje uskoro. Kao što ni SDP-u ne cvjetaju ruže. Dobra suradnja će dakle čekati još puno godina. Pravih sugovornika ćemo se načekati. Manjinska politika, koja se s jedne obale Dunava vezala za lijevu, a s druge obale za desnu opciju, je u neodrživoj situaciji. To je nešto pred čime se ne smiju zatvarati oči. Državne politike, a time i financije, vode se po toj logici. Oni koji žele mjesto pod suncem morat će se prilagođavati, ili čekati u hladu. Djeluje suludo da se manjinske stranke izražavaju po ideološkoj bazi, jer je manjinaca tako malo da jedva artikuliraju i vlastiti glas, podjela bi možda potpuno razorila etnikum. Ali, ipak, dokle čekati Godota?

Nikola Perušić

IVICA LUČIĆ, RAVNATELJ DJEČJEG KAZALIŠTA U OSIJEKU

U vrhu hrvatskih kazalištaraca

Izvedene su 332 predstave koje je pogledalo 62 850 gledatelja i uz to na gostovanjima još 118 predstava i dodano još 17 330 posjetitelja

Razgovor vodio: Slavko Žebić

Dječje kazalište u Osijeku, danas imena Branka Mihaljevića s čijom se uspješnicom *Zeko, Zriko i Janje* i proslavilo, ove godine bilježi 64. obljetnicu. Započelo je s radom 1950. godine, 8. lipnja i u svom dugom i plodnom radu bilježi pregršt uspjeha. Može se pohvaliti nastupom na Prvom međunarodnom festivalu djeteta u Šibeniku, čiji je stalni sudionik, uspješnicama koje su mu osigurale rejting, primjerice već spomenuti *Zeko B. Mihaljevića* u režiji *Ivana Baloga*, *Postolar i vrag* redatelja *Borislava Mrkšića*, *Botafogo* *Zvonka Festinija* i tko bi to sve pobrojio? Posljednjih godina kazalište osvaja vrijedne nagrade i priznanja na domaćim i inozemnim festivalima pa možda još treba spomenuti *Blago babe Mrzulje* i priznanje za najbolju predstavu za djecu i mlade ili *Djevojčicu s žigicama* u režiji *Dubravke Carić-Crnojević*, s kojom je nagrađe-

no u Kini, ili pak *Grga Čvarak Tamare Kučinović i Maje Sviben* – nagrada za scensku prilagodbu. Toj i takvoj uspješnoj kući na čelu je odnedavna **Ivica Lučić**, njen dugogodišnji djelatnik.

HR: Kako da Vas predstavim svojim čitateljima?

Dulja verzija mog životopisa bila bi predugačka pa onda evo samo skraćena: rođeni sam Osječanin od 30. travnja 1958. Završio sam Pravni fakultet u Osijeku i radio na raznim poslovima (devet poslova u osam različitih poduzeća, doslovce od portira do direktora) dok nisam 1993. godine došao na audiciju u Dječje kazalište i ostao kao glumac. Osim na sceni Dječjeg kazališta u Osijeku nastupao sam i u desetak naslova u Hrvatskom narodnom kazalištu. I danas s veseljem nastupam u predstavi *Šokica* koje se održala na repertoaru više od šest godina i doživje-

la šezdesetak izvedbi. Kroz ovaj svoj osnovni posao isprofilirao sam se i kao voditelj, a već desetak godina sam i Veliki Meštar osječkog karnevala KAOS, pa me ljudi u Osijeku znaju i kao takvog. Nakon nešto više od dvadeset godina rada kao glumac, postavljen sam na dužnost ravnatelja ovog kazališta. Sve skupa, u preko sedamdeset naslova imao sam preko stotinu (što manjih što većih) uloga. I još nešto. U neko-liko je predstava bilo potrebno napraviti neke tekstove pjesama ili pak preraditi postojeće, ali tako da se uklape u glazbu. Dakle, i to sam radio kad je trebalo jer su redatelji znali da sam i po tom pitanju u stanju nešto učiniti pa su mi davali takve zadatke.

HR: A nećete se naljutiti ako kažem da ste bili i Jutromlat i da ste redovito šarali jaja bojama grada?

Nikako se neću naljutiti. Naime, Jutromlat je jedna lijepa

epizoda u mom životu i radu za djecu. To je radijska emisija koje sam bio autor i izvođač dugi niz godina. Ukupno 2750 epizoda. Prava sapunica. Svaki školski radni dan, ujutro sam od 7.15 do 7.30 djeci, a i odraslima, donosio prvi jutarnji osmijeh na lice. Ta me emisija dovela i do toga da sudjelujem kao voditelj na mnogim manifestacijama u Osijeku pa tako i Šaranja jaja bojama grada, gdje smo se i upoznali i odakle me i znaju vaši čitatelji. Ove sam godine prepustio taj posao nekima mlađima, jer ima ona narodna »Sviraj, sviraj pa i za pojas zadjeni«. Dakle povukao sam se prije nego što dosadim ljudima. A što se tiče Jutromlata to mi je ostalo kao nadimak i podsjetnik na sve to što sam u to vrijeme radio pod tim imenom. Iako emisija ne ide već niz godina ljudi me i danas po glasu prepoznaju i pitaju jesam li ja taj. Priznajem da mi je drago

kad se toga sjete po dobrom. Jer, da parafraziram, ljudi će zaboraviti kako si izgledao ali će se sjećati kako im je bilo s tobom u društvu.

HR: Naišao sam na izvješće u *Večernjaku* i zapazio da ste u jednoj godini izveli 332 predstave koje je pogledalo 62 580 gledatelja i uz to na gostovanjima izveli još 118 predstava i dodali još 17 330 posjetitelja. Doista impresivno.

Prošle godine se to dogodilo. To nas svrstava u sam vrh kazališta u Hrvatskoj po broju odigranih predstava. Ali i nije to rekordna godina. Bilo je i jačih. A imamo samo pet zaposlenih tehničara i deset glumaca plus marketing i prodajna služba – ukupno 25 zaposlenih. A toliko predstava. Moram priznati da je to vrlo naporno i za izvođače i za tehničare koji opslužuju predstavu i za one koji prodaju predstave i za one... ma, za sve zaposlene. Ali kad znamo da je vlastiti prihod potreban za normalno funkcioniranje kazališta onda je jasno da se tako mora. Od osnivača, s obzirom da je kriza, dobivamo sredstva samo za plaću i mali dio materijalnih troškova. Za programske troškove moramo sami zaraditi. Teško je, ali nekako se izvlačimo. Moramo prodavati naš proizvod.

HR: Prva lutkarska predstava postavljena je na scenu Vaše kuće još davne 1962. godine, a već petnaestak godina poslije (1977.) postajete ponosni domaćin Susreta lutkarskih kazališta Hrvatske?

SLUK je već postao zaštitni znak Osijeka i našeg kazališta. Održava se bienalno a po potrebi se može održati i u nekom drugom gradu ako za to postoje veliki razlozi. Tako stoji u statutu UNIMA-e. To se dogodilo pretposljednja dva puta kad je bilo otvorenje obnovljenih kazališta u Splitu i Zadru. Nakon toga opet je SLUK u našem gradu. Na to smo jako ponosni. Ako pitate bilo koga od naših kolega iz drugih gradova svi će vam redom reći da jedva čekaju dolazak na SLUK u Osijek. Naime, to

je jedini festival na kojemu su svi izvođači cijelo vrijeme zajedno. Mogu pogledati jedni druge i usporediti se, družiti se i razmijeniti iskustva i gledišta. Jednom riječju – družiti se cijelo vrijeme trajanja festivala. To je lijepo, ali i korisno, da ne kažem ugodno. Tko to ne bi volio!?

HR: I kad smo već kod lutaka, nedavno su, 2. svibnja ove godine, studenti Umjetničke akademije u Osijeku postavili na scenu premijernu diplomsku predstavu Gogoljeve *Kabanice* u režiji Tamare Kučinović uz asistenciju Katarine Arbanas, zapostavljena forma – lutkarska predstava za odrasle. Koliko će Umjetnička akademija u Osijeku pridonijeti afirmaciji i razvitku i Dječjeg kazališta i HNK u Osijeku?

Kad su Tamara Kučinović, redateljica predstave, i docentica Maja Lučić, mentorica i suradnica na predstavi, predložile da se ispit studenata održi kod nas u kazalištu, vidio sam to kao prigodu da se suradnja s UAOS podigne na jedan viši nivo. Bio je to pravi pogodak jer su studenti dobili prigodu na jednoj pravoj sceni uz profesionalnu opremu pokazati svoje sposobnosti. I što je najljepše, vrlo je uspješno završen taj prvi projekt takve vrste. Tu smo, da se našalim, mi pomogli afirmaciji UAOS. Naravno da ćemo jedni drugima doprinijeti napretku u kvaliteti i razvitku programa. Mislim da je to logični nastavak ovoga. Uz to, mi ćemo malo »iskoristiti« ovu predstavu pa ponuditi publici da pogleda još neku izvedbu. Na taj način malo ćemo privući i neku drugu publiku u naše kazalište. Ova predstava će sigurno imati svoje mjesto na sceni Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića ne samo u sezoni 2013. – 2014.

HR: Takvoj ste ustanovici, vi na čelu odnedavno, ili bolje rečeno instituciji, jer Dječje kazalište u Osijeku to doista i jest. Što kanite dalje?

Početak odgovora na ovo pitanje je već u prethodnom odgovoru. Dakle, surađivati s UAOS što više i na što više razli-

čitih polja. Ponuditi predstave za publiku od petog razreda osnovne škole pa nadalje, jer za njih u ovom trenutku nema ponude što se tiče naslova primjerenog njihovom uzrastu. Otvoriti prostore kazališta svim gostujućim programima primjerenim našem kazalištu. Suradivati s gradovima prijateljima Grada Osijeka. Pojačati međunarodnu suradnju s prvim susjedima. Putovali smo po dalekim zemljama ali ni ovi krajevi koji su nam blizu ne bi trebali biti zanemareni. Pogotovo krajevi u kojima se govori isti ili sličan jezik. Tu se trebamo više predstavljati. I nadam se da ćemo. Već su dogovorena neka gostovanja po susjednim zemljama bilo kroz festivale, bilo kroz komercijalna gostovanja. Od festivala bih izdvojio Kotorski festival u Crnoj Gori gdje idemo prvi puta, a od komercijalnih Pečuh u Mađarskoj, gdje smo već ranije gostovali, i Gradišku u BiH, gdje još nismo bili.

HR: Pojasnite najprije osnovnu djelatnost. Koliko premijera, koliko predstava i koliko gostovanja, jer evo, već smo na polovici tekuće godine?

Ove smo godine odradili već nekoliko zacrtanih programa. Na početku godine pozvali smo djecu na *Zimske radosti*, manifestaciju koja tradicionalno ide za vrijeme zimskog »školestaja«. Premijera predstave *Deveta ovčica* uspješno je odigrana, kao i obnova predstave *Pepeljuga*, koju sada masovno dolaze gledati škole i vrtići iz grada, ali i šire. Naime, u Osijek dolaze ekscurzije koje posjetu gradu povežu s dolaskom u kazalište. Sudjelovali smo na *Malom Maruliću* u Splitu, *BOK festivalu* u Bjelovaru, *Naj, naj festivalu* u Zagrebu, gdje smo dobili nagrade za najbolju žensku ulogu (**Areta Ćurković**) i za glazbu (**Boštjan Gombač**). Za Osječko ljeto pripremamo lutkarsku predstavu u koprodukciji s varaždinskim HNK. Sudjelujemo u akciji Ministarstva kulture *Ruksak pun kulture*. Otići ćemo na Međunarodni festival djeteta u Šibenik. Pozvani smo na festival u Kotor u Crnoj Gori.

Kao što vidite vrlo smo aktivni. Kraj sezone obično nam donosi vrlo zgusnut raspored iako škole polako prestaju s radom pa se misli da ni mi nemamo što raditi. Imamo i te kako. Kako se kaže, na kraju kandžija puca.

HR: Suradnja s drugim kućama i institucijama?

Kao što sam rekao, suradnja s UAOS ide dalje. Koprodukcija s drugim kazalištima je u planu i pomalo se realizira, kao što vidite s varaždinskim HNK, nagodinu vjerojatno s Gradskim kazalištem Virovitica, a za drugo ćemo vidjeti. Nadam se i nekim prekograničnim suradnjama, jer bi se na taj način možda moglo aplicirati na sredstva koja je EU namijenila za kulturu. Za sada ništa konkretno, ali razmišljanja idu u tom pravcu. Znam da postoji mogućnost i želja, ali moramo naći način. Kad spojimo nekoliko glava zajedno vjerojatno će se pojaviti i takva nekakva ideja.

HR: I kada smo već kod suradnje, kakva je suradnja s Narodnim kazalištem u Subotici, mislim tu prije svega na dosadašnje oblike suradnje?

Ha, ha. To sam namjerno izostavio u prethodnim odgovorima, jer sam znao da slijedi takvo pitanje. Već otprije postoji suradnja između naša dva kazališta. Bilo je nekih uzajamnih gostovanja i zajedničkog rada na predstavama u vidu sinkronizacije na hrvatski jezik. Konkretno, osječki su glumci govorili tekst predstave *Kako je Potjeh tražio istinu*, a subotički su glumili po tom tekstu. Druga je suradnja bila baš sa mnom jer sam »posudio« glas kao pripovjedač za predstavu *Kralj vjetrova*, koja je izvorno bila na mađarskom jeziku pa je za potrebe igranja predstave na hrvatskom govornom području tekst preveden, a ja sam snimio govor. Na žalost, takve su suradnje uvijek premale, nedovoljne. Vjerojatno je to i zbog nedostatka tog nesretnog novca. Ali kako sam rekao, ako uspijemo s nekim programom dobiti neka sredstva od EU, idemo.

VRAĆANJE ODUZETE IMOVINE U SRBIJI

Najprihvatljivija naturalna restitucija

Do početka ožujka, kada je istekao rok za podnošenje zahtjeva za povraćaj nacionalizirane imovine, Agenciji za restituciju podnijeto je oko 73.000 zahtjeva za vraćanje otete djedovine. Do sada je prema podacima iste te Agencije vraćeno skoro dvije tisuće poslovnih prostora, 306 stanova, 276 zgrada, pola milijuna četvornih metara građevinskog zemljišta, 1600 hektara šuma i oko 1800 hektara poljoprivrednog zemljišta, i do sada je u naturalnom obliku vraćena imovina vrijedna oko 350 milijuna eura. Agencija za restituciju donijela je i prvo rješenje o vraćanju oduzete imovine Nijemcima koji su živjeli na ovim prostorima i to u Apatinu, a riječ je o vraćanju poljoprivrednog zemljišta. No, dvije i pol godine od početka provođenja Zakona o vraćanju oduzete imovine i Mreža za restituciju i Agencija za restituciju traže izmjene aktualnog zakona, a i u jednom i drugom zahtjevu traži se proširenje mogućnosti povraćaja imovine u naturi.

U Mreži za restituciju kažu da su zadovoljni radom Agencije za restituciju, ali da ima još puno problema koji prate vraćanje oduzete imovine. »S obzirom na to koliko je zakon loš i napisan na brzinu, naročito u domeni građevinskog, ali i poljoprivrednog zemljišta, mi smo prezadovoljni onim što je Agencija za restituciju uspjela do sada vratiti i primijeniti zakon u primarnom načelu, a to je vraćanje imovine u naturi. Međutim, samom restitucijom, kao procesom koji je trebao biti mnogo masovniji, donijeti boljitak i nove investicije, mi nismo zadovoljni. Bez obzira što se u praksi pokazalo da se restitucija može provesti, prevashodno u naturi, zbog lošeg zakona, ali u velikom broju slučajeva zbog nedostatka dokumentacije, što

se tiče poljoprivrednog zemljišta, i nažalost, nekoj opstrukciji koja postoji u određenim pravobranilaštvima, taj postupak ne ide odgovarajućim tokom, kaže za *Hrvatsku riječ* Mile Antić iz Mreže za restituciju.

Mile Antić

DJEDOVINA U NATURI

Posljednjih mjeseci sve više se govori o potrebi izmjena važećeg Zakona o restituciji. Za to se zalažu i Mreža za restituciju, ali i Agencija za restituciju. Još u petom mjesecu Mreža za restituciju uputila je Vladi zahtjev za izmjenu zakona, a ovih dana s takvim izjavama u javnost je izašao i direktor Agencije za restituciju **Strahinja Sekulić**. Iz Mreži za restituciju nepoznatih razloga

s urgencijom kojim se traži da se bez daljnjeg odlaganja izmijeni Zakon o vraćanju oduzete imovine u skladu s jedinim mogućim načelom, a to je vraćanje imovine u naturi. Nakon što su se u skupštinskoj proceduri ovog tjedna našli novi prijedlozi zakona o privatizaciji i stečaju, a posebice nakon objavljivanja nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o planiranju i izgradnji, u Mreži za restituciju kažu da je evidentno da se ponovno, pogrešno kao i 1991. i 2001. godine, daje prednost postupcima privatizacije gde su posrednici i izvršitelji političari i političke partije. »U svim tim zakonima predviđeno je, između ostalog, i opterećivanje javne svojine, znači svojine koju potražuju i građani u restituciji. Da pojašnjem, javna svojina je sinonim za nekadašnju državnu svojinu, koje ima mnogo i koja nije popisana. S obzirom na to da ni kroz Zakon o privatizaciji, ni kroz Zakon o strečaju, a ponajmanje kroz Zakon o planiranju i izgradnji nije predviđen niti popis niti procjena te imovine opet se, kao prije 25 ili 15 godina, nepotrebno daje prednost postupcima takozvane privatizacije u kojoj sudjeluju i koju provode političari, nad restitucijom«, pojašnjava Antić i

Antić ilustrira to na primjeru novog Zakona o privatizaciji o kome je Skupština raspravljala ovog tjedna. »Među 730 javnih poduzeća, koja nemaju pojma što koriste, su i »Srbijašume« koje koriste oko milijun hektara šumskog zemljišta u državnoj svojini. Što će se desiti s tim zemljištem? Je li to zemljište popisano? Nažalost, mi imamo službene dopise tog javnog poduzeća u kome oni navode ne samo da nemaju tu evidenciju, već kažu i da nemaju obvezu da vode tu evidenciju, što je skandalozno, jer ta obveza je uvijek postojala. Skandalozno je u takvoj situaciji, bez popisa javne svojine, omogućiti privatizaciju«, kaže Antić.

TRAŽE NOVI ROK ZA OBEŠTEĆENJE

Izmjene Zakona o vraćanju oduzete imovine predlaže i Agencija za restituciju, ali osim proširenja mogućnosti za vraćanje imovine u naturi Agencija predlaže Ministarstvu pravde da se isplata obeštećenja pomakne za tri godine i da umjesto 2015. godine bivši vlasnici i njihovi nasljednici novčano obeštećenje dobiju 2018. godine. »Nakon više od dvije godine provođenja zakona, a uvažavajući sadašnje izazove proračunskog deficita i javnog duga države, Agencija je mišljenja da je potrebno donijeti izmjenu Zakona o vraćanju oduzete imovine i obeštećenju, kojom bi se omogućilo odlaganje financijskih obveza države za obeštećenje (slučajevi gde nije moguće vratiti imovinu u naturalnom obliku) s 2015., 2016. i 2017. godine na 2018., 2019. i 2020. godinu i povećanje zakonskih mogućnosti naturalnog vraćanja imovine, a što bi utjecalo na smanjenje ukupnog iznosa sredstava za obeštećenje, koja predstavljaju javni dug Srbije«, navodi se u pri-

SUBOTICA I SOMBOR

U Subotici je bivšim vlasnicima i njihovim nasljednicima do sada vraćeno 39 stanova, jedna zgrada, 2300 četvornih metara građevinskog zemljišta i 59 hektara poljoprivrednog zemljišta. U Somboru nije vraćen niti hektar poljoprivrednog zemljišta, ali su bivši vlasnici dobili 156 četvornih metara građevinskog zemljišta, četiri zgrade, tri stana i 16 poslovnih prostora.

njihov dopis Vladi zaveden je s mjesec dana zakašnjenja, a kako nikakve reakcije nije bilo, baš u vrijeme našeg razgovora za ovaj tekst uputili su ponovljeni dopis

još jednom ističe da je dodatni razlog za brigu nedostatak volje da se javna svojina detaljno popiše prije bilo kakvog daljnjeg otuđenja ili opterećenja.

Restitucija bi se mogla dominantno provesti u naturi, kroz supstituciju, a onda bi potreba za obeštećenjem mogla biti ukinuta, kaže Mile Antić iz Mreže za restituciju

jedlogu Agencije za restituciju. Ovaj prijedlog podržava i Mreža za restituciju. »Ovaj zahtjev je potpuno utemeljen. Ja ću podsjetiti da je Zakon o restituciji već jednom promijenjen. Kada je Vlada bila u škripcu u prosincu prošle godine Zakon je na brzinu promijenjen i to baš u onom dijelu koji je u principu neprimjenjiv i nepoželjan i s aspekta vlasnika i s aspekta same države, a to je segment obeštećenja. S druge strane, prihvatljivo je vraćanje imovine u naturi gdje god je to moguće, ili davanje neke druge imovine u naturi. Restitucija bi se mogla dominantno provesti u naturi, kroz supstituciju, a onda bi potreba za obeštećenjem mogla biti ukinuta«, kaže Antić.

VRAĆANJE IMOVINE ODUZETE NIJEMCIMA

Ono o čemu se najmanje govorilo svih ovih godina, koliko je aktualno pitanje vraćanja oduzete imovine, je vraćanje imovine oduzete Nijemcima koji su ovdje živjeli do Drugog svjetskog rata. No, oni, kao i bilo koji drugi vlasnici, imaju pravo na svoju djedovinu, naravno ukoliko su na

vrijeme podnijeli zahtjev za vraćanje oduzete imovine. Nedavno je Agencija za restituciju donijela prvo rješenje o vraćanju oduzete imovine Nijemcima, a u pitanju je 40 hektara poljoprivrednog zemljišta na području Apatina. Na to rješenje žalbu je uputilo Republičko pravobraniteljstvo uz obrazloženje da stranci ne mogu biti vlasnici zemlje u Srbiji. »Nijemaca je u nekadašnjoj državi bilo oko pola milijuna, a u Vojvodini oko 300.000. Najimućniji Nijemci živjeli su na ovim područjima i najveći dio njihove imovine činilo je poljoprivredno zemljište. Nijemci su posjedovali više od 50 posto zemlje u Vojvodini, kao i dio zemlje u Slavoniji. Osim poljoprivrednog zemljišta Nijemci su bili vlasnici drvara, ciglana, brodogradilišta, pivovara... Odlukom Drugog zasjedanja AVNOJ-a oni su proglašeni državnim neprijateljima i njima je sva imovina konfiscirana. Konfiskacija je bila sudska kaznena mjera i zato se svi kojima je konfiscirana imovina moraju prvo rehabilitirati na sudu. Time se dokazuje da nisu počinili ratni zločin, a podsjetit ću, imovina ne može biti vraćena

onima koji su počinili ratni zločin. Ključni dokument na osnovi koga imovina može biti vraćena je dokument gdje država potvr-

đuje što je oduzela i bez pronalazanja tog dokumenta zahtjevi za restituciju se nisu mogli niti podnijeti«, kaže **Boris Mašić** angažiran u austrijskoj tvrtki *Hasch i partneri* koja radi na procesima restitucije imovine oduzete Nijemcima, koji je radio i na prvom rješenoj slučaju vraćanja oduzete njemačke imovine. On u razgovoru za *Hrvatsku riječ* kaže da je broj podnijetih zahtjeva za vraćanje oduzete imovine veoma mali u odnosu na imovinu koju su Nijemci

nekada imali u Vojvodini i Srbiji i podnijeti su zahtjevi za oko tri posto oduzete imovine. »Ljudi su bili loše informirani od strane njihovih institucija i udruga u Njemačkoj. S druge strane to je podrazumijevalo ponovno revidiranje obiteljske tragedije, jer svi su oni oдавde protjerani, a mnogi su i stradali, što je emotivno za te ljude bilo veoma bolno i rekao bih da je to osnovni razlog zbog čega su odustajali od potraživanja svoje imovine. Jedan od razloga je i to što nisu vjerovali u to da je ova država u stanju vratiti oduzetu imovinu«, kaže Mašić.

Procjene su da je podnijeto oko 4000 zahtjeva za vraćanje oduzete njemačke imovine na području Vojvodine. Najviše se traži poljoprivrednog zemljišta, a gruba procjena je da je to između 20 000 i 30 000 hektara. Zanimljiv je slučaj Ratkova, gdje je od strane nekadašnjih stanovnika ovog sela, odnosno njihovih potomaka, podneseno 70 zahtjeva za vraćanje oduzete imovine, uglavnom poljoprivrednog zemljišta.

Zlata Vasiljević

Je li za »vrijeme Tita« bilo bolje nego danas?

FRANJO BADER,
umirovljenik, Plavna

Bolja vremena

Pokušat ću biti jasan i otvoren, pa ću izravno odgovoriti na vaše pitanje. Nije bitno je li ta prošlost tzv. »vrijeme Tita«, »bravara«, komunizma, ili ne znam kako to još nazivaju, ali moram priznati kako je to vrijeme za mene bilo mnogo bolje, a mnogi ljudi su lakše živjeli. Svaki dan se govori kako smo u ekonomskoj krizi koja je zahvatila cijeli svijet, a njoj se pridružuje i duhovna, kulturna, ali i egzistencijalna kriza iz koje ja osobno ne vidim brzi izlazak.

U to sam doba radio u DP *Slavija* u Baču, koje je poslovalo u okviru tvrtke *Slavonija* u Osijeku, ali stjecajem sklopa okolnosti ta je tekstilna tvrtka zatvorena, dobili smo otpremninu i ostali bez posla. A u njoj sam proveo 35 godina i sada bih bio već u mirovini. Koristim obiteljsku mirovinu, primam točno 12 200 dinara mjesečno i prava je umjetnost kako od toga prihoda preživjeti.

Uz sve objektivne i subjektivne probleme u našem društvu, ovakva situacija se javlja i u zdravstvu, što u starim dobrim vremenima nije bilo tako drastično. Nakon tog, za neke možda lošeg vremena, u našem mjestu je malo toga izgrađeno. Sve što je urađeno bilo je u doba o kojem govorimo. Mislim kako se danas malo vodi računa o selima, a sjećam se da su za »Titova vremena« obećavali da će se brisati razlika između sela i grada, što je u nekoj mjeri tada i uspjelo, ali danas se to više ne ostvaruje. Zbog svega toga nisam uključen u politiku niti sam član ijedne stranke i još jednom ističem da smo nekada živjeli u boljem vremenu nego što je to danas.

Z. P.

MILE TASIĆ,
slikar, Subotica

Južnoslavenski prostor i dalje egzistira

Sigurno da je vrijeme do osamdesetih godina, da, poklapa se to s Titovom smrću, bilo vrijeme takvog standarda koji je omogućavao da se kultura u cjelokupnom društvenom kretanju razvija na jedan moćan način – od FEST-a, koji je u to vrijeme napravljen u Beogradu, do Belef-a, Bitef-a, u Subotici je to Omladinski festival, a to je i razdoblje kada je **Ristić** doveo ovdje svjetske teatre i izuzetne umjetnike. Vrijeme je to kada smo zbilja mogli vidjeti udarne filmove iz prve ruke, kazališne predstave od njujorškog Broadwaja do londonskih, francuskih, njemačkih teatar, da ne pričamo o likovnim događanjima koja su nam donosila, primjerice, izložbu najboljih **Van Goghovih** radova.

Sve se urušilo tim stupidnim građanskim ratom i kao čovjeku koji 35 godina radi u kulturi žao mi je što se sve to dogodilo znajući da ni danas, 15 godina nakon raspada Jugoslavije, nije došlo do apsolutnih kidanja kulturoloških veza od Triglava pa do Đevđelije. Ukupni južnoslavenski prostor i dalje egzistira u kulturi i pored tih »napaljenih« kidanja koja su nam se dogodila.

Kultura jest danas na začelju i svi misle kako će pokušavajući ubrizgati ponešto novca u gospodarstvo uspjeti se tim prije izvući iz krize, a ja sam duboko u uvjerenju kako bismo prije izašli iz krize kada bismo mnogo više ulagali u kulturu. Duboko sam uvjeren da bismo, kada bismo s kulturološke strane napravili iskorak, puno prije uspjeli stati na noge. Potencijal u kulturi je veliki i postoji, ali ostaje znak pitanja kako će to u praksi izgledati.

S. M.

JOSIP TRNKO,
umirovljenik, Sombor

Jednake šanse

Bilo je to bolje vrijeme za život. Prvo, mladi su imali pravo na besplatno školovanje, ne samo tijekom osnovne i srednje škole već i tijekom studija. Poslije završene škole, bilo srednje ili fakulteta, imali su mogućnosti zapošljavanja. Rekao bih – svi su imali jednake šanse. Zatim, zdravstveni sustav je funkcionirao mnogo bolje nego ovaj danas.

Naravno, nije ni taj sustav bio idealan, ali čitava država je puno bolje funkcionirala, a kriminal, korupcija i druge loše stvari su mnogo efikasnije sankcionirane nego danas.

Mislim kako je loše što je ukinuta obvezna vojska, jer između ostalog to je za one koji nisu imali neku naobrazbu bila prigoda završiti neki tečaj i kasnije po povratku u civilstvo naći nekakvo zaposlenje. Živjelo se opuštenije, jer ljudi su imali mogućnosti neke svoje zacrtane ciljeve i ostvariti. Bilo da je to naobrazba, osiguranje kuće, stana, posla...

Što se tiče gospodarstva bili smo i u tom smislu bolji iako smo već tada svi imali sumnju koliko je to sve na nekim zdravim osnovama. Međutim, kada smo doživjeli 90. godine i sve što su nam one donijele, na to prijašnje vrijeme gledamo kao na nešto jako dobro. Jest da je država bila zadužena, ali bilo je proizvodnje. Danas su dugovi sve veći, proizvodnja sve manja, a višak prihoda koji se ostvaruje prelijeva se u privatne džepove, a radnici od toga nemaju ništa.

Zapad je imao pogrešnu predstavu da je to kod nas bio neki kruti sustav. Ali, već krajem 60-ih krenulo je otvaranje prije svega kroz glazbu, filmove...

Z. V.

**RAZGOVOR POVODOM
PREDSTOJEĆIH IZBORA ZA HNV:**
TOMISLAV STANTIĆ, INICIJATOR IZBORNE LISTE

Potrebna depolitizacija i decentralizacija rada HNV-a

Prema najavama, izbori za nacionalna vijeća nacionalnih manjina bit će raspisani sredinom kolovoza. Tek što nisu, a o predstojećim izborima za Hrvatsko nacionalno vijeće razgovarali smo s **Tomislavom Stantićem**, inicijatorom za formiranje jedne od izbornih lista za buduće vijećnike HNV-a.

Tomislav Stantić bio je član stranke G 17+ do 2011. godine, u razdoblju od 2007.-2010. obnašao je dužnost državnog tajnika u Ministarstvu zdravlja Vlade Republike Srbije, a od 2010. do 2012. dužnost potpredsjednika Vlade APV i pokrajinskog tajnika za lokalnu samoupravu i međuregionalnu suradnju.

Kada ste se zainteresirali za problematiku i život hrvatske manjinske zajednice?

Prije pola godine razgovarao sam u Novom Sadu s predsjednikom HKC-a **Bunjevačko kolo Marinkom Prčićem**, koji me je tom prilikom upoznao s problemima tog Centra. Živim u Novom Sadu, gdje se problemi hrvatske zajednice baš i ne »vide« i gdje hrvatska zajednica nema većih postignuća.

Kao osnivač Dijagnostičkog centra Subotica, liječnik sam po struci, osobno sam financijski pomogao u poslovima oko renoviranja prostorija HKC-a, dakle pomoć *Bunjevačkom kolu* je bio jedan razlog mog uključivanja u aktivnosti hrvatske zajednice, a drugi je razlog bio što sam kroz razgovor s Marinkom Prčićem shvatio da je hrvatska zajednica u krizi.

Na čemu se zasniva vaše mišljenje o, kako kažete, krizi u hrvatskoj zajednici?

Vidim kako ima mnogo problema u funkcioniranju zajednice, godinama su na određenim pozicijama-dužnostima iste osobe, vrlo mali broj ljudi donosi ključne odluke koje su očigledno pogrešne. Primjerice, politički je bila loša odluka da se na prethodne izbore ide u koaliciji s Demokratskom strankom, a kako je HNV vezan za DSHV, onda je jasno da se lanac pogrešnih odluka prelijeva i na Vijeće, jer kadrovi DSHV-a vode HNV. »Priča« hrvatske manjinske zajednice je zatvorena u jedan uzak krug ljudi koji opet favoriziraju neke svoje miljenike, sve je to zatvoreno u jedan oklop, a više od 90 posto ovdašnjih Hrvata nema utjecaj na život zajednice i onda se povlače iz »priče«.

Za koje će se ciljeve u radu budućeg saziva HNV-a zalagati izborna lista čiji ste inicijator?

Ja sam jedan od inicijatora formiranja liste hrvatskih udruga za predstojeće izbore novog saziva Vijeća, a kada se službeno raspišu izbori, znat će se i tko je nositelj te liste. Prije svega mislim da je potrebna depolitizacija i decentralizacija rada HNV-a. To su dvije središnje teme. Mislim da hrvatske udruge moraju imati snažniju odgovornost za procese koji su zadaća HNV-a. To znači da udruge više ne mogu biti samo »mjesta« gdje se odigravaju folklorni događaji, svečanosti i obljetnice, nego moraju biti promotori projektnih aktivnosti, prije svega vezanih za prekograničnu suradnju, iz vrlo jednostavnog razloga. Nama će u idućim godinama sredstva iz lokalnih, te iz pokrajinskog i republičkog proračuna biti veoma teško

dostupna, zato što je ova zemlja u dubokoj ekonomskoj krizi. S druge strane, europski fondovi su sve veći za Srbiju, kao kandidata za članstvo u Europskoj uniji. Odličan primjer kako projektno može funkcionirati jedna udruga je HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta. Konkretno, glede decentralizacije, trebalo bi nas interesirati i kako žive Hrvati u Smederevu, Nišu ili Beogradu. Udruge se trebaju okupiti i artikulirati ono što je njima važno i potrebno u područjima o kojima skrbi HNV, a na temelju toga je potrebna i izrada strategija za djelovanje u tim područjima.

A što podrazumijevate pod depolitizacijom HNV-a?

HNV je sada »produžena ruka« DSHV-a, tako da politički utjecaj koji DSHV želi ostvariti ide i preko HNV-a i tako to Vijeće prestaje biti krovna institucija hrvatske zajednice, a postaje instrument za dodjelu novca. Nije uloga HNV-a raspodjeljivati novac putem natječaja udrugama, nego dobivena sredstva trošiti na svoj rad. Udruge koje posredstvom natječaja Vijeća dobivaju više sredstava, glasuju za takav HNV-e, tj. DSHV.

To je pogrešna matrica, jer je iz te »priče« isključeno 90 posto ovdašnjih Hrvata, koji ne sudjeluju u aktivnostima DSHV-a, a momentalno niti u aktivnostima HNV-a. To je srž problema, ali vjerujem da ćemo kroz našu inicijativu za formiranje izborne liste uključiti veliki broj članova naše zajednice, koji do sada nisu bili involvirani u procese rada HNV-a. U ovome sazivu većinu vijećnika HNV-a čine članovi DSHV-a ili neke druge stranke. To ne može biti dobro, a znamo da stranke ne mogu sudjelovati izravno na izborima za nacionalna vijeća. Srbija sada ulazi u utakmicu na putu priključenja Europskoj uniji, a manjinske zajednice će morati biti u toj utakmici agilnije. Ta utakmica traži sposobne ljude, eksperte jasnih strategija i akcijskih planova kako provesti te strategije. Mislim da su predstojeći izbori za nacionalna vijeća dobra šansa da hrvatska zajednica pokaže kako može biti ravnopravan partner s ostalim manjinskim zajednicama i državnim tijelima u procesima koji dolaze.

Zvonko Sarić

SKULPTURA U ZBIRCI MODERNE GALERIJE LIKOVNI SUSRET

Neviđeno

Ne žalimo se često kada je riječ o uvjetima čuvanja našeg fonda, međutim, ipak je uputno primijetiti da je krajnje neadekvatno skladišten, kaže Nela Tonković

Neviđeno – naslov je izložbe skulptura dvadesetak autora postavljene u Modernoj galeriji Likovni susret. Djela su dio zbirke Galerije, koja sadrži ukupno oko 1400 jedinica, a jedan od problema s kojim se susreću u Likovnom susretu je skladištenje tog fonda u galerijskim prostorijama koje ne zadovoljavaju niti osnovne elemente muzejskih depoa.

»To Neviđeno smo odlučili prikazati tijekom ljeta budući da je to razdoblje kada smanjujemo našu drugu izložbenu aktivnost, koja se bavi predstavljanjem suvremenih umjetnika, i baziramo se uglavnom na ono što nudi naš fond. Zbirka Likovnog susreta ima oko 1400 djela i zbog nemogućnosti da se pokaže stalni postav, koji je formiran doduše davne 1987. godine, odlučujemo se da svake godine bar po mjesec dana odaberemo određeni dio fonda koji predstavljamo posjetiteljima. Ove godine odlučili smo da to budu skulpture i da izložbu nazovemo upravo ovako kako je i nazvana, dakle – Neviđeno, baš zato što su skulpture i najmanje zastupljeni dio našeg fonda. Procentualno njih ima vrlo, vrlo malo, sve uku-

pno je to do nekih 100 jedinica, što čini 14. dio fonda. Istodobno, skulpture se i rijetko kad izlažu, budući da su upravo toliko malo zastupljene«, kaže kustosica izložbe i direktorica Likovnog susreta Nela Tonković.

POZNATI JUGOSLAVENSKI AUTORI

Na izložbi Neviđeno zastupljena su prije svega djela uglavnom poznatijih autora, stvaratelja s teritorija bivše Jugoslavije: **Ferenc Kalmar,**

Tomislav Kauzlarić, Jovan Kratochvil, Vjenceslav Rihter, Ratko Vulcanović, Janez Boljka, Momčilo Krković, Zlata Markov Baranji, Zoran Petrović, Vojin Stojić, Vera Dajht Kralj, Milun Vidić, Aladar Zaharijaš, Aleksandar Zarin, Gabor Almaši, Karolj Baranji, Nikola Janković, Petar Smajić i Angelina Gatalica.

»Išli smo na to da ukoliko već predstavljamo dio fonda koji je najmanje poznat onda da ga predstavimo bar preko poznatih imena. Naime, početkom šezdesetih i sedamdesetih godina Likovni susret je još uvijek otkupljivao radove i stario se da ih otkupi s izložbi koje je sam organizirao. Bile su otprilike svake dvije godine izložbe skulptura, tako da nekako i najveći broj tih jedinica imamo upravo iz tog razdoblja, okvirno sedamdesetih godina. Izložbu smo podijelili na tri cjeline, koje se prije svega oslanjaju na staru podjelu umjetničkog stvaranja – ono

što je *Apstrakcija* i ono što je *Figuracija* s tim da smo ušli i u međuprostor koji smo nazvali *Asocijacija*. To je grupa skulptura koje, premda imaju nekakve vrlo opisne nazive, ipak u određenom smislu apstraktno predstavljaju

Nela Tonković u galeriji

ju ono što opisuju«, kaže Nela Tonković.

ISKORISTITI TAVANSKI PROSTOR

Likovni susret ima dva depoa, međutim to za zbirku od oko 1400 umjetničkih djela nije dovoljno prostora za skladištenje, pa se djela nerijetko čuvaju u vrlo neadekvatnim uvjetima.

»Ne žalimo se često kada je riječ o uvjetima čuvanja našeg fonda, međutim ipak je uputno primijetiti da je krajnje neadek-

tavno ovdje skladišten. Imamo ukupno dva depoa u koja ne staje sve ono što imamo, pa se dovijamo i koristimo nekakve alternativne načine skladištenja umjetnina. Ova dva depoa nisu adekvatno riješena, nemaju one osnovne elemente muzejskih depoa, međutim, sama zgrada je u vrijeme kada je odlučivano da upravo ona postane muzej, pa kasnije galerija, bila na neki način već u manjku s prostorom. Tako da praktično od postojećih prostorija iskorištavamo ono što možemo, i na način na koji

možemo, i sasvim sigurno to nije idealno rješenje. I bilo bi veoma dobro u dogledno vrijeme razmisliti o načinima korištenja, recimo, ogromnog tavan-skog prostora naše galerije gdje se, sigurni smo, mogu napraviti dovoljno dobri uvjeti kako bi ova djela bila čuvana onako kako treba. Za same skulpture nije opa-

sno što se ne čuvaju u nekim klimatski adekvatnim prostorijama, ali za druge umjetnine, poput slika ili grafika, to je vrlo veliki rizik. Ipak nadoknađujemo to, nekim, uvjetno rečeno, krajnje primitivnim metodama«, kaže Nela Tonković.

S. M.

Raspisan natječaj za tiskane medije

Povjerenstvo za dodjelu sredstava u području javnoga informiranja raspisalo je natječaj za sufinanciranje projekata u području javnoga informiranja za 2014. godinu. Natječaj je raspisan za tiskane medije s ukupnim proračunom na 700.000 dinara, a odnosi se na javna glasila od lokalnoga značaja na jezicima koji se koriste na području Grada Subotice. Putem natječaja bit će sufinancirani programi, projekti i članci koji se bave radom i aktivnošću lokalne samouprave – naročito manifestacije, kulturni i drugi programi lokalne samouprave od općega interesa za građane, potom projekti koji se bave svakodnevnim pitanjima od općeg interesa za građane, te koji pridonose afirmaciji vrijednosti zajedničkoga života, multikulturalnosti i multikonfesionalnosti na području Grada.

Pravo na podnošenje prijave za sufinanciranje projekata u području javnoga informiranja imaju osnivači javnih glasila čije je registrirano sjedište na području Grada.

KONZULTACIJE: POTICANJE DIJALOGA U RJEŠAVANJU MANJINSKIH PITANJA

Inzistirati na decentralizaciji manjinskih vijeća

Područja o kojima se razgovara na konzultacijama, među ostalim su obrazovna politika, uporaba službenog jezika i pisma, informiranje, te politička participacija predstavnika nacionalnih manjina

Jedan od najvažnijih smjerova je poboljšati komunikaciju između mjerodavnog tijela za nacionalne manjine i samih nacionalnih vijeća, Koordinacija nacionalnih vijeća treba dobiti pravnu formu, inzistirati na decentralizaciji manjinskih vijeća, kao što je slučaj u Hrvatskoj i Mađarskoj, te manjinska prava uzdignuti na razinu ustavnog ili osnovnog, a ne običnog zakona. Naravno, o svemu tome smo razgovarali i u svjetlu poglavlja 23 i 24 u Pristupnim pregovorima Srbije s Europskom unijom, kaže dr. **Slaven Bačić**, predsjed-

nik Hrvatskog nacionalnog vijeća povodom konzultacija održanih u četvrtak, 24. srpnja, s projekt-nim timom Forum za etničke odnose i predstavnikom Ureda Visokog komesara za nacionalne manjine.

Hrvatska zajednica u Srbiji kao jedan od vodećih problema izdvaja teškoće u integraciji u društvu, izdvojeno je to prilikom spomenutih konzultacija u okviru projekta pod nazivom *Poticanje dijaloga u rješavanju manjinskih pitanja u Republici Srbiji*. Cilj projekta je definirati mogućna rješenja problema identificiranih

tijekom konsultacija u proteklom projektnom ciklusu. Područja o kojima se razgovara na konzultacijama, među ostalim su obrazovna politika, uporaba službenog jezika i pisma, informiranje, te politička participacija predstavnika nacionalnih manjina. Konzultacije su održane u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a projekt se provodi u suradnji s Uredom Visokog komesara OEES-a za nacionalne manjine, te predstavlja nastavak prošlogodišnjeg projekta *Manjinska politika u Srbiji – u korak s integracijom*.

Na sastanku su u ime Forum za etničke odnose prisustvovali koordinator Forum **Nenad Đurđević** i stručni suradnik dr. **Dušan Janjić**, predstav-nica Visokog komesara OEES-a za nacionalne manjine **Maja Milavić**, a Hrvatsko nacionalno vijeće je, osim predsjednika Slavena Bačića, predstavljao i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**. Prisutni su bili i glavna i odgovorna urednica tjednika *Hrvatska riječ* **Jasminka Dulić**, te ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 1. do 7. kolovoza

1. KOLOVOZA 1921.

Rođen je spisatelj, glazbenik i pedagog **Pavao Bačić**. Autor je dvije zbirke satiričnih stihova i knjige pripovjedaka *Smrti usprkos* te monografije **Pere Tumbas Hajo** – umjetnik tamburice. Komedija *Salašari silom varošani* te desetak njegovih dječjih igrokaza, doživjeli su mnoge izvedbe na profesionalnim scenama Jugoslavije. Umro je 22. lipnja 1984.

1. KOLOVOZA 1979.

Subotički korzo, duž ulice Borisa Kidriča, zatvoren je za promet te je time na opću radost i odobravanja Subotičana – prepušten pješacima.

2. KOLOVOZA 1873.

Svjetlo dana ugledao je prvi broj *Subotičkog glasnika*, tjednika za gazdinstvo, prosvitu i zabavu. Izlazio je subotom, uređivao ga je prvo poznati novinar **Kalor Milodanović**, a potom **Božidar Vujić**.

2. KOLOVOZA 1970.

Prikazom žetvenih radova, kulturnim, sportskim i drugim programima, predajom kruha ispečenog od novog žita gradonačelniku, okončano je veliko narodno slavlje Dužijanca '70. Mimohod je, od igrališta Bačke, kod Sombroske kapije, do središta grada, promatralo više od 100 000 ljudi, što je do danas ostao neprevaziđeni rekord.

3. KOLOVOZA 1901.

Dva i pol mjeseca nakon prve regularne nogometne utakmice u Subotici je utemeljen Atletski klub *Bačka*. Gajio je više sporto-

va, ali najveća pozornost je usredotočena na nogomet. U prvoj upravi kluba su tadašnji vrsni sportaši: nogometaši **Wagner**, svjetski rekorder – atletičar **Đuro Stantić**, biciklist, kasnije motociklist te prvi letač ovoga podneblja **Ivan Sarić** i drugi.

3. KOLOVOZA 1984.

Premинуo je **Geza Vujkov**, jedan od utemeljivača subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, darovit glumac, koji je uspješno igrao i u predstavama Mađarskog narodnog kazališta u Subotici.

4. KOLOVOZA 1869.

Na sportskim terenima pokraj jezera započete su prve Palićke sportske igre. Više od 200 prijavljenih natjecatelja ogledalo se u dvadeset i tri discipline. Drugi dio ovih igara, popularno nazvanih Palićka olimpijada, okončan je 11. kolovoza. Organizator ove velike sportske smotre bilo je Atletsko društvo *Achilles*.

4. KOLOVOZA 2001.

Poslije kraće bolesti preminuo profesor **Bela Gabrić**, istaknuti

spisatelj, kulturni i javni djelatnik. Nakon studija u Zagrebu,

preko dva desetljeća predaje u školi, a zatim je bibliograf u subotičkoj Gradskoj knjižnici. Sedamdesetih godina, u vrijeme protuhrvatske histerije, izložen je progonu i osuđen na kaznu zatvora. Uredio je i priredio više knjiga bačkih hrvatskih pisaca. **Papa Ivan Pavao II.** podijelio mu je najviše crkveno priznanje Pro Ecclesia et Pontifice, koje Crkva daje zaslužnim svjetovnjacima za uzoran život i zaslužan rad na polju kulture. Ovo je prvo ovakvo priznanje stvaraočima u Bačkoj tijekom povijesti Katoličke crkve u ovim prostorima. Također je nositelj zvanja Počasni građanin Subotice. Rođen je 10. ožujka 1921.

5. KOLOVOZA 1831.

Epidemija kolere poprima katastrofičan razmjer, u gradu i okolici dnevno umire 50-60 ljudi. Grobari imaju pune ruke posla. Na Bajnatu je podignuta baraka za stotinu bolesnika. Bolničari dnevno dobivaju po 30 krajcara i još toliko za svakoga izliječenoga i spašenoga oboljeloga.

5. KOLOVOZA 1956.

Na Gradskom stadionu Kineski cirkus je pred oko sedam tisuća Subotičana izveo prekrasan, atraktivan program drevnih vještina iz ove daleke azijske zemlje od kojih zastaje dah. Bio je o doživljaj dojmljiv za cijeli život.

6. KOLOVOZA 1911.

Održana je prva javna svetkovina prastarog (i bunjevačkog) žetvenog običaja – Dužijanica. Bandaša **Ivu Prčića** i bandašicu **Mariju Prčić**, pred crkvom sv. Roka u Keru, sačekala je grupa djevojaka obučenih u bijelo. Slavlje je organizirao

župnik **Blaško Rajić** posredstvom Bunjevačkog divojačkog društva, na čelu s **Justikom Skenderović**.

6. KOLOVOZA 1995.

Poslije tri dana duhovnih priprema, u Đurđinu je održana svetkovina u povodu završetka žetvenih radova Dužijanica te akademija – 100. obljetnica od rođenja dvoje zaslužnih Đurđinčana, spisatelja i javnog djelatnika **Ivana Malagurskog Tanara** i slamarke **Kate Ivanković**.

6. KOLOVOZ 1998.

Književni klub *Miroljub*, pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost, priredio je večer posvećenu duhovničkoj djelatnosti književnom stvaralaštvu mons. **Blaška Rajića**.

7. KOLOVOZA 1714.

U matičnu knjigu rođenih, ustrojenu 1687., nakon višegodišnje stanke, opet je unesena zabilješka. U njoj se, među ostalim, navodi da je do prekida došlo uslijed mutnih prilika; Rakoczijske bune, turskih upada i drugih nedaća. Žitelji subotičkog šanca kriju se u okolnim trščarima i pustarama, ili se na strani regularnih carskih postrojbi bore protiv ustanika, mahom živeći u izbjeglištvu, u Petrovaradinu i drugdje.

7. KOLOVOZA 1930.

Rođen je **Josip Gabrić**, pravnik, političar i društveni djelatnik, glasoviti stonotenisač, zaslužni sportista Jugoslavije, višestruki prvak države i jugoslavenski reprezentativac.

POGLED S DRUGE STRANE: JESMO LI PROMAŠILI KALENDAR, OČEKIVANJA, ILI DRŽAVU?

Kišno vrelo ljetu na asfaltu

Stajala je u nevjerici pokraj lifta, gledajući u čudu dolje, prema mjestu gdje joj je u dubinu propao ključ od stana, kroz tanki prostor između kabine dizala i kanala kojim se dizalo kreće kroz katove. Malo bi kome pošlo za rukom s namjerom precizno ubaciti ključ u taj otvor, a u ovom neželjenom slučaju u trenu je »propao«. Bilo je podne, ostalo je još svega četiri sata do polaska autobusa prema destinaciji gdje je planirala ljetovati. U njenom stanu, čiji je ključ upravo nestao pred očima, čekali su prazni kuferi koje je još trebalo brže-bolje složiti. Upravo je završila posljednje radne obveze pred polazak, žurila prema stanu i – izgubila koncentraciju nad tim malenim važnim predmetom u ruci, kojim odvajamo privatni i sav ostali svijet. U trenu je, kako se ubrzo pokazalo, netragom nestao.

NADA U REZERVNOM KLJUČU

Čim je ključ »propao« kraj kabine dizala, prvo je telefonom pozvala prijateljicu kod koje je još davno smjestila rezervni ključ. Prilično davno, jer se prijateljica nije mogla sjetiti u koji je to siguran kutak svoga stana ostavila taj rezervni ključ, osim što je sigurno znala kako je »tu negdje« u stanu. Dragocjene minute protjecale su u neizvjesnosti. Pozvan je majstor za dizalo, koji je odmah raspršio nadu o pronalazanju ključa negdje na dnu kanala kroz katove. Stručno obustaviti promet dizalom, potom se spustiti u kanal, a onda ga i naći među svim i svačim što se dolje vremenom nataložilo... nije se činilo pouzdanim putem ka otvaranju vrata stana. Ali se čuo prijedlog i o obijanju vlastitog stana. Starog stana u staroj zgradi. I tu su majstori zabrinuto zavrtjeli glavom,

šteta na bravi i dovratku može biti povećana.

»To je znak, to je znak kako trebam ostati i raditi, gomila me posla čeka, umjesto što sam ovo vrijeme izabrala za odmor...«, brinula je i nervozno pozivala prijatelje zbog nevolje koja joj se iznenada prepriječila u polasku na ljetovanje. Nevolje, naravno, i stižu iznenada, ne planiramo ih sami. Ali u tom trenu, kada je već bila spremna pomiriti se s ostan-

što je uobičajeno, primjetno je i na ulicama koje nisu ljetne opustjele. Neke od turističkih planova promijenile su obilne kiše i na morskim destinacijama, većinu su omeli financijski razlozi, ali i osjećaj kako i nije vrijeme odmora kada se usred ljeta donosi set ključnih zakona i odluka koje doslovno dotiču svakog stanovnika. Treba biti prisutan ... Kroje nam se jesenski i zimski novčanici. Tko se,

»Nemamo novca za ljetovanje.«

»Možda ćemo otputovati u listopadu, a nagodinu ćemo, čini mi se, imati još manje mogućnosti. Turističke agencije nude aranžmane na nekoliko rata, više se ne bira je li smještaj s tri, četiri ili pet zvjezdica, ali ni u takvim uvjetima za sada ne uspijevamo naći rješenje za ljetovanje naše obitelji.«

»Pitali su me što ne odlazim

Podsjećanje na ljetno raspoloženje na Paliću nekada

kom, »jer toliko je posla čeka«, prijateljica je uspjela pronaći spasonosni rezervni ključ. Kuferi su brzo spakirani, do autobusa je stigla na vrijeme, i autobus je krenuo na vrijeme. Svim akterima se adrenalin spustio na normalu. Neki su pošli pronaći gdje su ostavili svoje rezervne ključeve, drugi ih pošli napraviti.

No, taj osjećaj kako treba ostati i uraditi svoje poslove, čak i bez nekog »opipljivog« razloga kao što su tijesni poslovni rokovi nekog projekta, primjerice, uočavaju se i u drugih. Ovo je drugačije ljetu, očito je manje ljudi otputovalo na odmor nego

onda, može ljetu opustiti. Ovo je vrijeme kada se individualni potencijali upotrebljavaju za kreativno preživljavanje (više no za kreativno stvaranje).

»DOMAĆE« ZELENILLO

Uzorak od desetak sugrađana nije reprezentativan za globalne zaključke o ovogodišnjem kišnom vrućem letu na asfaltu, ali ukazuje na ovoljetna raspoloženja:

»Imamo dvoje male djece, ostat ćemo cijelo ljetu u Subotici. Dva puta smo bili na kupalištima u okolici.«

u banje. Što bih trošila kada sam u svom dvorištu svih ovih godina napravila oazu cvijeća i zelenila.«

»U vikendicu ću, u okolici Subotice. Zelenilo, tišina, knjige i izolacija od svega.«

»Ne mogu se odlučiti za termin odmora, a putovati ionako nećemo.«

»Previše posla, o ljetovanju i ne razmišljam.«

Ali duh je još sačuvan. Po društvenim mrežama usred ljeta kruži sljedeća objava – »Hit ponuda ovog ljeta: Provedite 30 dana na svom radnom mjestu za samo 150 eura!«

Katarina Korponaić

U ZAGREBU ODRŽANE HRVATSKE SVJETSKJE IGRE

Okupilo se oko 700 mladih hrvatskog podrijetla iz 25 zemalja svijeta, s pet kontinenata

Događaj koji ujedinjuje

U Zagrebu su u ponedjeljak 21. srpnja na Trgu bana Jelačića svečano otvorene Hrvatske svjetske igre, koje su okupile oko 700 mladih hrvatskog podrijetla iz 25 zemalja svijeta, s pet kontinenata. Treće po redu Igre u organizaciji Hrvatskog svjetskog kongresa otvorio je predsjednik Hrvatskog sabora **Josip Leko**, koji je obrazlažući odluku Hrvatskog sabora da prihvati pokroviteljstvo naglasio važnost povezivanja Hrvatske s njezinim iseljeništvom.

»Hrvatske svjetske igre pokazale su se kao dragocjeni most koji povezuje i uspostavlja veze između hrvatskih zajednica u svijetu. U sklopu ove manifestacije sudionici imaju priliku pobliže upoznati svoju domovinu i njenu kulturu, uspostaviti rodbinske i prijateljske veze, ali i istodobno upoznati svjetske kulture«, rekao je Leko.

TREĆE, A PRVE IGRE

Pokrovitelji Hrvatskih svjetskih igara bili su predsjednik Republike **Ivo Josipović**, Hrvatski sabor, Državni ured za Hrvate izvan domovine, Hrvatska matica iseljenika, Grad Zagreb, te druge ustanove. Jedan od pokrovitelja, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, za sudionike je osigurao smještaj i prehranu tijekom trajanja manifestacije. Predstojnica ovog ureda **Daria Krstičević** je, pozdravljajući okupljene, istaknula kako ovo nije samo sportska manifestacija, već događaj koji ujedinjuje matičnu domovinu, hrvatsko iseljenništvo, hrvatsku nacionalnu manjinu i Hrvate iz Bosne i Hercegovine. »Ovo je prilika za susrete i druženja, prilika povezivanja Hrvata izvan domovine i jačanje međusobnih veza i zajedništva. Ovo su

službeno treće Hrvatske svjetske igre, no i po mnogo čemu su prve. Prve su za mnoge od vas, prve su otkad je naša domovina u EU, prve su i po tome što se organiziraju u punom zajedništvu domovinske i iseljene Hrvatske. Čestitam organizatorima, Hrvatskom svjetskom kongresu i Hrvatskoj matici iseljenika, svim volonterima, vama sudionicima, i zahvaljujem jer će sljedećih tjedan dana srca svih nas kucati kao jedno. A upravo je ta misao jedan od slogana ovogodišnjih Igara, jer dio smo jednog i nedjeljivog naroda, ma gdje živjeli«, naglasila je Krstičević. U ime organizatora na otvorenju je govorio glasnogovornik HSK fra **Šimun Šito Ćorić**, koji je u svom obraćanju pozvao hrvatsku Vladu i Crkvu da zajedno pomognu poboljšati uvjete života Hrvata u Bosni i Hercegovini.

PROJEKT OD IZNIMNOG NACIONALNOG INTERESA

Hrvatske svjetske igre trajale su od ponedjeljka do subote, za koje vrijeme su se sudionici natjecali u 16 sportova, od nogometa, košarke, odbojke, tenisa, do plivanja, boćanja, karatea, džuda. Na nekoliko lokacija u sportskim dvoranama Zagreba organizirane su aktivnosti na kojima su se mladi natjecali po bojama zemalja iz kojih dolaze. Izaslanstvo Hrvatskih svjetskih igara na čelu s fra Šimunom Ćorićem, glasnogovornikom Hrvatskog svjetskog kongresa, primio je predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović. Ovaj projekt od iznimnog je nacionalnog interesa za RH, o čemu svjedoči i činjenica da su njegovu realizaciju financijski poduprle sve značajne državne institucije, od predsjednika države

ve i Hrvatskog sabora do Vlade Republike Hrvatske. Naime, financijski doprinos iseljništva je golem i nije tajna da je to druga gospodarska grana Hrvatske. S druge strane, Hrvatski svjetski kongres, koji kroz radne odbore djeluje u 30 država svijeta u cilju jačanja veza, ostvarenja težnji i osiguravanja boljeg položaja Hrvata izvan domovine, jednako tako povezuje obrazovane ljude integrirane u svoje zajednice, koji rade i lobiraju u svijetu za interes i dobrobit Republike Hrvatske. Hrvatske svjetske igre idealna su prilika za povezivanje Hrvatske s njezinim iseljništvom, prilika za poticaj mlađeg naraštaja kod kojih se obično gubi osjećaj pripadnosti hrvatskom nacionalnom korpusu, da se sretno s kulturom svojih predaka, unaprijedi znanje jezika, te uspostavi most među hrvatskim zajednicama u svijetu koji ih potiče na povratak u domovinu.

HRVATI IZ VOJVODINE

Tri zlatne medalje i jedna srebrna za stolni tenis i treće mjesto u malom nogometu, osvo-

jila je ekipa sportaša Hrvata iz Vojvodine, na netom završenim Hrvatskim svjetskim sportskim. Visoka je to stopa uspjeha za sportsku reprezentaciju naše zajednice, koja je uspjela i pored ograničavajućih okolnosti poslati ekipu na ove igre.

Suorganizator putovanja **Ivan Budinčević** veli da je zadovoljan uspjehom naših sportaša. »Na svakom natjecanju na koje idemo očekujemo i nadamo se da ćemo biti prvi. U nogometu smo se već na više natjecanja dokazali. I naši stolnotenisači su osvojili zlatne medalje. Ipak, moglo bi se i više učiniti da je bilo više natjecatelja iz Srbije. Nažalost, zbog ograničenih financijskih sredstava nismo mogli poslati više natjecatelja. Tako je rezultat možda malo skromniji nego je mogao biti.« Značajan ograničavajući čimbenik je bila visoka cijena kotizacije za sudjelovanje u igrama – 250 eura po osobi. To je, prema riječima Ivana Budinčevića, bio gotovo nepremostivi problem. Primjerice, ekipa iz Makedonije je prijavila sudjelovanje, ali kako nisu mogli pronaći donatora, nisu niti došli na natjecanje.

Šimun Šito Ćorić i Nebojša Gabrić

Dobitnik zlatne medalje u stolnom tenisu **Nebojša Gabrić** kaže za program na hrvatskom Radio Subotice kako je konkurencija bila dostojna više klase sportaša. »U odnosu na prethodne igre koje su bile u Zadru, sada smo imali puno bolju kakvoću igre i jaču konkurenciju. Glede samoga Grada Zagreba, odakle su potomci Hrvata iz Janjeva, oni imaju baš razvijen stolni tenis, bila je jaka konkurencija i nije bilo jednostavno. Ovakve igre trebaju u svakom slučaju biti promotivne za zajednicu i privući što više ljudi.« Nebojša Gabrić osvojio je dvije zlatne medalje za natjecanje u seniorskoj kategoriji, za pojedinačno natjecanje i u paru. Njegov sin **Marko** osvojio je dvije medalje – zlatnu za pojedinačnom natjecanju u juniorskoj skupini i srebrnu za sudjelovanje u paru.

Sportaši su složni u ocjeni da bi ove igre trebalo organizirati na nekom atraktivnijem mjestu, primjerice na primorju. To bi u svakom slučaju privuklo veći broj sudionika, vele.

Nogometaš **Igor Skenderović** iz Tavankuta, koje se inače ne bavi malim nogometom, kaže da mu nije smetalo igrati »malu loptu«. »Što se tiče malog nogometa, ekipa se sada prvi put skupila. Veliki nogomet i igramo skupa, ali sada smo prvi put igrali skupa na malom terenu. Ja prvo nisam bio za to, jer nismo stalna skupina. No, ipak smo otišli i ostvarili uspjeh. Jedino je po kakvoći odskakalo Janjevo. Mi smo bili odmah iza njih, ali nismo to uspjeli pokazati. Za prvi put mislim da je to jedan korektan uspjeh.«

Dijana Prčić, Siniša Jurić

DUŽIJANCA U MALOJ BOSNI

Zahvala za kruh svagdanji

Mario Matković, Ivona Francišćković, Darija Nadhedeši i Goran Antunović

Za kruh svagdanji zahvalili su i vjernici u Maloj Bosni u nedjelju, 27. srpnja, kada je u ovome mjestu proslavljena Dužijanca. Predvoditelji ovogodišnje Dužijance u Maloj Bosni, bandaš **Mario Matković** i bandašica **Ivona Francišćković**, te mali bandaš **Goran Antunović** i mala bandašica **Darija Nadhedeši**, na oltar su prinijeli kruh od novog brašna, kao i ovogodišnju krunu Dužijance u Maloj Bosni, sliku od slame koju je izradila **Kata Skenderović**, a koja simbolizira Euharistiju.

Misno slavlje u župnoj crkvi *Presvetog Trojstva* predvodio je mons. mr. **Marijan Dej**, bački dekan i župnik iz Selenče, uz koncelebraciju župnika domaćina vlč. **Dragana Muharema**. Mnoštvo vjernika došlo je zahvaliti Bogu za ovogodišnji rod, ali i sve primljene milosti. U prigodnoj propovijedi između ostalog mons. Dej je rekao: »Kada gledamo kakav mi imamo danas odnos prema kruhu, onda možemo primijetiti da ljudi više ne cijene kruh, kao što je to bilo nekada. Živimo u vremenima kada kruh za nas ne znači ono što bi trebao značiti. Ne bi imali život, bez kruha ne možemo ništa. U Crkvi, za nas kruh znači prisutnost Isusa među nama. Kruh koji blagujemo ima život vječni. Nismo došli danas samo da pokažemo svoje nošnje, da donesemo ono što je pripremljeno, a prekrasno je. Došli smo blagovati nebeski kruh, slušati riječ Božju i prepoznati Isusa u Euharistiji koju ćemo slaviti.« Pjevanje pod misnim slavljem predvodio je župni zbor, a vlč. Muharem zahvalio je svima koji su podnijeli teret pripreme ovogodišnje Dužijance, te je naglasio kako je tijekom rada prije svega bilo prisutno zajedništvo koje je itekako potrebno za jednu župnu zajednicu.

Bandašicinom kolu, koje je prekinula kiša i nevrijeme, prethodila je akademija, svečane pjevane vespere, te koncert za orgulje i hornu. U kolu, koje je kratko trajalo, nazočne je zabavljao tamburaški sastav *Con Brio*, dok su u programu akademije sudjelovali Mješoviti katedralni zbor *Albe Vidaković*, *Collegium musicum catholicum*, te župni zbor. Za orguljama je bio **Miroslav Stantić**, katedralni orguljaš i zborovođa, dok je na horni svirao **Bela Anišić**, student glazbene akademije u Novom Sadu.

Ž. V.

U ĐURĐINU ODRŽANE PRVE OLIMPIJSKE IGRE

Papagaj VS Rumun

Protekla tri tjedna u Đurđinu su bila u znaku održavanja Olimpijskih igara. Ideja, a kasnije i realizacija plod je domišljatosti vlasnika najpopularnijih đurđinskih kavana – *Zlatni papagaj* koji drži **Mladen Stanić**, zvani Mlađo, i *Kod Rumuna*, kavane **Damira Štirba**, zvanog Rumun. Ova dvojica idejnih tvoraca Olimpijade riješila su izvući nešto pozitivno iz konkurencije koju prave jedan drugome tijekom godine, te napraviti zabavu za mještane i prijatelje tijekom ljetnih dana. A s obzirom da su igre bile natjecateljskog karaktera, cilj je očito bio i konačno odmjeriti snage i vještine *klijentele* jedne i druge kavana. Na Olimpijadi je sudjelovalo ukupno 50 ljudi, 25 predstavnika jedne i 25 predstavnika druge kavana, koji su se natjecali međusobno u 30 disciplina. Olimpijada je bila tematski podijeljena na dva dijela – u prvome dijelu, koji se odvijao prvoga vikenda u *Zlatnom papagaju*, a drugi u kavani *Kod Rumuna*, bili su zastupljeni »sportovi« prikladni mjestu održavanja – kartanje, ne ljuti se čovječe, obaranje ruku, memori, mice, pikado, stolni tenis... Drugi, završni, odlučujući i finalni dio ipak je bio održan na sportskom terenu u Đurđinu. Ispred brojne publike i navijača, olimpijci su igrali mali nogomet, košarku, odbojku, bočali se, nadvlačili konopac, skakali u dalj, bacali kamen s ramena, ispijali pivu i Coca-colu, a jedna disciplina je zbog svojih potreba održana van terena – bilo je to plivanje, koje je zbog nedostatka prikladnog prostora bilo u kanalu.

Pobjedu i pehar odnio je tim *Zlatnog papagaja*, koji nema vremena za opuštanje s obzirom da će naslov prvaka morati braniti već za godinu dana (a ne za četiri), na drugim po redu Olimpijskim igrama u Đurđinu.

Je. D.

TJEDAN U BAČKOJ

Ima se, može se, a i hoće se

Da ne bijaše nedavno u Somboru smjene lokalne vlasti, teško da bi Somborci saznali koliko zarađuju, pardon dobivaju iz gradskog proračuna, gradski dužnosnici, ali i uposlenici u Gradskoj upravi.

Tako smo doznali kako oni koji vode grad po svojim primanjima mogu stati rame uz rame s premijerom ili ministrima. Pa, jest, zašto je njihov posao manje važan ili odgovoran od posla tamo nekog premijera ili ministra? Brinu i oni brige nas običnih, jest da nas je nekoliko desetaka puta manje nego onih o kojima brinu (ili bi bar tako trebalo biti) državni čelnici, ali briga za narod je ipak briga i to velika.

Objavljeni podaci pokazuju kako somborski gradonačelnik mjesečno prima 138 000 dinara. Ispred njega (a zašto?) je njegov zamjenik, čija mjesečna plaća premašuje 139 000 dinara. Slijede načelnica Gradske uprave i tajnica Skupštine Grada s plaćom većom od 130 000 dinara. Vijećnici Gradskog vijeća primaju stotinjak tisuća dinara, pa i ne čudi zato što su se skoro svi opredijelili da vijećnici budu na stalnom radu, iako mogu biti i volonteri s pristojnim dodatkom za taj volonterski rad. Zarade pomoćnika gradonačelnika su od sedemesetak tisuća, pa do 20 000 dinara, već ovisno o tome rade li taj posao kao uposlenici ili volonteri. No, nisu oni baš sav taj novac odnijeli kući, jer im je plaća umanjena zbog sliedarnog poreza nekoliko tisuća dinara. Uspoređujem zarade stare i nove vlasti i vidim kako nema nikavih razlika. Nisu ovi novi, u svjetlu sveopće krize i štednje, smanjili sebi plaće. No, da ne budemo baš previše kritički dajmo im još malo vremena. Možda i urade to, ako ne zbog poruka koje nam svako malo šalju premijer i članovi Vlade, prijeteći »grčkim scenarijem«, ono zbog sve tanje gradske kase, koja je po rebalansu umanjena za 182 milijuna dinara.

Nisu samo objavljene zarade uposlenih u Gradskoj upravi, već tu obvezu imaju i javna poduzeća i ustanove. I tu je zanimljivo iščitavati ne samo plaće već i imena zaposlenih, jer se točno može pratiti kako je posljednjih godina stručnost uvijek bila ispred politike. Pardon, baš obratno – politika uvijek ispred stručnosti. Neću ovoga puta o direktorskim plaćama. Ima ih raznih, od 130 i nešto tisuća, pa do »mizernih« šezdesetak, već o nekim za mene laika neobičnim stvarima u tim izvješćima. Iščitavam tako da se vozač kamiona specijalke u Čistoći zarađuje više od kustosa u Gradskom muzeju, glasnogovornik u *Zelenilu* više od direktora Muzeja... Pokazalo se ono – nije bitno što radiš, već gdje radiš.

Z. V.

MUZEJ NAIVNE UMJETNOSTI ILIJANUM U ŠIDU

Darodavac Ilija Bašičević

Umjetnički fond muzeja čini 338 umjetničkih djela (336 slika i 2 skulpture od drveta)

Jednu od značajnijih kulturnih ustanova u Šidu, osim Galerije slika Sava Šumanović – ustanove od nacionalnog značaja, predstavlja Muzej naivne umjetnosti Ilijanum. Umjetnički fond muzeja čini 338 umjetničkih djela (336 slika i 2 skulpture od drveta). Najveći dio fonda čine slike darodavca **Ilije Bašičevića Bosilja** – 287 slika, a 51 djelo iz fonda muzeja je od drugih naivnih umjetnika iz zemlje i inozemstva, s kojima je darodavac razmjenjivao djela za života, ili su ih sami umjetnici poklonili muzeju. Potpisivanjem darovnog ugovora 1970. godine između umjetnika i tadašnjeg predsjednika općine Šid, u Šidu počinje svoj život Muzej naivne umjetnosti Ilijanum.

UMJETNIKOVE TEME

Ilija Bašičević je na svojim slikama obrađivao različite teme. U fondu muzeja najzastupljenije su slike s temama *Apokalipse* i *Biblije* (66 slika), zatim slijedi ciklus *Ptice* (56 slika), potom ciklus *Zvijeri* (42 slike), ciklus *Ilijada* (36 slika), ciklus koji obrađuje srednjovjekovne mitove i legende te ciklus *Leteći*.

Gotovo cijeli svoj život Ilija Bašičević Bosilj bavio se zemljoradnjom i stočarstvom. Za vrijeme Drugog svjetskog rata boravio je sa svoja dva sina u Beču, gdje je obolio od tuberkuloze. Po završetku rata obitelj je ostala bez

Zgrada Muzeja

zemlje, što je uz narušeno zdravlje dovelo Iliju u situaciju da ima slobodnog vremena, koje je, kao čovjek koji je bio izuzetno vrijedan, morao nečim ispuniti. Tako nastaje 1957. prva Ilijina slika. U početku je radio crteže i gvaševe, da bi vremenom počeo slikati ulja na različitim materijalima: drvetu, platnu, lezonitu, kartonu, staklu, sekuritu.

SVAKA SLIKA IMA DVA LICA

Opus Ilije Bašičevića može se razvrstati u nekoliko većih tematskih cjelina: najbrojnije su slike s motivima iz Biblije, potom slijedi ciklus inspiriran narodnim epskim pjesmama, mitovima i legendama. Ciklus *Ilijada*, nazvan po umjetniku, a ne po **Homerovom** epu, umjetnikov je obračun s ljudskom glupošću, dvoličnošću i licemjerjem. Brojan je i ciklus s likovima iz životinjskog svijeta u kome su najbrojnije ptice, naročito pauno-

vi, ali i nestvarna bića s ljudskim tijelima i životinjskim glavama i obratno. Naposljetku slijedi ciklus vezan za leteća astrološka bića. Karakteristika Ilijinog slikarstva je prije svega da ono nije deskriptivno. Ono je najčešće

promatrač nije siguran gleda li u predstavu anđela ili suvremenog astronauta, cara Lazara ili kralja Ilijine Ilijade, domaće, divlje ili apokaliptične životinje. U tumačenju njegovih slika, često pomažu nazivi koje je on sam

alegorija, vrlo slojevita. Kod Ilije nema perspektive, pozadine slika su uglavnom jednoboje, vrlo rijetko ispunjene blago valovitim linijama. Najupečatljivije na njegovim slikama je svakako dvoglavost ili dvoličnost figura, kako ljudskih, tako i životinjskih. Sam umjetnik to objašnjava riječima da se on osobno u svom životu uvjerio da su sva Božja stvorenja na ovom svijetu maramice s dva lica – jedno lice se prikazuju pred svijetom, a drugo, pravo, krije se i samo ga rijetki imaju priliku vidjeti. Na Ilijinim slikama

davao svojim slikama. »Teško je poznati život, a slikati je lako. Treba samo započeti, posle ide samo. Slaže se jedno na drugo i kad dovršiš sliku, vidiš da je na njoj sve šareno kao i u životu i da svaka istina ima dva lica...«, tako opisuje svoju umjetnost u jednom od pisama Ilija Bašičević Bosilj.

Ilija Bašičević preminuo je 1972. godine u Šidu, a njegove slike smještene su u Ulici svetog Save 6 u Vinterštajnovoj kući u Šidu.

Suzana Darabašić

PRIZNANJE

Na Trećem trijenalu naivne umjetnosti u Bratislavi 1972. godine Iliji je posthumno dodijeljeno priznanje međunarodnog žirija za dostignuća na planu naivne umjetnosti. Časopis *Raw Vision* uvrstio ga je 2007. godine u 50 vodećih umjetnika tzv. Outsajder arta u svijetu.

PROSLAVA SV. JAKOVA U PLAVNI

Veliki zaštitnik male župe

Blagdan Sv. Jakova apostola proslavljen je u župnoj crkvi u Plavni u petak 25. srpnja. Svečanu misu proštenja predslavio je župnik i dekan preč. **Franjo Ivanković** iz Tavankuta, u zajedništvu s dekanom i svećenicima Bačkog dekanata,

a u čemu im uzor može biti život sv. Jakova. Na tom putu čekaju ih mnoge nevolje, ali bez njih je nemoguće stići u Božje kraljevstvo. Uz sve to treba znati kako bez Boga čovjek ništa ne vrijedi, a vladati u kršćanina znači služiti, što se u praksi baš ne provodi onako kako

predstojnikom franjevačkog samostana u Baču fra **Josipom Špeharom**, te domaćim župnikom vlč. **Josipom Štefkovićem**. Svetoj misi, kao što je već uobičajeno, nazočio je i mjesni paroh o. **Goran Artukov** sa suradnicima. Prisustvo svih ovih svećenika djelovalo je veoma impresivno na vjernike, koji su došli u očekivanom broju. Preč. Ivanković održao je vrlo poticajnu i zanimljivu propovijed, u kojoj je osvijetlio lik velikoga sveca i Isusova sljedbenika, te pojašnjavao pojam služenja u životu kršćana koji slijede Isusov put. Pritom je konkretnim primjerima ukazao kako se vjernici trebaju ponašati,

bi to Isus želio. Kršćanin mora biti svjestan da, ako želi biti veći i prvi u nečemu, prije svega mora svima služiti – kako Bogu tako i svojim bližnjima i svakom čovjeku.

Tijekom svete mise ministranti i čitači bili su posebno nadahnuti, a zbor HKUPD-a *Matoš* i stari župni zbor ovo su slavlje učinili ljepšim i svečanijim. Završnom pjesmom *Sveta Ano* i **Marijo Ilije Okrugića** i **Stanislava Prepreka**, nagoviješten je i sutrašnji spomendan svetih **Joakima** i **Ane**, koji se slavi u susjednom Bačkom Novom Selu u crkvi sv. Ane.

Z. P.

Žetvene svečanosti u Beregu

BEREG – Bereške žetvene svečanosti, kojima se na simboličan način obilježen završetak ovogodišnje žetve, održane su nedjeju, 27. srpnja, u Beregu. Zahvalilo se Bogu na novom žitu na misi u Crkvi Svetog Mihovila. Gost ovogodišnjih žetvenih svečanosti bila je muška pjevačka skupina iz mjesta Retkovci u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Gosti su prisustvovali svetoj misi, a

nakon toga predstavili su dio svog programa.

Stari bereški običaj zahvale za uspješno obavljenju žetvu i za novo žito počeo se u seoskoj crkvi obilježavati od 1999. godine. Organizatori *Bereških žetvenih svečanosti* su Udruga Hrvata **Ante Jakšić** koja djeluje pri župi Svetog Mihovila u Beregu i HKPD **Silvije Strahimir Kranjčević** iz Berega.

Z.V.

TJEDAN U SRIJEMU

Kulturna ljeta u Srijemu

Vijest o kulturnim ljetima u pojedinim srijemskim gradovima obradovala je mnoge Srijemce, pogotovo one koji si ovog ljeta nisu mogli priuštiti ljetovanje. Iako su mnoge lokalne samouprave poduzele mjere štednje, čini se barem po najavljenom programu, pogotovo u Šidu, da se u domeni kulture nije nešto puno štedjelo. I ovog će ljeta kulturni program tijekom ove sada već tradicionalne manifestacije trajati devetnaest dana, od 1. do 19. kolovoza. Prvi dan Kulturnog ljeta otvorio je **Milan Topalović-Topalko**, a posljednje dane Šidane će zabavljati **Dejan Cukić** i grupa S.A.R.S. Iako su mnogi očekivali da će većina najavljenih koncerata biti humanitarnog karaktera i da će sredstva biti usmjerena na saniranje posljedica poplave u Jameni, od direktora Kulturno obrazovnog centra u Šidu **Branislava Nikolića** saznajemo kako će ona sredstva predviđena iz općinskog proračuna za te namjene koja ne budu utrošena, biti prebačena na račun za saniranje poplavljenih objekata u Jameni. Od svih najavljenih estradnih umjetnika, iznenađujuće je to što je, kako saznajemo, najmanji iznos za dolazak u Šid tražio upravo jedan od najpopularnijih pjevača, Dejan Cukić. Naravno, svi predviđeni programi su za Šidane potpuno besplatni, a pored najavljenih estradnih pjevača, publika će imati priliku uživati i u tamburaškoj glazbi, vinar-skim noćima, predstavljanju kulturno-umjetničkih društava iz šidske općine, kazališnim predstavama, filmovima, a već tradicionalno u Šidu će biti održana i Fijakerijada. Pa neka mnogi makar na kratko zabave na svakodnevne probleme, barem tijekom ljeta. U Rumi je Kulturno ljeto počelo već 4. srpnja kada je održana večer dobre glazbe – *Trio evergreen*, a trajat će sve do 23. kolovoza kada je vrijeme rezervirano za tjedan kineskog suvremenog filma. I Rumljani imaju priliku uživati u šarolikom kulturno-zabavnom programu: književnim večerima, izložbama slika, koncertu grupe *Električni orgazam* i mnogim drugima. Pokrovitelj i ove kulturne manifestacije je općina Ruma. Jedino Srijemska Mitrovica od većih gradova u Srijemu ove godine neće imati manifestaciju Kulturno ljeto. Doduše, u Mitrovici će i ove godine biti održan *Srem Folk Fest*, koji će, čini se, biti jedino kulturno zbivanje za Mitrovčane. Međutim, u Srijemskoj Mitrovici u subotu 26. srpnja na Atletskom stadionu održan je prvi atletski miting, na kojem su sudjelovali mlađi juniori i pionirke. Kako ističu organizatori, želja zbora atletskih sudaca atletičara entuzijasta konačno se obistinila, da se atletski miting održi upravo u tom srijemskom gradu. Pa i to je nešto, pogotovo za ljubitelje sporta.

S. Darabašić

OBITELJ BULJOVČIĆ, PROIZVOĐAČI LUBENICA

Nikola, Martina, Josip i Ema

Biljka sunca, a voli hlad svoga gospodara

Ljeto je. Period godine kad sazrijeva razno voće i povrće i prilika da se slastice koje jedemo tijekom cijele godine bar na kratko zamijene također nečim slatkim, ali i korisnim i dobrim za naš organizam. Bliži nam se i blagdan Sv. Roke, sveca na čiji dan je na našem području karakteristično, uz kuhani kukuruz, jesti dinju i lubenicu. Stoga je ovo vrijeme definitivno pogodno za priču o obitelji **Buljovčić**, dugogodišnjim proizvođačima ove slatke i mnogima omiljene ljetne poslastice – lubenice.

Obitelj **Eme** i **Josipa** Buljovčića živi u Gornjem Tavankutu i čine je još sin **Nikola** i kćerka **Martina**. Nikola (26) se nakon završene srednje Tehničke škole opredijelio za nastavak obiteljskog posla, dok je Martina (20) završila prvu godinu

Poljoprivrednog fakulteta, smjer fitomedicina u Novom Sadu. Kao što nam i Martinin odabir fakulteta svjedoči, ona je također »zaražena« ljubavlju prema uzgoju biljaka i lubenica, poput cijele svoje obitelji.

JEDINI U TAVANKUTU

Kako je ova proizvodnja započela, otkud za nju ideje, kao i osnovne činjenice o uzgoju lubenica, otkrivaju nam Ema i Josip. »Kada smo se vjenčali htjeli smo sami sebi stvoriti neki posao, htjeli smo nešto saditi... Bili smo ograničeni na malu površinu zemlje, tako da smo znali da moramo odabrati biljnu vrstu koja je isplativa i na malim parcelama zemlje. Budući da živimo u Tavankutu, mjestu koje je pretežito povrtlarsko-voćarski kraj, odlučili smo saditi

nešto što nije jabuka, breskva, višnja i paprika! S obzirom da je Josipova majka **Stana** nekada za potrebe svojih ukućana sadila lubenice, njihov uzgoj mu nije bio potpuno stran, a u Tavankutu se nitko nije bavio time te smo se tako odlučili započeti posao s lubenicama i nikada se nismo pokajali«, priča Ema.

»Ulaganja i rizik su u početku veliki, ali se isplati baviti lubenicama. Sjećam se da su nas ljudi iz okolice počeli kopirati, ali bi nedugo potom nezadovoljni dolazili kod nas s pitanjima 'Kako, što radite?', a ja bih uz smijeh znao reći: 'Vraćamo, treba znati vraćati!' Al, nema tu velike filozofije, najveća je to što se mi lubenicama bavimo 25 godina, tj. iskustvo! Što se tiče literature koju smo koristili ili je koristimo za poboljšanje uzgoja naših lubenica, ne mogu drugo istaći osim

iskustva, iskustva i samo iskustva! Najviše smo naučili, a i dalje učimo na svojim pogreškama i uspjesima. Puno nam pomaže i razgovor s drugim proizvođačima lubenica, jer na taj način možemo čuti njihova zapažanja, iskustva, preporuke, ali i nove trendove«, kaže Josip.

OD PLASTENIKA

O samom postupku uzgoja lubenica, Ema i Josip kažu da nije ništa komplicirano, ali isto tako da je to biljka sunca, koja voli hlad svoga gospodara. Drugim riječima, lubenica se ne smije zapostaviti, uvijek netko nešto mora raditi oko nje, kako bi se dobio željeni rezultat. »Uvijek se trudimo koristiti novije sorte. Sjeme uglavnom naručujemo iz Nizozemske i Mađarske, ali svake godine isprobavamo i nešto

novo. Ima oko 200 sorti lubenica i zaista veliki izbor. Ručno ih sadimo u plastične posude te ih uzgajamo u plasteniku. Imamo oko dvije-tri tisuće sadnica. U plasteniku ih držimo oko mjesec dana – dok biljke ne razviju par listova i tad ih iznosimo na njivu. Vrijeme za taj posao je krajem travnja i početkom svibnja», govori Ema, a Josip dodaje: »Događalo se da ih iznesemo i temperatura bude 12°C, smrznu se jer lubenice žive (ne razvijaju se) na 15°C, a najviše vole između 30 do 45 stupnjeva te ih moramo ponovno saditi. Koristimo foliju i sustav za navodnavanje kap po kap. Lubenici se mora osigurati dovoljna vlažnost, jer bez toga neće napredovati. Kaže se da je to biljka koja voli da su joj noge u vodi, a glava na suncu. Sadi se u šest redova, a sedmi se koristi za prolaz za traktor prilikom branja. Izbjegavamo ih prskati

kemijskim sredstvima, a gnojivo koje koristimo je prirodno, od naših goveda. Bavimo se i poljoprivredom, što znači da imamo hranu za goveda, a od goveda prirodno gnojivo za lubenice.«

DO TRŽNICE

Buljovčići nam objašnjavaju da sade kasnije sorte lubenica te da im prava sezona tek počinje od prvog kolovoza. Svoje proizvode prodaju na tržnicama u Subotici, Bajmoku, Moravici, Maloj Bosni i naravno Tavankutu. Za prodaju u okolnim mjestima zadužen je Josip, a za tržnicu u Tavankutu Ema. Također, puno lubenica prodaju i od kuće, a ovdje je trgovac tko stigne – roditelji ili djeca, govore Buljovčići. Iskustva sa svih tržnica su im ista – mušterije im se uvijek vraćaju i to ne po jednu, nego nekad kako kažu kupe i

po šest lubenica. »Kad odem na tržnicu, ljudi često misle da sam trgovac, a ne proizvođač i da je nemoguće da netko proizvodi tako velike i slatke lubenice u Tavankutu, jer su nam uglavnom lubenice oko 25 i 26 kg. Ja ima opet kažem da vraćam«, uz smijeh priča Josip. Emina iskustva s tržnice u Tavankutu su slična. Kaže da nikada nije imala problema s kupcima i da ljudi vole kupovati provjereno i od poznate osobe. Naravno, ističu da su uvijek otvoreni za reklamacije ukoliko kupac nije zadovoljan, ali kažu da se to ne događa često, jer su im lubenice uvijek svježije i slatke.

POMOĆ DJECE

Kao što je spomenuto, uzgojem lubenica ne bave se samo Ema i Josip, nego i njihova djeca. Kad je sezona sađenja, kopanja,

branja, prodavanja – uvijek su i oni uključeni. Nema podjele posla, u ovoj obitelji svi rade sve i što je najbitnije – sloge ne nedostaje. Nikola je najviše uključen u radove na njivi, dok je Martina za branje i prodaju od kuće, ali kao što je već rečeno, nema pravila. Ipak, kako nam sugerira Martinin otac, ona je najveći »specijalac« za pronalazak zrelih lubenica. »Prije sezone, kad ima *digod koja* zrela lubenica, ona ih uvijek nađe. Toliko voli jesti lubenice, da neće odustati i otići s njive dok ne nađe bar jednu za jelo«, govori Josip. Ali, prema riječima mame Eme, i svi ostali ukućani vole lubenice i nije im dosadila: »Kod nas uvijek ima načete lubenice i jedemo je svakodnevno. Djeca od kako znaju za sebe, znaju i za to da u sezoni uvijek imamo lubenica i navikla su ih jesti. Martina naročito!«

Jelena Dulčić

Kulturni turizam

Sezona je godišnjih odmora. Za one koji su godišnji već iskoristili za putovanje nekud, kao i za one koji tek pakiraju kufere, tema kulturnog turizma bi se u ovom kontekstu mogla učiniti interesantnom. Pa, krenimo onda od početka, od definicije ovoga pojma. Jedna od njih, dosta tehnički intonirana, ali često citirana, glasi: »Kulturni turizam označava kretanje ljudi koje je uzrokovano kulturnim atrakcijama izvan njihova uobičajenog mjesta stanovanja, s namjerom prikupljanja novih informacija i iskustava kako bi zadovoljili svoje kulturne potrebe.« Pojednostavljeno kazano, mete ovakvih turističkih opcija jesu muzeji, izložbe, koncerti, objekti religijske ili svjetovne arhitekture, ali i drugi oblici kulturnih praksi vezanih za određeni način življenja.

Nekada usredotočena na odmor radničke klase u jednom mjestu (nerijetko u trajanju i od dva tjedna) klasična ljetovanja danas sve više podrazumijevaju tzv. aktivni odmor, koji nam između ostalog nudi svakodnevne povijesne ture u neko drugo mjesto, ili pak neki večernji kulturno-umjetnički program.

Tako nije neobično da u Hrvatskoj (znam i za Grčku, a pretpostavljam da je slično i u drugim zemljama) na trgu navečer »uhvatite« nastup nekog lokalnog KUD-a koji nastoji gostima prikazati tradicijsku kulturu toga mjesta ili kraja. One »s sofisticiranije« destinacije, poput Dubrovnika ili Splita, imaju svoje cjelosezonske programe, koji podrazumijeva koncerte, predstave, različite festivale, izložbe itd.

Ljubitelji kulture su tu na svome: oni će sebi lako organizirati, čak i unaprijed, ovakvu vrstu programa. No, i prosječni je suvremeni čovjek pod utjecajem sve više medijski posredovane stvarnosti i beskompromisno agresivne konsumerističke »ideologije«, raspoložniji isprobati proizvode koje kulturni turizam nudi. Makar i da se time pohvali na svojem *facebook*, *twitter* ili *instagram* profilu.

Svakako treba imati na umu kako je situacija na tržištu kulturnog turizma, kao i na bilo kojem drugome, raznolika. Ima tu prostora i za svakojake menadžere, a samim time i za svakojake programe. Ipak, po mojem sudu, kulturni turizam ima više dobrog nego lošega. Koliko god to zvučalo kao floskula, kulturna raznolikost čini ovaj nesavršeni svijet, ako ništa drugo, barem zanimljivijim mjestom za život. Stoga, ukoliko vas već put odvede nekud, potrudite se što više upoznati »druge«. Nećete zažaliti.

D. B. P.

FESTIVAL EUROPSKOG FILMA PALIĆ 2014.

Zlatni toranj za najbolji film 21. Festivala europskog filma Palić 2014. dodijeljen je ruskom filmu *Levijatan*, u režiji **Andreja Zvjaginčeva** i prema scenariju **Olega Njegina** za »snagu kojom film odslikava društvo koje je izgubilo svoje vrijednosti, moral i duhovnu snagu«. *Palički toranj* za najbolju režiju pripao je **Dietrichu Brügemannu** za režiju filma *Postaje križa*, realiziranog u njemačko-francuskoj koprodukciji, za »njegovu vještinu da nam na neposredan način prikaže kako slijepi fanatizam može uništiti ljudski život«.

Specijalno priznanje dodijeljeno je švedskom filmu *Turist* **Rubena Ostlunda** za »izvanrednu fotografiju **Fredrika Vencela** koja stvara jedinstvenu atmosferu ističući glumu i priču«.

Međunarodni žiri radio je u sastavu: redatelj, glumac i osnivač kanskog programa *15 dana reditelja* **Piere Henri Deleau** (Francuska), predsjednik, programska ravnateljica Međunarodnog filmskog festivala u Berlinu **Karin Hofinger** (Njemačka), redatelj **Szabolcs Hajdu** (Mađarska), srpska glumica **Hristina Popović** i scenarist i redatelj **Dalibor Matanić** (Hrvatska).

Ostvarenja **Pleme Miroslava Slabošpitskog** i *Free range* **Veika Ounpua** proglašeni su najboljima u programu *Paralele i sudari*.

Međunarodni žiri kritike natjecateljskog programa *Paralele i sudari* radio je u sastavu: filmska kritičarka Radio Beograda II **Nevena Matović** (Srbija), predsjednica, urednik i filmski kritičar **Tristan Primagi** (Estonija) i scenarist, filmski kritičar i selektor iz Španjolske **Xavier Garcia Puerto**.

»Postoji replika u jednom od filmova koje smo pogledali a koja glasi: 'Nema mnogo dopadljivog u ljudima koji pokušavaju biti ono što jesu'. Stvaranje dobrog filma čine teške odluke, suprotstavljanje očekivanjima i postavljanje sebe na liniju vatre. Odlučili

smo da ex-aequo nagradimo dva filma kojima su se autori drznuli učiniti upravo to, usprkos reakcijama, i prikazati jedinstvena kinematografska djela«, stoji u priopćenju članova žirija.

Festival europskog filma Palić održan je od 19. do 25. srpnja. U više programskih selekcija prikazano je ukupno šezdesetak filmova.

Uz predfestivalne hommage programe, organizirane su debate o filmskom naslijeđu iz vremena Prvog svjetskog rata i zbivanjima zabilježenim na filmu na našim prostorima, te o ekološkim i zdravstvenim posljedicama NATO bombardiranja Srbije, a prikazana je i izložba *MONUMENTI – promjenljivo lice sjećanja*.

D. B. P.

Novosadsko glazbeno ljeto

NOVI SAD – Na ovogodišnjem 20. jubilaranom Novosadskom glazbenom ljetu nastupit će proslavljeni umjetnici i ansambl iz Srbije i država bivše Jugoslavije, kao i iz Mađarske i Irana. Ljubitelji glazbe imat će prigodu uživati u koncertima klasične, ali i etno, jazz, pop i tango muzike.

Novosadsko glazbeno ljeto počelo je 25. srpnja koncertom Vojvođanskog simfonijskog orkestra pod dirigentskim vodstvom **Berislava Skenderovića** i solistom, hrvatskim violinistom **Markom Gracijanijem** u dvorištu Gimnazije *Jovan Jovanović Zmaj*, a izveli su koncert za violinu i orkestar u D-duru **Petra Ilića Čajkovskog**.

Novosadsko glazbeno ljeto trajat će do 20. kolovoza, a o programu se može informirati na www.muzickaomladina.org

A. K.

Dužijanica u Lemešu

LEMEŠ – Dužijanica u Lemešu bit će održana od 1. do 3. kolovoza u organizaciji mjesnog HBKUD-a *Lemeš*. Danas, 1. kolovoza, bit će priređena promocija *Leksikona podunavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca*. Ovaj događaj će popratiti izložba slika s kolonije *Lemeš 2014.*, gosti večeri će biti zbor *Musica viva*. Mjesto događaja je velika dvorana Mjesne zajednice, s početkom u 19 sati.

U subotu, 2. kolovoza, u Domu kulture na ljetnoj bini bit će priređen kulturno-umjetnički program pod nazivom *U avliji kod baće i nane*. Osim domaćina nastupaju KUD *Nemet Laszlo* i zbor *Musica viva* iz Lemeša, HPKD *Matija Gubec* iz Tavankuta, KUD *Neven* iz A. Šantića. Ulaz je 150 dinara, a druženje se nastavlja uz tamburaše. U nedjelju, 3. kolovoza, svečana sveta misa bit će služena u 10 sati. Iza toga slijedi ophodnja sela fijakerima i na kraju svečani ručak za uzvanike.

T.

Trojni susreti u Bezdanu

BEZDAN – U Bezdanu će sutra, 2. kolovoza, biti održani XX. podunavski dani kulture, muzike i plesa *Trojni susreti*. Organizator je Udruga građana *Puls* iz Bezdana. U programu će sudjelovati kulturno-umjetnička društva iz Mađarske, Hrvatske i Srbije, a prema riječima organizatora među sudionicima će biti i HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora i KUD *Hrvata Bodrog* iz Monoštora. Manifestacijaa počinje u 10 sati izložbom ručnih radova, starih zanata i gastronomskih specijaliteta, od 15 sati je nastup KUD-ova, a u večernjim satima koncerti za mlade. Mjesto održavanja je Kanalska obala u Bezdanu.

Z.V.

Bodrog fest

MONOŠTOR – Ove godine *Bodrog fest* se održava 8. i 9. kolovoza, po deseti, jubilarni put.. Prvog dana festivala, 8. kolovoza, bit će organizovan *Bodroški kotlić* – natjecanje u kuhanju ribljeg paprikaša. Sutradan, 9. kolovoza, manifestacija počinje ujutro programom za djecu – održat će se ekološke radionice i edukacije s WWF-om i gostima iz projekta *Danubeparks*. Očekuju nas još i izložbe fotografija, izložbe umjetničkih slika, promocije knjiga, filmova... Službeno otvorenje manifestacije bit će upriličeno u 12 sati, raportom **Josipa Đipanova**, nastupom mažoretkinja, paradom jahača i fijakera,

nastupom dječje grupe KUDH-a *Bodrog...* U crkvi sv. Petra i Pavla nastupit će zborovi, orkestri i solisti, a poslije kreće program kulturno-umjetničkih društava iz Srbije i Hrvatske. U večernjim satima održat će se koncert **Zvonka Bogdana**, a nakon toga, od 22 h – program za mlade *Bodrog by night*, s nastupom rock bendova, predstavljanjem gostiju iz kampa i performansom volontera.

Tijekom cijelog dana u centru sela bit će postavljeni štandovi s domaćim i proizvodima starih zanata, kolačima, vinom, rakijom..., a u svim lokalima služit će se tradicionalna monoštorska jela.

Z. M.

Srijem Folk Fest u Srijemskoj Mitrovici

SRIJEMSKA MITROVICA – U organizaciji Centra za kulturu *Sirmiumart*, od 9. do 12. kolovoza u Srijemskoj Mitrovici bit će održan XI. međunarodni festival folklor *Srijem Folk Fest*. Publici će se u četiri festivalske večeri od 20 sati predstaviti ansambl iz: Turske, Bugarske, Grčke, Gruzije, Slovenije, Slovačke, Litve, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Prvi put na mitrovačkoj sceni gostovat će i KUD *Kopaonik* iz Leposavića s Kosova, a svakog festivalskog dana predstaviti će se po jedan mitrovački ansambl, među kojima i HKC *Srijem – Hrvatski dom*. Festival će ove godine biti obogaćen nizom interesantnih pratećih programa i dnevnih sadržaja: prodajom suvenira, rukotvorina, narodnih nošnji, vina i srijemskih specijaliteta.

Lira naiva u Srijemskoj Mitrovici

SRIJEMSKA MITROVICA – Susret pučkih pjesnika *Lira naiva 2014.* bit će održan u subotu, 23. kolovoza 2014. godine, u Srijemskoj Mitrovici s početkom u 11 sati u Hrvatskom domu.

Tijekom književne večeri, koja počinje u 17 sati, bit će predstavljena i knjiga izabranih stihova *Cidi se život – Lira naiva 2014.*

Gošća *Lire naive* bit će **Željka Zelić**, pjesnikinja iz Subotice, a pjesme za zbirku izabrao je **Stjepan Blažetin**, književnik i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha. Organizatori susreta su Hrvatska čitaonica i Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost **Ivan Antunović** iz Subotice, a domaćini Hrvatski kulturni centar *Srijem – Hrvatski dom* – Srijemska Mitrovica.

Susret, koji se trebao održati 1. lipnja, bio je odgođen zbog izvanrednog stanja u Srbiji, prouzročenog katastrofalnim poplavama.

PROPADAJU ZGRADE UNUTAR POVIJESNE JEZGRE SOMBORA

Oronule gradske ljepotice

*Mnoge zgrade u zaštićenoj jezgri grada čekaju obnovu * Dok se to ne dogodi prolaznike štite zaštitni tuneli koji su postali sastavni »ukras« središta Sombora.*

Povijesna jezgra Sombora, među Somborcima poznatija kao »Vijenac«, pod zaštitom je kao kulturno dobro, ali usprkos tomu mnoge zgrade godinama stoje oronule, a neke su u takvom stanju da ozbiljno prijete prolaznicima, pa su pokraj njih postavljeni zaštitni prolazi. Što zbog manjka novca u gradskom proračunu, što zbog kompliciranih imovinskih odnosa i izostanka odluke koja bi obvezala vlasnike na sufinanciranje održavanja, obnova će još pričekati.

Ruku na srce, ne može se reći kako baš ništa nije urađeno, jer su proteklih godina iz središta uklonjeni aluminijski izlozi na dućanima, a lokalima vraćen prvotni izgled. Svake se godine obnovi

po nekoliko zgrada, ali zato ima onih koje godinama ruže uređeno gradsko središte. Jednokatnica na glavnoj ulici koju je 70-ih godina XIX. stoljeća podigao **Jakov Jaša Lalošević** ograđena je godinama tunelom za prolaznike i to zato što se vlasnike kata ne može natjerati na obnovu, jer za neke od njih čak se i ne zna gdje žive. Slična je situacija i s katnicom između Preparandije i Hrvatskog doma, koju je 80-ih XIX. stoljeća podigla obitelj **Falcione**, a nedavno je tunel za prolaznike postavljen i na zgradi na početku glavne ulice, koju je također u drugoj polovici prethodnog stoljeća izgradila obitelj Falcione. Zaštitni prolaz za pješake nedavno je postavljen i na čuvenoj Kronić palači iz 1906.

godine. Ostat će tu još, jer obnova ovih četiriju zgrada nije u planu za ovu godinu, a i kada će biti – ne zna se, jer radove koči to što su vlasnici privatne osobe, a načina da se oni natjeraju održavati fasade svojih zgrada – za sada nema. Iznimka je Kronić palača, čiji je vlasnik država, a korisnik Grad Sombor, i čija se obnova također još ne nazire.

ETAPNO UREĐENJE SREDIŠTA

Zaštićena jezgra grada pripada Mjesnoj zajednici »Vijenac«, u kojoj kažu kako redovito, svake godine, šalju prijedloge za obnovu najugroženijih objekata. »Šaljemo plan radova i skrećemo pozornost na najugroženi-

je zgrade. Proteklih je godina rađena rekonstrukcija nekoliko zgrada na glavnoj ulici, kao što su zgrada Pjevačkog društva, Grašalkovićeve palače, zgrada Narodne apoteke, škola *Bratstvo-jedinstvo*... Svake se godine rekonstruira po jedna ili dvije zgrade. Te radove financira Direkcija za izgradnju grada. Investicije su glede potrebnih sredstava velike, pa se radi po etapama. Sve što je rađeno posljednjih desetak godina financirano je isključivo iz gradskog proračuna, bez obzira je li vlasnik objekta isključivo Grad Sombor ili ima i privatnih vlasnika«, kaže **Aleksandar Galić**, tajnik MZ »Vijenac«. A posla na samoj glavnoj ulici, pa i šire unutar zaštićene gradske jezgre, ima puno. Kao najugrože-

Falcioneova jednokatnica kraj Hrvatskog doma

Laloševićeva katnica na glavnoj ulici

niju Galić ističe Falcioneovu katicu na glavnoj ulici, gdje se ne može ući u trag svim vlasnicima, pa to zdanje godinama »krasi« zaštitni prolaz za pješake. Tajnik MZ kaže kako to što je jezgra grada pod zaštitom znači da se moraju poštovati sve mjere zaštite i svi radovi moraju se provoditi uz suglasnost Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, što znači i da izvođači radova moraju biti licencirani, što naravno poskupljuje same radove.

PRAVNI PROBLEMI KOČE RADOVE

Ni u Direkciji za izgradnju grada Sombora nisu nam mogli kazati kada će iz centra grada biti uklonjeni zaštitni prolazi za pješake i kada će na red stići obnova ovih četiriju zgrada, čije su fasade u takvome stanju da ugrožavaju prolaznike. Izvjesno je kako to neće biti ove godine, jer u planu radova za ovu godinu su Grašalkovićeva palača, Matični ured i bočna fasada Osnovne škole »Bratstvo–jedinstvo«. U Direkciji kažu kako su nemoćni u slučajevima kada su zgrade u privatnom vlasništvu, pa problema

ima čak i kada suvlasnici trebaju potpisati suglasnost da se obnovi fasada i to ne o njihovu trošku već o trošku Grada. »Zato je za nas važna nova Odluka o održavanju vanjskih dijelova zgrada na teritoriju Grada Sombora. Nacrt te odluke izrađen je u ožujku i tu je jasnije definiran način financiranja i tko je obavezan odr-

Grada Sombora. No, oni čija je obveza skrb o jezgri grada puno očekuju od nove odluke.

KRONIĆ PALAČA

Jedna od zgrada čija je fasada poprilično oronula, čak toliko da žbuka i dijelovi ornamentike prijetu prolaznicima, je i Kronić

ZAŠTIĆENA JEZGRA

Dio stare somborske jezgre zaštićen je 1968. godine, kao skladna arhitektonsko urbanistička cjelina, s jedinstvenim baroknim objektima podignutim u XVIII. i početkom XIX. stoljeća. Devedesetih godina prošlog stoljeća ovaj dio Sombora proglašen je za kulturno dobro od velikog značaja. Studijom zaštite prostorne kulturno-povijesne cjeline pod nazivom Istorijско jezgro Sombora - Venac, proširena je granica na površinu omeđenu vijencima Radomira Putnika, Stepe Stepanovića, Živojina Mišića i Petra Bojovića, na kojoj je izgrađeno preko 400 objekata. Većina je izgrađena u XIX. i početkom XX. stoljeća.

žavati zgrade«, kaže inženjer za pripremu i opremanje građevinskog zemljišta **Slađana Kronić**. Međutim, zbog promjene vlasti u Somboru ili nekih drugih razloga, ta odluka još nije ušla u proceduru usvajanja u Skupštini

palača. Izgradio ju je 1906. godine odvjetnik i veleposjednik **Stevan Kronić**. S pravom se može reći kako je ta palača jedna od najljepših zgrada u Somboru. Da će se konačno i ova palača početi sređivati Somborci su pomislili

nedavno kada je počelo postavljanje drvene zaštite oko zgrade, ali vrlo brzo se ispostavilo kako od obnove nema ništa i da se samo stavlja zaštita za prolaznike. Ima li najava skorij obnove ovog reprezentativnog zdanja pokušali smo doznati u Privrednom sudu u Somboru, koji se nalazi u toj palači. Kako nam rekoše, vlasnik zgrade je Republika Srbija, a Grad Sombor ima pravo korištenja. Privredni sud koristi zgradu Kronić palače temeljem ugovora i to na neodređeno vrijeme i bez plaćanja naknade. Radi osiguranja sredstava za obnovu fasade sud se već godinama obraća Ministarstvu pravde, pokrajinskim tijelima, Gradu Somboru, ali za sada nema naznaka da će obnova početi u skorije vrijeme, kažu u sudu.

Koliko bi novca bilo potrebno za obnovu Kronić palače teško je procijeniti, kao i koliko bi koštala obnova najoštećenijih zgrada u zaštićenoj jezgri. Svakako se taj iznos mjeri desetinama milijuna dinara, što znači da će usprkos novoj odluci koja se sprema i dinamiku radova zapravo diktirati raspoloživi novac.

Zlata Vasiljević

Kronić palača

DUŽIJANCA 2014.

Duboko ukorijenjen običaj

Piše: Alojzije Stantić

Dužijanca je vrmenom dolazila na sve veći glas kao kulturna vrijednost Bunjevaca, pa je svećenik **Pajo Kujundžić** još 1884. u Subatičkoj danici ukazao da je od zaborava čuvamo i nigujemo, s drugim kulturnim dobrima, najviše s prelom, proslavom u godovima i dr. Da se svetkovina Dužijanca kao kulturno dobro ne zatomi (zaboravi), zdušno se o njoj starala Crkva. Tek se posli II. svickog rata pokazalo koliko je 1911. bila dalekovidna i mudra nakana svećenika **Blaška Rajića**, plebanoša (župnika) Kerske crkve i nerasvjetljen poticaj **Justike Skenderović – Lešine**, pridsidnice Divojačkog društva, koja je pomogla Blašku Rajiću sjednat salašarske obiteljske Dužijance u zajedničku crkvenu svetkovinu.

Počelo te svetkovine vrmenom se proširilo i u druge crkve oko našeg atara u koje su išli poljodilci.

ZAFALA BOGU

Ova svetkovina se otpravila u lokalniom crkvama, a u subatičkoj Katedrali proslava je utemeljena na svaku Veliku Gospojinu (15. VIII.), sa svečanom zafalom misom i prinosom darova poljodilaca u obliku somuna kruva, ispečenog od novog žita. Zajedno s poljodilcima na Božjem daru se zafaljavaje i drugi virnici, jel je svima kruv naš svagdanji osnovna i najviše poštivana rana, jedan od Božjih darova ljudima.

[Dužijanca se slavila u crkvi sv. Terezije do 1940. Od 1941. do 1945. u crkvi se D. nije slavila, a od 1947 – 1948. na D. bandaš i bandašica su bili odrasli, od 1949. do 1957. u D. bandaš i bandašica bili su dica, a od 1958. D. se redovno slavi.]

Svim prominama u crkvi većina salašara nisu ni hajili (marili), pa su, iako skromno, al kao i uvijek, posli risa otpravili Dužijancu s naglaskom na njezinu bit – zafala Bogu na srično urađenom risu i na rodu žita. Kad je Dužijanca kao narodni adet postala svetkovina u crkvi, njoj je ociguran opstanak, a to se najviše pokazalo posli II. svickog rata, kad je crkva makar u skučenom obliku sačuvala ovu svetkovinu.

Svetkovina Dužijance med salašarskim poljodilcima nije nestala ni u najtežim danima posli II. svickog rata. To je vrime kad su *kulacima* oduzimali zemlju, odreda otimali ranu (hranu) u obaveznom otkupu, prinudno ih tirali u seljačke radne zadruge,

na robijanje i druga društvena ponižavanja. Sve te nedaće nisu sputale proridene poljodilce da na kraju risa otprave svetkovinu Dužijanca. Kad je jedan običaj proživio i nadživio sve te pošasti, dokaz je da se on toliko duboko ukorenio, saživio u svisti naroda da se ne mož uništiti.

ADET OBITELJSKE DUŽIJANCE I DALJE TINJA

Adet Obiteljske dužijance i dalje tinja u dušama poljodilaca. Zato što na odranjivanje žita najviše utiče vrime i kad je po volji, kako pasira litini, ratar žitište miluje zadovoljnim pogledom. Kad naiđe nevrime koje žitu ne godi: zimi golomrazica, posli suša, jara (jaka litnja vrućina), i osobito ampa (nevrime sa olujom), onda ratar sa stripnjom obalazi žitište, prinuđen je na čekanje da se žitištu neće desiti ono šta mu može naneti vrime koje priti. Ratar od svi litina često obalazi žitište, ono je najviše izloženo (ne)vrimeni, a od sve litine žito mu je najvažnije – kadgod samo rad kruva, a vrmenom i rad gospodarskog dobra.

Kad se ratar u obalasku žitišta zagledo kako se lipo na povi-tarcu lelulaju zametnuti vlato-vi, onda iz daljeg izgledaje koruvo od zelene svile (**Kokić**). Tu lipotu, pogledom upijenu sriću osti i razumi samo ratar, pa i salašar koji je to doživio. I ovo sakriveno svaćanje u sebi nosi bit Dužijance.

Kad se ratar u obalasku žitišta zagledo kako se lipo na povi-tarcu lelulaju zametnuti vlato-vi, onda iz daljeg izgledaje koruvo od zelene svile (**Kokić**). Tu lipotu, pogledom upijenu sriću osti i razumi samo ratar, pa i salašar koji je to doživio. I ovo sakriveno svaćanje u sebi nosi bit Dužijance.

Dica, bandaš i bandašica, žena organizatorica seka Jovana Stantić (iz zbirke Grge Piukovića)

1950.

Vijenac od žita drže: (?)

1. kolovoza 2014.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Povijest kao »politička roba«???

Piše: dr. Zsombor Szabó

Mnogi mađarski povjesničari koncem XIX. i početkom XX. stoljeća kralja **Ivana Zapolju** su ocjenjivali kao nastavljača »srednjovjekovne ugarske države« i smatrali ga »nacionalnim vladarom«. Nasuprot njima, povjesničari skloni dinastiji **Habsburgovaca** smatrali su samo dinastičke činjenice povijesno valjanim i Habsburgovce su smatrali »specijalnim čuvarima kraljevine **Svetog Stjepana**« i iz tih razloga Ugarska nikad nije ušla u sastav Habsburškog carstva, a posljednji car Austrije **Franjo Josip** ujedno je bio i ugarski kralj, koji je okrunjen u Budimu, nakon Austro-ugarske nagodbe. O Zapolji se pričalo kao o Sulejmanovom (turskom) vazalu, koji je svoju kraljevinu »prodao« Turcima. Ako gledamo činjenično stanje, Habsburgovci su Ugarsku smatrali sastavnim dijelom svoga carstva, u kojem je u njihovo ime vladao uvijek povjerljivi »namjesnik Ugarske«. Pošto je **Crni Jovan** radio za njihove interese, o njemu su pisali uglavnom s nekoliko suhih, neutralnih rečenica.

»POŠTOVALI SU GA KAO CARA«

»Nacionalni povjesničari« su se mnogo više i ozbiljnije bavili, a i danas se bave, »epizodom zvani **Crni Čovjek**«. Njegov se lik pojavljuje i u mađarskoj literaturi. Prvi put o njemu u XIX. stoljeću piše »povijesnu crticu« veliki romantični pisac **Mór Jókai**¹. On tvrdi kako su nakon Mohačke bitke **Crni Jovan** i njegovi ljudi obranili subotičku tvrđavu od turskih pljačkaša (što

1 Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban.

je sasvim moguće – op. aut.). Poslije Drugog svjetskog rata pojavljuje se povijesni roman s naslovom *Crni car*.² Pisac je bio **Iván Ordas**, koji je roman napisao oslanjajući se uglavnom na kroniku **Đorda Srijemca**. Ordas je po svemu sudeći napisao »klasni roman«, u kojem **Crnog Čovjeka** uspoređuje s **Györgyom Dózsom**, smatrajući ga »vođom pobunjenih siromaha« protiv ugnjetavačkog ugarskog plemstva. U romanu i »zagovara potrebu zajedništva mađarskog i srpskog naroda«.³ Već ranije spomenuti **István Nemeskürty** smatra kako Jovanovu vojsku ne treba uspoređivati s »Dózsinom seljačkom revolucionarnom vojskom, mada je Jovanov pokret imao i takve oznake«.⁴ Jovanovu vojsku su činili srpski, slavonski i hrvatski (nekadašnji) vojnici koji su bježali ispred Turaka, kasnije im se pridružilo i lokalno sitno plemstvo i kmetovi, koji su svog novog (nesumnjivo karizmatičnog) vođu poštovali kao cara – piše Nemeskürty. U jednom su se svi pisci složili – da je on bio »samozvani car« i da je njegova vojska u borbama znatno oslabila Ivana Zapolju i tako omogućila kralju **Ferdinandu I.** da s lakoćom zagospodari Ugarskom Kraljevinom.

ZAŠTO JE BAŠ U SUBOTICI PODIGNUT SPOMENIK?

Svi koji se iole ozbiljnije bave poviješću znaju kako događaje današnjice ne možemo »preslikati u prošlost«, ali upravo to se dogodilo s **Crnim Čovjekom**.

2 Ordas Iván: A fekete cár. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1974.

3 Gajdos Tibor: a Fekete cár. Űzenet, 1974/11. Kratki kritički prikaz romana

4 Nemeskürty, navedeno djelo, str. 68.

Naime, nakon Prvog svjetskog rata nastale su nove granice i nove države. Tako su ovi prostori dospjeli unutar granice Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Javila se potreba da se cjelokupna povijest preispita i tako su se u središtu srpskih povjesničara našli i Subotica i **Crni Čovjek**. Povijesne činjenice trebalo je »prilagoditi« novonastaloj situaciji. Teritorij djelovanja **Crnog Jovana** bio je uglavnom Pomorje, Banat i nizinski dio nekadašnjeg Erdelja, ali većina ovih teritorija je 1920. godine pripala Rumunjskoj, a u okviru kraljevine SHS od spomenutih, našao se samo teritorij današnje Vojvodine. Prošlost je trebalo »prilagoditi« sadašnjosti i zato je prvo porušen obelisk u čast bitke kod Kaponje, a potom »godine 1927. u Subotici je odlučeno da se na vidan način obilježi 400 godina od smrti **Jovana Nenada Crnog**... (Ovaj spomenik)... bio je zapravo dominantni biljeg nove ideologije, 'zadužen' trajno potisnuti u zaborav obelisk one prethodne, austrougarske ideologije.«⁵ U Historijskom arhivu Subotice vidio sam originalni dokument odbora za podizanje ovog spomenika, u njemu

5 Bela Duranci, Vera Gabrić Počuša: Javni spomenici opštine Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Subotica, 2001. str. 159-160.

Naslovnica knjige *Crni car* (objavljena u Mađarskoj)

sam prvi put pročitao kako je misao Jovana Nenada **Crnog** bila stvaranje »slobodne Vojvodine«. Tim je povodom nepoznati autor napisao i prigodnu brošuru u kojoj se tvrdi kako je stolovao u Subotici i da je »možda potomak **Čarnojevića**« i zato se zvao **Črni Jovan**. Pitam se samo kako je 300 konjanika **Balinta Töröka** istjeralo »cara« sa svojih 600 uniformiranih tjelohranitelja iz njegove palače?! To je moguće samo u bajci i to je dokaz da je priča o »carskoj Subotici« izmišljena s »povodom«. Danas se u »kreiranju prošlosti« ide i dalje i piše se prava SciFi bajka: »Od pojave cara Jovana Nenada, Vojvodina srpska je uvijek po svojoj državotvornosti?! misli ulazila u sastav srpske države«.⁶ (Naš je Jovan doista bio dalekovid, bio je prvi, pravi »autonomaš«).

6 Svi podaci s portala www.dejanlucic.net

PROSLAVLJENE MALE TEKIJE

Na čast Gospi Tekijskoj

U najpoznatijem srijemskom svetištu Gospe Snježne u Tekijama kod Petrovaradina 25. i 26. srpnja proslavljene su takozvane *Male Tekije* na blagdan Svetog Jakova, apostola i spomendana svetih Joakima i Ane, čiji se spomendan u ovome svetištu slavi punih 260 godina. Tradicionalno tih dana se svake godine hodočasti u ovo biskupijsko svetište Srijemske biskupije te se euharistijskim slavljinama, procesijom i prigodnim programom časti Gospa Tekijska. Uz sudjelovanje mnogobrojnih vjernika, hodočasnika iz župa petrovaradinskog dekanata i drugih župa Srijemske biskupije i Novoga Sada, proslava je započela večernjom svetom misom, koju je predvodio mladomisnik vlč. **Pavao Mikulčić** iz Slavenskog Broda, u zajedništvu sa svećenicima Petrovaradinskog dekanata i svećenicima iz Novog Sada i Futoga. U svojoj propovijedi mladomisnik je rekao: »Ovo je, braćo i

sestre, blagdan u kojemu častimo uspomenu Isusovog djeda i bake. Ovo je blagdan u kojem si posvećujemo veličinu Božje moći, ovo je blagdan koji nam ukazuje na potrebu vjere koja ima moć staro

ugodne žrtve. Ovaj blagdan je i prilika da se sjetimo, svatko od nas svojih baka i djedova, da se sjetimo svojih predaka. Često nam se danas odnos prema starijima svodi na odbacivanja njihove

Gospodin prepozna našu ustrajnu vjeru, koja ne pada na kušnjama nego na njima raste i jača se, onda će nas Gospodin nagraditi onim što nam je najpotrebnije, i što ga iskreno i ustrajno molimo. Molimo danas sv. Joakima i sv. Anu, uzore supružničkog i obiteljskoga života, za sve naše obitelji. Molimo za otvorenost novim životima u obitelji, kako bi nam iz godine u godinu bilo sve više kolijevki, a sve manje grobova. Molimo za duhovni i moralni oporavak, za obraćenje u našem hrvatskom narodu.« Večernje slavlje završilo je tradicionalnom procesijom sa svijećama, s križem i slikom Majke Božje Tekijske. Sutradan, na sam blagdan, 26. srpnja, proslava *Malih Tekija* zaključena je večernjim misnim slavljem, koje je također predvodio mladomisnik vlč. Pavao Mikulčić. Svečanost je uzveličao crkveni zbor župe Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima.

T. Mađarević

neploidno deblo pretvoriti u prekrasno svježe drvo. No, ovaj nam blagdan ukazuje i na važnost prinošenja osobne žrtve Bogu. Uz milosrđe na koje smo pozvani svakodneвно i prema svakome, pozvani smo prinositi i Bogu

prisutnosti, ušutkivanje... Starije osobe mičemo s njihovih dotadašnjih pozicija u obitelji, te ih stavljamo u neki kutak, ne bi li mi bili slobodni živjeti nesmetano.« Na kraju propovjednik je zaključio i poručio: »Ako

Mlada misa vlč. Dražena Dulića

U župnoj crkvi sv. Marka Evanđeliste, u nedjelju 27. srpnja, nakon 35. godina ponovno je proslavljena mlada misa. Mladomisnik vlč. **Dražen Dulić**, uz prisustvo svoje obitelji, kolega mladomisnika, svećenika, župljana i brojne rodbine i prijatelja, slavio je svoju mladu misu. Nakon što je mladomisnik primio blagoslov roditelja **Jacinte** i **Zdenka Dulića**, i u svečanoj procesiji ušao u crkvu, započelo je euharistijsko slavlje. Žednički župnik vlč. **Željko Šipek** odmah na početku uputio je svoje čestitke i poticajne misli mladomisniku. Prigodnu homiliju održao je **Ivo**

Andrić, rektor Bogoslovnog sjemeništa u Đakovu. Pjevanje pod svetom misom predvodio je VIS *Markovi lavovi*, tamburaški orkestar HGU *Festival bunjevački pisma* i tamburaši iz Žednika pod vodstvom prof. **Mire Temunović**.

Za svoje mladomisničko geslo vlč. Dražen Dulić uzeo je citat »Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga! (Iv 6,68)«

Kako je rekao mladomisnik, biskupskim dekretom je na neodređeno vrijeme postavljen za kapelana u župi *Marija Majke Crkve* u Aleksandrovu.

Ž. V.

IN MEMORIAM

Josip Gabrić

1930. – 2014.

Bio je bački hrvatski političar – dopredsjednik Demokratskog saveza vojvođanskih Hrvata, višestruki jugoslavenski reprezentativac u stolnom tenisu, svojevremeno treći najbolji stolnotenisač na svijetu, jedno od najvećih stolnotenisačkih imena svih vremena u bivšoj Jugoslaviji. U klupskoj karijeri igrao je za subotički *Spartak* od 1946. do 1951. godine, a za vrijeme studija za beogradski *Partizan* od 1952. do 1956. godine, te po povratku sa studija opet za *Spartak*. Po prestanku aktivnog igranja bavio se trenerskim radom. Osvojio je 13 naslova državnog prvaka i 12 naslova prvaka SR Srbije. Pobjeđivao je na međunarodnim prvenstvima u Rumunjskoj, Belgiji i Bugarskoj. Osvojio je brončanu medalju na Svjetskom prvenstvu 1951. u Beču. Po struci je bio pravnik, radio je u subotičkom *Pioniru*, a poslije je bio sudac u Općinskom sudu u Subotici, te odvjetnik. Na prijedlog DSHV-a 2005. godine je dobio zvanje Počasni građanin Subotice, a 2007. godine za sportske uspjehe dodijeljena mu je nagrada Ključevi Subotice. Proglašen je za zaslužnog sportaša SFRJ.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Hrana i piće, uz san, osnovne su čovjekove životne potrebe. Kroz glad i žeđ čovjek osjeća kako izvor njegova života nije u njemu samom, nego u onome što je izvan njega, što mora primiti i uzeti. Zato se bojimo gladi i žeđi, taj strah izraz je čovjekove težnje i borbe za opstanak. Hrana i piće, gozba, česta su tema u Svetom pismu, ali ne samo pod vidom zadovoljavanja osnovnih čovjekovih bioloških potreba, nego u svrhu ukazivanja na jednu višu stvarnost, na dimenziju koja je iznad biološke, na stvarnost koja nas upućuje na Boga.

POZIV NA GOZBU

Prorok Izaija u dobro nam poznatom odlomku poziva gladne i žedne da se napoje i nasite (usp. Iz 55, 1-3), ističući značaj hrane i pića za čovjekov život. Božje kraljevstvo i njegova punina u Svetom pismu često se prikazuje kao veliko slavlje, kao gozba. Ono se predstavlja kao zbilja u kojoj neće biti gladi, a samim tim ni brige za život, za opstanak. Na tu gozbu poziva Bog i obećava da u zajedništvu s njim nema gladi, nema briga koje svakodnevno tište čovjeka. Prorok Izaija nam otkriva da su na Božju gozbu pozvani svi, bez isključivanja. To slavlje nam je darovano, besplatno je, ne može se ničim kupiti ni zaslužiti. Važna dimenzija tog slavlja je da se ono oblikuje kroz ljudske odnose, jer nitko ne može sam slaviti. Za slavlje je potrebno najmanje dvoje. Nema

Euharistijska gozba

slavlja ako nema osnovne povezanosti među ljudima. Zato Bog poziva da se dođe, da se dođe na jedno mjesto, da se dođe k njemu i da se sluša njegova Riječ koja je temelj slavlja i besplatne, darovane hrane.¹ Ovakva prava gozba kod Boga ostvarit će se u vječnosti, no njen predokus nam se nudi svake nedjelje u euharistijskom slavlju. Bog poziva na služenje njegove riječi i na uzimanje hrane po kojoj nam se sam daruje.

ISUS HRANI MNOŠTVO

Bog po Kristu vidi čovjekovu glad, onu tjelesnu, glad kruha. Zato hrani mnoštvo i tako čini jedno od mnogih svojih čuda kojima naviješta dolazak Božjeg kraljevstva (usp. Mt 14, 13-21). Čudo u kojem on s pet kruhova i dvije ribe hrani više od pet tisuća ljudi predokus je prave gozbe u vječnosti, ali i ukazuje nam na novi Božji narod, Crkvu u kojoj će se sam Krist davati za hranu. I kao što su učenici nahranili mnoštvo prema Isusovu nalogu: »Dajte im vi jesti« (Mt 14, 16), tako po Isusovu nalogu njegovi službenici, svećenici, hrane i danas njegov narod hranom s euharistijskog stola, Kristovim tijelom i krvlju. Tako opet dolazimo do euharistije kao gozbe, kroz koju Krist i danas hrani mnoštvo čineći čudo, darujući se svakom u tankoj bijeloj hostiji.

Zato euharistija treba zauzimati važno mjesto u kršćaninovom životu. Na njeno slavlje poziva nas sam Gospodin Isus želeći se darovati: »Dodite k meni svi koji ste umorni i opterećeni« (Mt 11, 28) »Ja sam kruh života, i tko bude jeo od ovoga

kruha, živjet će uvijek« (Iv 6, 48. 51). Isusov poziv upućen je svakom da dođe na njegovu gozbu i ponese sa sobom sve što ga tišti i opterećuje, a on će mu na gozbi dati sam sebe za hranu, a s njom i život u vječnosti. Gozba Kristova, na kojoj se blaguje njegovo tijelo, daje čovjeku snagu da izdrži ono za što mu se čini da nema snage i da u konačnici dođe do svoga cilja, a to je vječnost. Zato treba uzeti ozbiljno svaku Isusovu riječ: »Zaista, zaista vam kažem: ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi« (Iv 6, 53), »Tijelo je moje jelo istinsko, krv je moja piće istinsko« (Iv 6, 55). Na toj gozbi ne dariva nam se samo Krist, nego nam on daruje i Duha Svetog, kojim je ispunjeno njegovo proslavljeno tijelo. To nas upućuje na činjenicu da je euharistijska gozba predokus raja. Ivan Pavao II. u tom nam kontekstu poručuje da ne trebamo iščekivati vječni život poslije smrti, jer ga mi posjedujemo već ovdje na zemlji. Slavljem euharistijske gozbe on se utiskuje u naše biće.²

Pristupanje euharistijskom slavlju čista i otvorena srca u čovjeku izaziva promjenu, naravno na bolje, koja se ne ogleda samo u njegovom nutarnjem životu, nego je vidljiva izvana, u njegovoj svakodnevnici. Isusov nalog: »Dajte im vi jesti« vodi vjernika u njegovim međuljudskim odnosima. Sudionik na Kristovoj gozbi ne može prolaziti pored ljudi gladnih kruha, ljubavi, utjehe, a ne ponuditi im od onoga što ima i nahraniti ih u njihovoj potrebi. To je ono po čemu su svi koji su nahranjeni Isusovom hranom drugačiji od ostalih.

1 Usp. Željko TANJIĆ, Nositelji Božje brige, u: *Živo vrelo*, 25 (2008.) 7, 36.

2 Usp. IVAN PAVAO II., *Ecclesia de eucharistia*, Zagreb, 2003., br. 17-18.

IVAN PIUKOVIĆ, ČLAN ORGANIZACIJE DUŽIJANCE

Naslijeđena ljubav

Dan središnje manifestacije žetvenih svečanosti najvećem broju ljudi započinje odlaskom na svetu misu ili gledanjem povorke, a bandašu, bandašici i ostalim nositeljima Dužijance znatno ranije. Također, od ranog jutra i blagoslova mladih u nošnji u crkvi sv. Roka, pa sve do organizacije i završetka svečane povorke te predaje kruha gradonačelniku na trgu, aktivan je i budnim okom prati i koordinira sve sudionike Dužijance **Ivan Piuković**, skupa sa svojim timom od 15-ak ljudi, kojega čine: **Mario Dulić**, **Novica Miljački**, **Ivan Ušumović**, **Robert Malatinski**, **Antun Kujudžić**, **Ivan Babičković**, **Marina Kovač**, **Zorica Bašić Palković**, **Željka Vukov**, **Dajana Šimić**, te **Bernadica Ivanković**.

Ivan, jedan od glavnih članova organizacije Dužijance, ističe kako se njegov angažman oko Dužijance može računati od prvog razreda, kada je dobio nošnju od mame i tate, te ju je prvi put obukao. »Od tada svake godine sudjelujem na Dužijanci,

a 1993. godine sam bio i gradski bandaš – u godini kada su spojene gradska i crkvena Dužijanca. Isprva sam sudjelovao samo u povorkama, a sa svojih 20-ak godina sam se počeo uključivati malo više u organizaciju Dužijance. Otac mi je godinama organizirao povorku i oblačio mlade u nošnju, te sam to zavolio uz njega i počeo mu pomagati, a posljednjih desetak godina sam preuzeo sav posao koji je on prije radio. Uz oca **Grgu Piukovića**, istaknuo bih još jedno ime jako bitno u mom angažmanu oko Dužijance, a to je **dr. Andrija Kopilović**. Uz njegovu sam pomoć puno naučio što se tiče

crkvenog dijela, a od oca što se tiče svjetovnog, tj. organiziranja povorke«, naglašava Ivan.

IZVRSTAN TIM

»Moj dio posla na Dužijanci započinje rano ujutru u kerskoj župi, gdje dočekujem i formiram kolonu od seoskih bandaša i bandašica po redoslijedu održavanja seoskih dužijanci, izabranih *najlipčih* pratitelja gradskog bandaša i bandašice i na koncu njihov samih. Nakon što prime svečani blagoslov u crkvi sv. Roka, zadatak mi je rasporediti ih do karuca kojima će stići do katedrale bazilike. Kad oni svi posje-

daju u svoja karuca, onda sam sa svojom ekipom slobodan i odlazim do katedrale bazilike. E, tu počinje *fešta*«, uz smijeh govori Ivan.

Ovdje Ivan ponovno dočekuje seoske bandaše i bandašice, te gradske, a prije nego li svi oni stignu potrebno je rasporediti sve ljude obučene u nošnju po dobi te vrsti nošnje koju nose i formirati od njih špalir od oltara do ulaza u katedralu baziliku, ne bi li napravili što svečaniji doček bandašu i bandašici, mislim predvoditeljima, te gostima. »Ima ovdje doista puno posla, ali imam izvrstan tim ljudi koji mi pomaže u tome. Podijeljeni smo u dvije skupine – dio nas je u crkvi, gdje koordiniram timom, a za dio tima koji je vani glavni je Mario Dulić«, kaže Ivan.

SPONA IZMEĐU OLTARA I PUKA

Za vrijeme euharistije Ivanova je obveza organiziranje blagoslova žita, prikaz darova, dijeljenje žita... Odnosno, kako kaže, Ivan predstavlja sponu

Mario Dulić i Ivan Piuković

između predvoditelja slavlja i puka. »Sve što se događa za vrijeme mise ja organiziram, a predvoditelj vlč. **Mirko Štefković**, a nekada dr. Andrija Kopilović, to provode na oltaru. Godine iskustva takve suradnje s vlč. Kopilovićem učinile su da mi je bio dovoljan samo njegov pogled s oltara da se razumijemo i da znam što mi je činiti, a to dobro funkcioniranje nastavio sam i s vlč. Štefkovićem«, svjedoči Ivan, uz napomenu kako mu je ovaj dio posla na Dužijanci najdraži i da ga smatra čašću, jer na taj način može služiti u isto vrijeme i Bogu i Crkvi i svome narodu.

Za vrijeme trajanja mise, dio tima pod vodstvom Marija Dulića je vani i raspoređuje mlade obučene po kulturno-umjetničkim društvima i vrstama nošnji. Također, oni formiraju i kolonu za povorku, kojoj se nakon završetka mise priključe svi obučeni u nošnje – sudionici euharistijskog slavlja. »Kad mi **Martin Gabrić** i **Vlatko Vojnić** kažu kako je sve spremno za povorku, dam znak za pokret konjani-

popnu na binu, naš dio posla je gotov«, priča nam Ivan, uz objašnjenje kako se za ovako dobro funkcioniranje tima pravi sastanak tjedan dana prije Dužijance, ne bi li se podijelili poslovi.

AKTIVNA OBITELJ

Osim na središnjoj žetvenoj manifestaciji, Ivan je član organizacije i Dječje dužijance, koja se održava nekoliko tjedana prije. Kako navodi, organizacija i uloga su mu iste i u jednoj i u drugoj, uz to što je dječja lakša, samim time što je manja manifestacija. Uz organizaciju, Ivan pomaže ocu u pletenju vijenaca za Dužijancu i kićenje karuca, u Upravnom je odboru HKC *Bunjevačko kolo*, član je pastoralnog vijeća župe sv. Roka, organizator Prela sićanja, član društva *Ivan Antunović* a pravi i zvečke za čizme koje se koriste za folklor.

»Za Dužijancu se trošim koliko god mogu, nekad žrtvujući i svoju obitelj, jer kao što sam već

Dužijanca 2010. godine

ku s barjakom – predvoditeljem povorke. Tad skupa s prijateljem **Zolikom Bakom** odlazim do trga i čekam sudionike povorke, a ostali dio tima je raspoređen po punktovima duž cijele trase povorke, ne bi li sve proteklo po planu. Kako nošnje pristižu na trg, dio tima koji se tamo nalazi ih sortira pokraj glavne bine – s jedne strane su risarske i radni dio nošnje, a s druge strane svečani dio nošnje iz KUD-ova. Moj zadatak je svečano dočekati ispred bine sve seoske bandaše i bandašice, *najlipče* pratitelje, te na koncu i gradskog bandaša i bandašicu i uručiti im kruh. Kad se oni

rekao – važno mi je da to što radim, radim za Boga, Crkvu i svoj narod! Sebe smatram tihim radnikom, ne previše eksponiram i želim da to tako i ostane«, govori Ivan, koji je skupa sa suprugom **Blaženkom** uspio prenijeti ljubav prema tradiciji i na svoje sinove, budući da obojica aktivno sudjeluju na Dužijanci, te stariji sin **Marin** pleše, a mlađi **Krunoslav** svira u *Kolu*. »Jako bih volio kada bi netko od njih dvojice nastavio ovo što ja radim, kao što sam i ja naslijedio od svoga oca, ali neka bude po Božjoj volji«, završava Ivan.

Jelena Dulić

DUŽIJANCA 2014.

3. kolovoza (nedjelja)

10 sati – Dužijanca u Đurđinu, crkva sv. Josipa Radnika

18 sati – Dužijanca u Mirgešu, kod križa u centru

7. kolovoza (četvrtak) – Književna večer u organizaciji Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*

19 sati – svečana dvorana HKC-a *Bunjevačko kolo*, Subotica

8. kolovoza (petak)

tijekom dana – **Izložba rukotvorina**, gradski trg u Subotici

19 sati – **Izložba radova od slame nastalih na XXIX. sazivu Prve naive u tehnici slame u Tavankutu**, vestibul Gradske kuće u Subotici

20 sati – **Tamburaška večer**, predstavljanje bandaša i bandašice i izbor pratilaca, proglašenje najljepšeg izloga, gradski trg u Subotici

9. kolovoza (subota)

18 sati – **Svečana večernja misa**, katedrala bazilika sv. Terezije Avilske, Subotica

oko 19 sati – **Polaganje vijenaca od žita** na spomenik Risaru i spomen-bistu Blaška Rajića, park ispred Gradske kuće u Subotici

20 sati – **Skupština risara i smotra folklornih ansambala Dužijance**, gradski trg, Subotica

10. kolovoza (nedjelja) – središnja proslava Dužijance 2014.

8.45 sati – Blagoslov i ispraćaj bandaša i bandašice, crkva sv. Roka, Subotica

9-10 sati – Povorka do katedrale sv. Terezije Avilske

10 sati – Svečano euharistijsko slavlje, katedrala bazilika sv. Terezije Avilske, Subotica

11.30 sati – Svečana povorka kroz grad, predaja kruha gradonačelniku, gradski trg, Subotica

18 sati – Posjet grobu Blaška Rajića, Kersko groblje, Subotica

20 sati – Bandašicino kolo, gradski trg, Subotica

14. kolovoza (četvrtak) – početak rada XVIII. međunarodne likovne kolonije Bunarić, HKC *Bunjevačko kolo*

16. kolovoza (subota) – Zatvaranje XVIII. međunarodne likovne kolonije Bunarić, HKC *Bunjevačko kolo*

PRATIOCI BANDAŠA I BANDAŠICE

Organizacijski odbor Dužijance 2014. raspisuje natječaj za izbor najljepših pratilaca bandaša i bandašice. Izbor će biti održan u petak, 8. kolovoza 2014. godine, s početkom u 20 sati na Trgu slobode u Subotici. Na izbor se dolazi u svečanoj bunjevačkoj narodnoj nošnji po vlastitom izboru.

Svi zainteresirani, djevojke i momci stariji od 16 godina mogu se prijaviti do 6. kolovoza, osobno u ured Dužijance, HKC *Bunjevačko kolo*, Preradovićeve 4., Subotica, ili putem telefona na broj 024 555 589.

ĐURA SKLENAR, KOVAČ IZ SOTA

Kovački zanat u izumiranju

Za kovački se zanat kaže kako je nekada bio jedan od najcjenjenijih zanata i bez njega je život na selu bio gotovo nezamisliv. Nekada su kovači najviše izrađivali poljoprivredne alatke: plugove, raonike, drljače, motike, lopate, ašove, srpove, kose, grabulje, dijelove za kola, opremu za ognjišta, potkivanje konja i krava i izradu plugova. Za kovački zanat nije potrebno puno alata, ali se za taj zanat kaže da je jako težak. U kovačkom se zanatu koriste razne vrste čekića, suvremena i kovačka kliješta, zatim nakovanj od specijalnog željeza, peć, stroj za zavarivanje, kovački škripac i ostali radni pribor. U selu šidske općine Sotu nekada su postojala tri kovača, koji su svojevrsteno imali posla napretek i bili poznati nadaleko. Sada je u selu ostao samo jedan, **Đura Sklenar**, koji je ovaj zanat izučio 1970. godine, a prve svoje kovačke poslove radio je u Neštinu. Đura ima sina Slavka koji mu povremeno pomaže, ali nije se odlučio za taj zanat, bavi se poljoprivredom. Djedov će nasljednik po svoj prilici biti mali **Dražen**, mlađi unuk, koji mu najviše pomaže i, kako kaže, volio bi nastaviti djedovim stopama.

JEDINI U SVOM ZANATU

Kako nam tijekom razgovora navodi kovač Đura, opredijelio se za zanat kovača prvenstveno zato što je taj posao jako volio, iako se u njegovoj bližjoj obitelji nitko nije bavio tim zanatom. Ipak, bio je jedan majčin ujak koji je također bio kovač pa Đura smatra kako su vjerojatno geni bili prijesudni u njegovoj odluci: »Bio sam jedini u okolici koji je završio taj zanat, a prvenstveno zato jer sam ga jako volio. Zanat jest težak jer iziskuje veliki fizički napor, a teško je posebice

ljeti kada su velike vrućine, a ja moram stajati pokraj vatre. Ali, kad se nešto voli, nije teško. Nekada je selo bilo puno konja i uglavnom se zemlja obrađivala na starinski način konjima koji su vukli i radili, pa je samim tim i za nas kovače bilo puno više posla. Nikada nisam samo od tog zanata živio, oduvijek sam

suvremenijih, njemu je dovoljno ono što ima: nakovanj, lovačka vatra, čekić i kliješta i aparat za varenje.

UNUK NASLJEDNIK

I dok razgovara s nama, kovač Đura s nevjericom u očima kaže: »Volio bih kada bi

posao i najviše volim raditi čekićem. Nedavno sam napravio mali plug koji se čak može koristiti u povrtlarstvu. Ostajem pri svojoj odluci i iako više nema te škole gdje se može izučiti kovački zanat, ja ću sve naučiti od svog djeda«, kaže mali Dražen, dok ga djed gleda s ponosom i osmijehom. A, kovački posao

Djed Đuro i unuk Dražen

Zanat jest težak jer iziskuje veliki fizički napor, a teško je posebice ljeti kada su velike vrućine, a ja moram stajati pokraj vatre. Ali, kad se nešto voli, nije teško

se bavio poljoprivredom, ali se nekada moglo lijepo zaraditi i od kovačkog zanata. Danas je posla manje, uglavnom ljudi dolaze da radim raonike, da potkivam, radim motike za špartanje i izrađujem čepove i šarke za svinjce«, kaže Đura. A da je sve manje kovača, kako u Srbiji tako i u susjednoj Republici Hrvatskoj, govori podatak kako kod Đure najviše dolaze ljudi iz okolice pa tako i iz susjednog Iloka i Bapske. Kako nam ističe naš sugovornik, vinogradari najčešće donose njihove plugove za špartanje vinograda, dok ostali uglavnom razne alatke. U svojoj radionici ima nekoliko strojeva i, kako kaže, iako danas ima puno više lakših i

netko od mojih unuka nastavlja raditi ovaj zanat, dosta je koristan, a ako djeca i ostanu u selu, neće biti naodmet da ponešto znaju o tom zanatu. Pa iako se od tog posla ne može živjeti jer nema posla svaki dan, samo povremeno, želio bih da bar jedan unuk nastavi, a mislim da će to biti Dražen, jer mi je on desna ruka.« Iako obitelj Sklenar nije baš oduševljena tom idejom, a baka **Ružica** pogotovo, jer kako kaže, posao je prljav i traži puno rada, unuk **Dražen** ne dijeli njihovo mišljenje. Često je ovaj mali dječak, koji će sada u 6. razred, zajedno sa svojim djedom u radionici gdje mu pomaže, jer kako kaže, voli majstorisati: »Volim taj

iziskuje pomoćnika, jer se željezo za vrijeme rada brzo hladi, tako da je Draženova pomoć uvijek dobrodošla. I iako kovački zanat polako propada, primjer obitelji Sklenar iz Sota, izgleda, govori suprotno. Možda će mali Dražen upravo biti jedan od rijetkih koji će nastaviti kovački zanat u Sotu, mjestu koje je nekada, ali i sada, nadaleko bilo poznato po kovačkom zanatu, a kovači su, doduše manje nego nekada, ali još uvijek potrebni za popravak poljoprivrednih strojeva. Tako se, zajedno s djedom Đurom koji to jako želi, iskreno nadamo da će Dražen ostati pri svojoj odluci i nastaviti djedovim stopama.

Suzana Darabašić

PRIČA O FOTOGRAFIJI

»Zagrebe, Zagrebe, kolijevko hrvatstva.«

Međunarodna smotra folkloru u Zagrebu, 48. po redu, održavala se protekli mjesec na nekoliko poznatih lokacija u hrvatskoj metropoli – Trgu bana Jelčića,

Domašineca, Donje Dubrave, Donjeg Kraljevca, Gardinovca, Goričana, Kotoribe, Male Subotice, Mihovljana, Nedelišća, Orehovice, Podturena, Preloga, Selnice, Svete Marije, Svetog Jurja

Diljem Hrvatske, u 66 gradova i sela raseljeno je 260 obitelji, a mnogi su završili i diljem svijeta – od Austrije do Australije. Najviše ih je u Slavoniji – valjda ne može Šokac bez Šokadije, pa

Zavičajna udruga Gibarčana iz Osijeka. Sva društva i udruge dolazili su iz mjesta koja su u ratnom stradanju bila raseljena i opustošena, a moto smotre je bio obnavljanje života nakon povratka i obnavljanje baštine. Jedino se Gibarčani nisu vratili u svoje selo, ali su i usprkos tomu zdušno njegovali običaje i bogatu tradicijsku baštinu.

DOKUMENTARNI FILM

Tri su dana Gibarčani bili u Zagrebu, jer im se smotra poklopila sa snimanjem dokumentarnog filma *Sjećanje na Gibarac*, a baka **Manda Mutavdžić**, najstarija sudionica i zaštitni znak gibačke udruge, sjeća se itekako tih dana: »Došli mi u Zagreb, autobus nas istovarilo ispred velikog hotela. To je studentski dom, bako, kažu ovi mladi, a ja mislim – Bože, baš ta djeca lijepo žive. Taman su nas smjestili u sobe, a neko viče 'ručak'. Ja mislim, donijet će nam u sobe, a ne, ajde bako u restoran. Isuse, velika neka dvorana, puno ljudi već jede, ja kažem prijatno, a oni meni nešto laprdaju. 'Što kažu, što kažu?' pitam **Anicu Tetkićevu**, a ona kaže: 'To su stranci'. E, jesmo se najeli tih dana svašta, Bog ih blagoslovio, a eto i ja jela u restoranu«, sjeća se baka Manda.

Imali su Gibarčani zapažen nastup i na Trgu bana Jelčića i sutradan navečer na Gradecu, a kada su silazili sa svečane pozornice, gibačke snahe, rodnom Bapćanke, zapjevale su: »Zagrebe, Zagrebe, kolijevko hrvatstva, pozdrave ti šalju Gibarac i Bapska!«

Slavko Žebić

Gradecu, crkvi sv. Katarine i Katarininom trgu. Uz nastupe brojnih domaćih i stranih društava i udruga koje su promicale umjetnički izričaj svojega kraja, bilo je tu doista za svakoga po nešto – od međimurske baštine, pjesme i igara iz raznih dijelova Hrvatske i svijeta, do osebujnog crkvenog pjevanja i stvaralaštva s područja etnoglazbe, što su ga upotpunili **Lidija Bajuk**, **Dunja Knebl**, te **Žiga** i bandisti.

Mnoštvo je udruga prodefiliralo Zagrebom, od stranih iz Belgije, Egipta, Iraka, Italije, Kanade, Kolumbije, Mađarske, Makedonije, Slovačke i Slovenije, do domaćih iz Čakovca,

na Bregu, Štrigova, Turčišća, Vratišaneca, Zasadbrega i Zemunika.

GIBARČANI NA SMOTRI

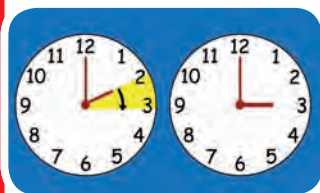
U proteklih 48 godina na smotri su nastupale i brojne udruge iz Vojvodine, ali razlog da pišem ovo i podastirem fotografiju je gostovanje Zavičajne udruge Gibarčana na 32. međunarodnoj smotri u Zagrebu 1988. godine. Svakako već znate da su Gibarčani raseljeni iz najljepšeg sela na svijetu u vrijeme Domovinskoga rata i to 90 posto njih, jer od nekada 296 obitelji ostalo je jedva tridesetak.

su već 1996. godine Gibarčani osnovali svoju zavičajnu udrugu sa sjedištem u Osijeku, a već u srpnju 1998. godine su nastupali na prestižnoj zagrebačkoj smotri pod geslom: »Pitaju nas iz kojeg smo sela, protjerani mi smo Gibarčani«.

Te su godine u Zagrebu nastupala društva i udruge iz Češke, Francuske, Litve, Moldavije, Norveške, Portugala i Rusije, a od domaćih, udruge iz Duboševica, Donjeg Vidovca, Đeletovaca, Gornjeg Bazja, Gline, Jalžabeta, Jelenja, Kalinovca, Koroda, Kupresa, Lovinca, Miklouša, Polače, Pregrade, Pridvorja, Slunje, Vrlike i uz sve njih i

Zašto? Kako? Molim?

Zašto ljeti pomičemo sat?

Ljetno računanje vremena prvi je puta 1784. godine spomenuo **Benjamin Franklin**. Zamisao o ljetnom računanju vremena prvi je put ostvarena u Njemačkoj

za vrijeme Prvog svjetskog rata, od 30. travnja do 1. listopada 1916. godine. Ubrzo je taj primjer slijedila i Velika Britanija, od 21. svibnja do 1. listopada 1916. godine. Svrha toga postupka je bolja usklađenost između sati dnevnoga svjetla, te radnog vremena i školske nastave. Tako, umjesto ranojutarnjeg dnevnog svjetla, za kojeg većina ljudi još spava, ostaje sat dnevnog svjetla više za večernje aktivnosti. Iako se obično naziva ljetnim vremenom, ovo razdoblje najčešće obuhvaća veći dio proljeća nakon proljetnog ekvinocija i gotovo cijelu jesen (od travnja do kraja listopada). Slično, u zimsko računanje vremena pripada i dio jeseni, te nekoliko tjedana proljeća (od studenoga do ožujka). To, međutim, ovisi o vremenskoj zoni i o odlukama pojedinih vlada.

Poziv za sudjelovanje u Etno kampu Hrvatske čitaonice

VII. Etno kamp koncem kolovoza

Volite li glumiti, recitirati ili plesati? Volite li pjevati, kuhati ili izrađivati razne predmete? Volite li se družiti, svirati i igrati se? Onda je Etno kamp Hrvatske čitaonice pravo mjesto za Vas.

VII. Etno kamp Hrvatske čitaonice za učenike osnovnoškolske dobi bit će održan posljednjeg tjedna u kolovozu, od 25. do 29. kolovoza 2014. godine. Prijave se primaju do 21. kolovoza na telefon 069 101 70 90 ili na e-mail: bernadica@gmail.com.

Kao i prijašnjih godina planiran je jednodnevni izlet te rad s djecom u brojnim radionicama (dramska, recitatorska, glazbeno-folklorna, kreativno-manualna...) koje će realizirati obučeni radioničari u poslijepodnevnom satima. Posljednjeg, petog dana djeca će prirediti prodajnu izložbu svojih uradaka te završnu priredbu na kojoj će pokazati što su naučila u kampu. Cijena petodnevnog boravka u kampu je 1 000 dinara.

B. I.

Od srednjeg vijeka otok je služio boravku šibenskih plemićkih obitelji koje su se na Prviću sklanjale od

- a) kuge,
- b) šuge,
- c) kolere...

bilo je jedno od pitanja u kvizu u kojem je skupina »Ribica« odnijela uvjerljivu pobjedu i pokazala svoje zavidno poznavanje Prvića.

Mali otočić s 350 stanovnika, bez automobila, dva dućančića i jednom tezgom tržnice još uvijek svjedoči o boravku tih plemićkih obitelji na ovim prostorima. Na Prviću se doista osjećaš kao dijelom njih. Stare predivne građevine, tišina i mir, zvuk samo nekolicine brodica, crkvenog zvona, valova i vlastitog uzdaha. I ne čudi me što je **Faust Vrančić** ovdje došao na toliko brilijantnih ideja i izuma. Prvi padobran. Vjerojatno zato jer se na Prviću toliko uzdigneš da je morao smisliti put prema zemlji. Most. Faustov most. Sve ima smisla. Sigurna sam da smo se i mi vratili povezaniiji i ispunjeniji nego prije. Svaki dan je bio poseban.

Prviću sada više i ne priliči ime. Prikladnije je »Osmić«. Hvala udrugama »Stopa« i »Naša djeca« za to...

Jasna Vojnić

Međunarodni dan prijateljstva

Kako je divno imati prijatelja. Sigurna sam da to svi znate, kako je lijepo i dobro imati, ali i biti prijatelj. Ukoliko je to tako, onda vam želim sretan Dan prijateljstva.

Danas, 1. kolovoza, obilježava se Međunarodni dan prijateljstva. Tradicija obilježavanja dana u čast prijateljstvu započela je u SAD-u 1935. godine, kada je Kongres Sjedinjenih Američkih Država posvetio jedan dan u godini prijateljima i prijateljstvu i taj je dan

proглаšen Nacionalnim danom prijateljstva. Od tada se svake godine, prve nedjelje u kolovozu, slavi Dan prijateljstva. Ujedinjeni narodi su 1997. godine poznati lik iz crtanog filma - Winnie the Pooh - imenovali svjetskim ambasadorom prijateljstva.

Dan prijateljstva se u različitim državama obilježava i u drugim terminima, iako je za Međunarodni dan prijateljstva proglašen 1. kolovoza.

Kako ćete proslaviti ovaj dan, dogovorite sa svojim prijateljima.

Koliko spavamo?

Da, dobro, ferije su, možete spavati i 12 sati, ali koliko je za pravo potrebno čovjeku sna? Širom svijeta provode se razna istraživanja kako bi se dobio točan podatak. Znanstvenici su dokazali kako je jedini dio ljudskog tijela koji se potpuno odmara za vrijeme sna – mozak, dok se svi ostali organi i mišići odmaraju isto prilikom običnog ležanja kao i za vrijeme spavanja. San je jako bitan za mozak, ističu stručnjaci. »Mozak možda teži samo 2 posto vaše ukupne težine, ali koristi 20 posto vaše tjelesne energije, jer jedan dio mozga uvijek radi dok kontrolira disanje, krvni tlak, rad srca i jetra. Za nje ga nema odmora«, ističu znanstvenici. Zato je odmor prijeko potreban dijelu mozga koji kontrolira mišljenje, memoriju, govor i percepciju, te tako samo jedna neprospavana noć smanjuje koncentraciju i sposobnost za izvršavanje svakodnevnih obveza. Mozgu je po najnovijim studijama dovoljno 6-7 sati noćnog sna, misli se na odrasle, dok je za djecu potrebno nekoliko sati više, dakle 8-10 sati.

Odbrojavanje je počelo...

O da, odbrojavanje je počelo, ne znate o čemu govorim? Mislim da ipak znate. Za točno mjesec dana počinje... što? Škola. Uh, dok će neki reći jasno i glasno NE, drugi će pak reći DA. Vrijeme leti, dragi moji, i školska se godina bliži. Neki od vas su mi već rekli kako doista čekaju školu, jer im je već dosadilo na ferijama. Dok ima i onih koji nikako ne čekaju

školu i koji bi radije da škola traje koliko ferije, a ferije kao školska godina... to može jedino u snu!

No, bilo kako bilo, vas bez obzira na želje, čekaju obveze! Da, dobro, nećemo sad još o tome, no ovo želim samo kao malo podsjetnik, da još uvijek možete uživati i da ono što ste sebi zacrtali na početku ferija možete i ostvariti. Još uvijek ima vremena za druženje, šetnje, piknik, bazene... a ukoliko vam je jako dosadno, možete i pospremiti svoje ladice, ormare, složiti knjige, provjeriti što vam treba pripremiti i kupiti za školu. Mislim da ovdje uopće nema mjesta za dosadu!

I da, Hrcko vas poziva da možete i njemu poslati razglednicu (inače on to jako čeka). Na koju adresu? Pogledajte na stranici 51.

Koliko čitamo?

Volite li čitati knjige? Jasno mi je kako tijekom školske godine i nemate previše vremena i da čitate (bar velika većina) jedino zadanu lektiru, no tijekom ljeta knjiga je divan prijatelj! Ukoliko ste pročitali bar dvije knjige tijekom ljeta, onda spadate u onu skupinu koja

voli čitati i koja čita, a na taj način ste sigurno i obogatili svoj rječnik. Nažalost, ali sam sigurna da ima i onih koji nisu knjigu niti pipnuli, a kamoli ju čitali. (Možda vam je zbog toga dosadno.) Eto ideje, knjige u ruku, pa na piknik. Ne znate što biste čitali? Pretražite i podsjetite se što imate u vlastitoj knjižnici, a ako tamo nema »baš ništa zanimljivo«, onda lijepo s prijateljima prošetajte do knjižnice, usput možete svratiti i na sladoled i pronaći dobru knjigu.

Čitanje je, kako tvrde znanstvenici, korisno za naše mentalno i fizičko zdravlje. Ono povećava kreativnost, bolje rezultate na ispitima, smanjuje stres, gradi samopouzdanje, ljudi i djeca koji čitaju znaju slušati, pomaže u koncentraciji...

Usput, bila bi tragedija da se vratiš u školsku klupu, a da si zaboravio čitati!

PETAK
01.8.2014.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Sve će biti dobro, telenovela
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:12 U potrazi za carskim blagom, dokumentarni film
 11:05 Dr. Oz
 11:45 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Abeceda zdravlja: Kraljeznica
 12:35 Znaj da te volim
 13:20 Roditelji i djeca
 14:02 Skica za portret
 14:20 Vijesti iz kulture
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:40 Vrijeme
 14:45 Alpe-Dunav-Jadran
 15:15 Kries 50:50, emisija pučke i predajne kulture
 15:45 U registraturi, TV serija
 16:50 Eurovijesti
 17:00 Vijesti
 17:15 Hrvatska uživo
 18:00 HAK - promet info
 18:05 Seoska gozba: Agroturizam Ograde
 18:50 Stipe u gostima
 19:30 Dnevnik
 20:05 Što je muškarac bez brkova
 20:50 Willow, američki film
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Vijesti iz kulture
 23:35 Klime, turski film - Filmski maraton
 01:15 Filmski maraton 2. film
 04:45 Seoska gozba: Agroturizam Ograde
 05:30 Hrvatska uživo
 06:15 Ljubav u zaleđu

05:58 Vijesti iz kulture
 06:05 Prkosna ljubav
 06:47 Prkosna ljubav, telenovela
 07:30 Hello Kitty i prijatelji, crtana serija
 07:55 Ezopovo kazalište, crtana serija
 08:05 Campi Campi, crtana serija
 08:30 TV vrtić: Olovka
 08:42 Tajni dnevnik patke Matilde: Štucanje
 08:55 Papreni detektori
 09:20 Život s Derekom

09:45 H2O! Uz malo vode
 10:10 Merlin, serija za mlade
 10:55 Mučke: Spojevi
 12:15 Na talijanski način
 12:40 Žuti marker: Koliko danas vrijedi vaša nekretnina?, talk show
 13:10 Ossobuco, američki film
 14:40 Hot spot: Flyer - Sve je u redu
 14:45 Glee, serija za mlade
 15:30 Lovci na natprirodno
 16:10 Dva i pol muškarca
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Naši dani - priče o hrvatskom rocku, dokumentarna serija
 17:55 Dobra žena, serija
 18:40 Priče o avetnjacima
 19:05 Priče o avetnjacima
 19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela
 19:55 Hot spot: Tony Cetinski - Žena nad ženama
 20:00 Svaki dan dobar dan: Mama me ostavila
 20:42 Priča o Amber, američki film
 22:10 Mjesto zločina: Djevojka iz smeća
 23:45 Zločinački umovi, serija
 00:26 Inspektorica Irene Huss
 01:56 Noćni glazbeni program - spotovi
 04:41 Noćni glazbeni program: Latino u ozračju tambure
 05:55 Noćni glazbeni program: Klapa Filip Dević - Split Zagrebu

07:00 RTL Danas
 07:40 Villa Maria
 08:35 Moji džepni ljubimci
 08:55 Virus attack
 09:30 Serija
 11:45 Bibin svijet
 12:30 Ekkluziv Tabloid
 13:30 Villa Maria,
 14:30 Tko će ga znati!
 15:25 Tog se nitko nije sjetio!
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Bibin svijet, humoristična serija
 17:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:15 Tko će ga znati! - nove epizode, game show
 20:00 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
 21:10 Slomljena strijela, igrani film, akcijski
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Slomljena strijela, igrani film, akcijski
 23:25 U ime kralja, igrani film,

akcijski/ fantazija
 01:50 RTL Danas

SUBOTA
02.8.2014.

07:00 Eko zona
 07:32 TV kalendar
 07:45 The Spoilers, film
 09:05 Normalan život
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 Vrijeme
 10:11 HAK - promet info
 10:15 Dražesni pupoljci svibanjski
 11:05 Damin gambit: Esma Redžepova
 11:45 TV kalenda
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veliki brodolomi
 13:10 Osnivači crkvenih redova: Benedikt iz Nursije
 13:45 Prizma
 14:30 Kućni ljubimci
 15:05 Sretna obitelj, serija
 16:50 Eurovijesti
 17:00 Vijesti
 17:10 Vrijeme
 17:11 HAK - promet info
 17:15 Tržnice - trbuh grada: Porta Palazzo u Torinu, dokumentarna serija
 18:10 I to je Hrvatska
 18:25 Lijepom našom: Crikvenica
 19:30 Dnevnik
 20:02 Vrijeme
 20:04 Najava
 20:12 Afrika, dokumentarna serija
 21:10 Zamjena, američki film
 22:55 Dnevnik 3
 23:20 Vijesti iz kulture
 23:30 Vladarica
 00:15 Ženskar, američki film - Filmski maraton
 01:50 Filmski maraton
 03:30 Filmski maraton
 05:05 Damin gambit
 05:45 Dokumentarni sadržaji
 06:15 Prizma

06:29 Rijeka: More
 06:59 Dim dam dum
 07:04 Fleks, crtani film
 07:14 Majstori svirači
 07:44 Hello Kitty i prijatelji, crtana serija
 08:09 Ezopovo kazalište, crtana serija
 08:19 Campi Campi
 08:44 TV vrtić: Sama svoj

doktor 13'28"
 08:57 Krtić prikazuje
 09:00 Vedranovi velikani
 09:10 Dotaknuti sunce: Vražje brdo, film
 10:45 City Folk 2014.: Rotterdam
 11:10 Mučke
 12:00 Na talijanski način
 12:25 Kuhajmo zajedno
 12:30 Tajna Anda, film
 14:10 Hot spot: Tony Cetinski - Žena nad ženama
 14:15 Glee, serija za mlade
 15:00 Lovci na natprirodno, serija
 15:40 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 16:00 HR Demo Klub 2014., snimka
 17:25 Večernja škola: Povratak upisani
 17:55 Genijalci
 18:25 Dobra žena, serija
 19:06 Priče o avetnjacima
 19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela
 20:00 Dobra godina, američki film
 21:55 Festival dalmatinskih klapa Omiš 2014.
 23:25 Vegas
 00:55 Noćni glazbeni program
 04:41 Oliver i Gibonni - Cesarica

06:50 RTL Danas
 07:35 Moji džepni ljubimci
 07:55 Timon i Pumbaa
 08:20 Svemoguć Spiderman
 09:10 Sportske igre mladih
 09:25 Ekkluziv Tabloid
 10:25 Najveći hrvatski misteriji
 11:50 Čiča miča ne(sretna) je priča 2, film
 13:25 Savršena suprotnost, film
 15:15 Neprijateljski rudnik, film
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:40 Neprijateljski rudnik, film
 17:20 Najveći hrvatski misteriji
 18:30 RTL Danas
 19:10 RTL Vrijeme
 19:15 Galileo
 20:00 Vođeni svijet, film
 22:50 Taxi 2, film
 00:30 Bolnica užasa - TV premijera, film

NEDJELJA
03.8.2014.

07:00 Lijepom našom: Crikvenica
 08:02 TV kalendar
 08:15 Čudo u Milanu, film
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:15 Umorstva u Midsomeru
 11:45 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 I to je Hrvatska
 12:35 Plodovi zemlje
 13:28 Split: More
 14:00 Neobično oružje
 14:55 Mir i dobro
 16:20 Vrtlarica
 17:00 Vijesti
 17:20 Kennedyjevi, serija
 18:10 Godišnjica mature
 19:30 Dnevnik
 20:04 Najava
 20:12 Velo misto, serija
 21:40 Takvim sjajem može sjati - Zagrebačka škola šansone
 22:35 Dnevnik 3
 23:10 Klasika mundi: Waldbühne 2011. - Fellini
 00:05 Čudo u Milanu, film
 01:40 Godišnjica mature
 02:55 Damin gambit
 03:35 Takvim sjajem može sjati - Zagrebačka škola šansone
 04:25 Mir i dobro
 04:55 Plodovi zemlje
 05:45 Split: More
 06:15 Vrtlarica

06:27 Turistička klasa
 06:57 Zvonko u Zemlji
 07:07 Vatrogasac Sam
 07:17 Hello Kitty i prijatelji
 07:42 Ezopovo kazalište
 07:52 Campi Campi
 08:17 Tajni dnevnik patke Matilde: Štucanje
 08:31 Laboratorij na kraju svemira: Vulkan
 08:40 Johnny i Johanna
 09:00 Gladijatorska akademija, crtana serija
 09:25 Briljanteen
 10:10 Pozitivno
 10:40 Biblija
 10:50 Portret Crkve i mjesta
 11:00 Kruševo: Misa, prijenos
 12:05 Gospođica medvjedica, američko-njemački film
 13:35 Nick Praskaton
 13:55 Ožiljci na srcu, američki film
 15:15 Klape Gospi Sinjskoj 2011., snimka
 16:20 Sinjska Alka, emisija
 16:30 Sinjska Alka, prijenos
 19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela
 20:00 Angelique, markiza anđela - francuski film
 21:55 Fatalna nesreća, film

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

ЖКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS3535500000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

23:45 Kruppovi, serija
04:00 Gustafi
04:56 Colonia
05:33 Garaža

07.05 RTL Danas
07.40 Timon i Pumbaa
08.15 Svemoguć Spiderman
09.20 Mjenjačnica
10.20 Galileo
11.35 I to se zove ljubav, film
13.45 Taxi 2, film
15.25 Bibin svijet
15.55 Bibin svijet
16.30 RTL Vijesti
16.40 Bibin svijet
16.45 Bibin svijet
17.20 Mjenjačnica
18.30 RTL Danas
19.15 RTL Vrijeme
19.20 Sulejman Veličanstveni
20.00 Montevideo, vidimo se!
21.10 Montevideo, vidimo se!
22.10 Charlie Wright, film
00.00 CSI: Miami
01.00 CSI: Miami
01.55 Astro show, emisija uživo
02.55 RTL Danas, informativna emisija

PONEDJELJAK 04.8.2014.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:05 Sve će biti dobro
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:12 Pustolovine u balonu: Šri Lanka
11:05 Dr. Oz
11:45 TV kalendar
12:20 Jezik za svakoga
12:35 Znaj da te volim
13:20 Roditelji i djeca
14:02 Skica za portret
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:40 Vrijeme
14:45 Rudolf Steiner - Modus vivendi: Goeheanum
15:30 U registraturi, TV serija
16:25 Popularnoznanstveni film
16:50 Eurovijesti
17:00 Vijesti
17:10 Vrijeme
17:15 Hrvatska uživo
18:00 HAK - promet info
18:05 Večer na 8. katu: Dino Rađa
18:55 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:07 TV Bingo

0:30 Fokus
21:35 Prijatelji, ljubavnici
22:30 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:05 Sokol ga nije volio - ciklus hrvatskog filma
00:30 U registraturi, TV serija
01:25 Fokus
02:25 Vijesti iz kulture
02:32 Jezik za svakoga
02:42 Dokumentarni film - domaći
03:37 Drugi format
04:17 Večer na 8. katu
05:02 Hrvatska uživo
05:47 Ljubav u zaleđu

05:58 Vijesti iz kulture
06:05 Prkosna ljubav
06:47 Prkosna ljubav
07:30 Hello Kitty i prijatelji
08:05 Campi Campi
08:30 Mala TV
08:55 Papreni detektivi
09:20 Život s Derekom, serija za djecu
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
10:55 Mučke
11:45 Ideje za uređenje prostora
12:10 Na talijanski način
12:45 Christiena osveta, kanadski film
14:15 Glee
15:00 Lovci na natprirodno
15:45 Dva i pol muškarca
16:05 Dva i pol muškarca
16:25 Kuhajmo zajedno
16:30 Regionalni dnevnik
16:55 Večernja škola: Povratak upisanih
17:25 Genijalci
17:55 Dobra žena
18:40 Priče o avetnjacima
19:05 Priče o avetnjacima
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela
19:55 Hot spot
19:58 I to je to, crtani film
20:10 Žuti marker: Kroničari crnih kronika
20:40 Zakon!, humoristična serija
21:20 Tiptoes, američki film
22:55 Zakon i red
23:40 Krvavi svibanj, serija
00:35 Sestra Jackie, serija
01:05 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
01:25 Noćni glazbeni program - spotovi
04:25 Noćni glazbeni program

07.15 RTL Danas
07.55 Villa Maria, dramska serija

08.50 Moji džepni ljubimci
09.10 Virus attack, animirana serija
09.45 I to se zove ljubav, film
11.45 Bibin svijet, humoristična serija
12.30 Ekkluziv Tabloid, magazin
13.30 Villa Maria, dramska serija
14.30 Tko će ga znati!
15.25 Tog se nitko nije sjetio!
16.30 RTL Vijesti
16.45 Bibin svijet, humoristična serija
17.30 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 RTL Vrijeme
19.15 Tko će ga znati!
20.00 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode
21.10 Operacija Delta Force 3, igrani film, akcijski
23.00 RTL Vijesti, informativna emisija
23.20 Dr. House, dramska serija
00.15 Southland
01.10 Igre strasti, erotska serija
02.05 Dr. House
02.55 Astro show
03.55 RTL Danas

UTORAK 05.8.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 TV kalendar
09:20 Knin: Dan pobjede
13:05 Dnevnik 1
13:27 TV kalendar
13:40 Roditelji i djeca, serija
14:23 I to je Hrvatska: Kninska tvrđava
14:33 Vijesti iz kulture
14:45 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:55 Vrijeme
15:00 Nedovršena priča - Lourdes 2014.
15:30 Josipov registar, dokumentarni film
15:54 U registraturi, TV serija
16:52 Eurovijesti
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:00 HAK - promet info
18:05 Večer na 8. katu: Djeca rata
18:55 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
21:00 hrvatski film
22:45 Dnevnik 3
23:10 Vijesti iz kulture
23:20 Prijatelji, ljubavnici

00:13 Novela od Stanca, snimka kazališne predstave
00:43 U registraturi
01:43 Reprizni program
02:55 Vijesti iz kulture
03:02 Jezik za svakoga
03:12 Dokumentarni film - domaći
03:42 Drugi format
04:22 Večer na 8. katu
05:07 Hrvatska uživo
05:52 Ljubav u zaleđu, TV serija

05:53 Vijesti iz kulture
06:00 Prkosna ljubav
07:25 Hello Kitty i prijatelji
07:50 Ezopovo kazalište
08:00 Campi Campi
08:25 Mala TV
08:50 Papreni detektivi, serija
09:15 Život s Derekom
09:40 H2O! Uz malo vode
10:05 Merlin
10:50 Mučke
11:40 Ideje za uređenje prostora
12:05 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora
12:35 Žuti marker: Kroničari crnih kronika
13:05 Emmina želja, američki film
14:35 Glee, serija za mlade
15:20 Lovci na natprirodno, serija
16:05 Dva i pol muškarca, humoristična serija
16:25 Kuhajmo zajedno, emisija pod pokroviteljstvom
16:30 Regionalni dnevnik
16:55 Večernja škola: Europska unija
17:25 Genijalci
17:55 Dobra žena
18:40 Priče o avetnjacima
19:05 Priče o avetnjacima, dokumentarna serija
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela
19:55 Hot spot
19:58 I to je to, crtani film
20:10 Žuti marker: Nova generacija pobjednika
20:40 Zakon!, humoristična serija
21:20 Dolina nestalih
23:20 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
00:05 Krvavi svibanj, serija
01:00 Sestra Jackie, serija
01:30 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
01:50 Noćni glazbeni program - spotovi
04:40 Noćni glazbeni program

07.10 RTL Danas
07.50 Villa Maria
08.45 Moji džepni ljubimci
09.05 Virus attack
09.35 Pobjednički tim, film
11.45 Bibin svijet
12.30 Ekkluziv Tabloid
13.30 Villa Maria
14.30 Tko će ga znati!
15.25 Tog se nitko nije sjetio!
16.30 RTL Vijesti
16.45 Bibin svijet
17.30 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.10 RTL Vrijeme
19.15 Tko će ga znati!
20.00 Tog se nitko nije sjetio!
21.10 Nikad neću biti tvoja
23.00 RTL Vijesti
23.20 Dr. House
00.20 Southland, kriminalistička drama
01.15 Igre strasti, erotska serija
02.10 Dr. House, dramska serija
03.05 Astro show
04.05 RTL Danas, informativna emisija

SRIJEDA 06.8.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Sve će biti dobro
09:50 Vijesti iz kulture
10:12 Pustolovine u balonu: Mongolija
11:05 Dr. Oz
11:45 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 Jezik za svakoga
12:35 Znaj da te volim
13:20 Roditelji i djeca
14:10 I to je Hrvatska
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:40 Vrijeme
14:45 Kraljevski marinac, dokumentarni film
15:30 U registraturi, TV serija
16:15 Fotografija u Hrvatskoj
16:25 Popularnoznanstveni film
16:50 Eurovijesti
17:00 Vijesti
17:10 Vrijeme
17:15 Hrvatska uživo
18:00 HAK - promet info
18:05 Večer na 8. katu: Vodim te kući
18:55 Stipe u gostima, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:10 Gruntovčani, TV serija
21:10 Tajne vikinškog mača, dokumentarni film

22:05 Prijatelji, ljubavnici
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:35 Torinski konj
02:05 U registraturi, TV serija
03:00 Kraljevski marinac, dokumentarni film
03:45 Drugi format
04:25 Večer na 8. katu
05:10 Hrvatska uživo

05:53 Vijesti iz kulture
06:00 Prkosna ljubav
06:42 Prkosna ljubav
07:25 Hello Kitty i prijatelji
07:50 Ezopovo kazalište
08:00 Campi Campi
08:25 Mala TV
08:50 Papreni detektivi
09:15 Život s Derekom
09:40 H2O! Uz malo vode
10:05 Merlin
10:50 Mučke
11:40 Ideje za uređenje prostora
12:05 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora
12:35 Žuti marker: Nova generacija pobjednika, talk show
13:05 Ubojite zaruke, američko-kanadski film
14:35 Glee, serija za mlade
15:20 Lovci na natprirodno
16:05 Dva i pol muškarca
16:25 Kuhajmo zajedno
16:30 Regionalni dnevnik
16:55 Večernja škola: Droga
17:25 Genijalci
17:55 Dobra žena

18:40 Priče o avetnjacima
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela
19:55 Hot spot
19:58 I to je to, crtani film
20:10 Žuti marker: Na seksualnoj terapiji
20:40 Zakon!
21:20 Open Road, američki film
22:55 Zakon i red
23:40 Krvavi svibanj, serija
00:35 Sestra Jackie, serija
01:05 Ludnica u Clevelandu

07:10 RTL Danas
07:50 Villa Maria
08:45 Moji džepni ljubimci
09:05 Virus attack
09:40 Nikad neću biti tvoja, film
11:45 Bibin svijet
12:30 Ekkluziv Tabloid
13:30 Villa Maria
14:30 Tko će ga znati!
15:25 Tog se nitko nije sjetio!
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:15 Tko će ga znati!
20:00 Tog se nitko nije sjetio!
21:10 Slobodni pad, film
23:10 RTL Vijesti
23:30 Dr. House
00:30 Southland
01:25 Igre strasti, erotska serija
02:20 Dr. House,
03:15 Astro show, uživo

04:15 RTL Danas, informativna emisija

ČETVRTAK 07.8.2014.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Sve će biti dobro
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Vrijeme
10:12 Pustolovine u balonu: Kenija
11:05 Dr. Oz, talk show
11:45 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 Abeceda zdravlja: Parkinson
12:35 Znaj da te volim
13:20 Roditelji i djeca
14:10 I to je Hrvatska
14:20 Vijesti iz kulture
14:45 Branino blago
15:35 U registraturi, TV serija
16:25 Popularnoznanstveni
16:50 Eurovijesti
17:00 Vijesti
17:10 Vrijeme
17:15 Hrvatska uživo
18:00 HAK - promet info
18:05 Večer na 8. katu: Tereza Kesovija
18:55 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik

20:04 Najava
20:05 Gruntovčani, TV serija
21:10 7 dana
22:00 Prijatelji, ljubavnici
22:55 Dnevnik 3
23:30 Žena sa slomljenim film
01:10 U registraturi, TV serija
02:00 7 dana
02:45 Vijesti iz kulture
02:52 Jezik za svakoga
03:02 Dokumentarni film
03:42 Drugi format
04:22 Večer na 8. katu
05:07 Hrvatska uživo
05:52 Ljubav u zaleđu, TV serija

05:53 Vijesti iz kulture
06:00 Prkosna ljubav
07:25 Hello Kitty i prijatelji
07:50 Ezopovo kazalište
08:00 Campi Campi
08:25 Mala TV
08:50 Papreni detektivi
09:15 Život s Derekom
09:40 H2O! Uz malo vode
10:05 Merlin
10:50 Mučke
11:40 Ideje za uređenje prostora
12:05 Nordijska kuhinja
12:35 Žuti marker:
13:05 Posljednji izlaz, film
14:35 Glee, serija za mlade
15:20 Lovci na natprirodno
16:05 Dva i pol muškarca
16:25 Kuhajmo zajedno
16:30 Regionalni dnevnik
16:55 Večernja škola
17:25 Genijalci

17:55 Dobra žena, serija
18:40 Priče o avetnjacima
19:30 Slatki svijet Charlyjevih anđela
19:55 Hot spot
19:58 I to je to, crtani film
20:10 Žuti marker
20:40 Zakon!
21:20 Frost/Nixon
23:35 Zakon i red
00:20 Krvavi svibanj, serija
01:15 Sestra Jackie, serija
01:45 Ludnica u Clevelandu
02:05 Noćni glazbeni program

06:55 RTL Danas
07:40 Villa Maria
08:35 Moji džepni ljubimci
08:50 Virus attack
09:25 Slobodni pad, film
11:45 Bibin svijet
12:30 Ekkluziv Tabloid
13:30 Villa Maria
14:30 Tko će ga znati!
15:25 Tog se nitko nije sjetio!
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 RTL Vrijeme
19:15 Tko će ga znati!
20:00 Tog se nitko nije sjetio!
21:10 Dobro jutro, ubojice - TV premijera, film
22:50 RTL Vijesti
23:10 Dr. House
00:05 Southland
01:00 Igre strasti
01:55 Dr. House
03:45 RTL Danas

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodio se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodio se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodio se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

DEJAN KOVAČ, TAJNIK HKC BUNJEVAČKO KOLO

Lepeza poslova i ambicija

Predstaviti **Dejana Kovača**, tajnika Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*, iznimno je zadovoljstvo, s obzirom da je osoba koju dobar dio hrvatske zajednice u Subotici poznaje – kroz aktivnosti i rad, a vjerojatno i kroz veliku strast prikupljanja starih tradicijskih alata.

volonter Centra, da bi me prošle godine novi Upravni odbor na čelu s predsjednikom **Marinkom Prčićem** pozvao i velikodušno ponudio radno mjesto tajnika *Kola*. Odlučno sam prihvatio ponudu i kao dugogodišnji član, volonter i zaljubljenik u *Kolo* s velikim žarom krenuo u posao.

No, Dejan je poznat i po izradi dobro nam znanih papuča.

»Član sam HKC *Bunjevačko kolo* od svoje trinaeste godine, točnije od 1980. Za folklorni odjel plesao sam punih punih 10 godina u zlatnoj generaciji koju je vodio **Stevan Tonković Pipuš**, a 35 godina s velikim žarom i ljubavlju pratim i aktivno sudjelujem u životu i radu našeg *Kola*. Također sam dugi niz godina bio

Opis mojih radnih zadataka je širokog spektra, jer sam dobio veliku podršku i neizmjereno povjerenje predsjednika i svih članova Upravnog odbora. To znači da moj posao nije samo uredski, već čini lepezu različitih poslova, što u biti meni nije strano, budući sam kroz svoj radni vijek stekao bogato radno iskustvo«, otkriva nam Dejan.

RAĐENE PAPUČE

Kako smo već i spomenuli, Dejan izrađuje rađene papuča. Ovaj tradicijski zanat naučio je od sada već pokojnog čika **Lajče Kujundžića**. »Šivanjem papuča i tradicijskim *papučoškim* zanatom počeo sam se baviti prije 10 godina, kada sam upoznao sada već pokojnog čika Lajču, koji mi je posthumno ostavio u amanet kompletan alat i sve kalupe i modele za izradu papuča. To je bilo prijesudno da se prihvatim zanata o kojem sam znao veoma malo, jer me je moj majstor učio svega mjesec dana pred smrt, a šegrti i kalfe su nekada učili i paštrili se 4 do 5 godina da bi postali pravi majstori. Zanat sam naučio na svojim pogreškama i danas mogu reći kako još nisam majstor, jer i sada ima majstorskih tajni koje nikada neću doznati, jer mi ih nema tko otkriti«, govori Dejan.

Kako nam kaže, sakupljanje starih tradicijskih alata uvijek mu je bila opsesija. Može se pohvaliti najkompletnijim postavom svih alata i predmeta koji su bili obvezni u jednoj majstorskoj *papučoškoj* radionici. »Alate su mi darivali mnogi dobronamjerni ljudi, koji su prepoznali moju žarku i iskrenu ljubav prema našoj tradicijskoj kulturi i baštini«, svjedoči Dejan.

»Nezaboravne uspomenne iz mladosti nosim s brojnih putovanja po gradovima širom Europe, gdje smo sudjelovali i osvajali prva mjesta na velikim i prestižnim međunarodnim festivalima folklora. Sada mnogo manje putujem, ali izlažem svoje rađene papuča na etno sajmovima po Vojvodini, Hrvatskoj, Mađarskoj, Bosni i Hercegovini... Interes za papučama je uglavnom sezonsko. Najveće je za vrijeme žetvenih svečanosti, u sezoni vjenčanja kada svekrva daruje svojoj novoj snahi zlatom vezene papuča na crvenom plišu, ili pak u vrijeme *Prela* kada se bližnjima daruju nove rađene papuča.

OBITELJ, HOBI I SLOBODNO VRIJEME

»Supruga **Nataša** i ja imamo dvojicu sinova, stariji **Oliver** je ove godine maturirao i želja mu

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Đure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

OD 09.06.2014. DO 22.09.2014.

Ljetna akcija

TÓTH OPTIKA SUBOTICA

024 551-045

-20% NA FOTOKROMATSKA, POLAROIDNA I OBOJENA LEČA

-30% NA DIOPTRIJSKE OKVIRE

-50% NA SUNČANE NAOČALE

Dio majstorstva Kovačevog

je nastaviti studij u Subotici, a mlađi **Oskar** pohađa nastavu na materinjem, hrvatskom jeziku u OŠ *Ivan Milutinović*. Obojica su glazbeno obrazovani, jer su pohađali nižu Muzičku školu u Subotici – instrument tambura basprim kod prof. **Mire Temunović**. Aktivni su članovi HGU *Festival bunjevački pisama* i HKC *Bunjevačko kolo*, dok je Oliver član i tamburaškog sastava *Klasovi* od njihova osnutka, govori Dejan o svojoj obitelji, a na pitanje ima li uopće slobodnog vremena, odgovara: »Slobodnog vremena imam vrlo malo zbog velikog broja obveza, ali tu je nedjelja kada je obitelj na okupu – nezaobilazna nedjeljna sveta misa u župi sv. Roka, boga-

ta nedjeljna bunjevačka užna i poslijepodnevno druženje s rodbinom i prijateljima vrijeme je opuštanja i vrijeme kada se ne misli na posao«, govori Dejan.

Oskar, Nataša, Dejan i Oliver

Budući da obitelj Kovač živi u kući, imaju dobre uvjete za kućne ljubimce. Njihov pas je ženka zlatnog retrievera, koja je došla kod njih kao štenica, a već tada je bila velika maza pošto su djeca bila mala. Sada je Ledy već u poodmakloj dobi i skrb o njoj je preuzeo Dejan.

Što se tiče Dejanova hobija, tu nema mnogo dvojbe – jasno je da je to izrada bunjevačkih, šokačkih, mađarskih, slavonskih i bizovačkih papuča. Ovaj zanat ga ispunjava, a ujedno predstavlja i dodatni izvor prihoda za obitelj. Kako Dejan kaže: »Sklopio sam dobro s korisnim.«

PLANOVI ZA BUDUĆNOST

»Imam još puno planova za budućnost, ali su sada djeca i njihovo školovanje na prvome mjestu. Želja mi je naučiti osnove slamarstva kako bih mogao

unijeti neke svoje nove ideje u tu umjetnost, naravno kad mi slobodno vrijeme to dopusti«, kaže Dejan.

Što reći na koncu, Dejan je osoba koja doista zaslužuje pohvale zbog svog nastojanja da očuva našu tradiciju i baštinu. Dok ima ovakvih ljudi, neće izumrijeti ono što je stasalo na sada već opustošenim salašima, salašima naših sjećanja. Ako ih se sjećamo, znači da tradicija živi tu u nama i ne može tako lako nestati i izumrijeti.

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Meso s roštilja

Tijekom ljeta najdraže jelo mi je meso s roštilja. To u obitelji svi volimo, pa nam je često na meniju. Na terasi u dvorištu skupa sa sinovima pripremam žar, što je osnovni preduvjet za dobar roštilj. Nemam posebnu recepturu, ali gledam da svaki puta marinada za meso bude drukčija. Ovdje su obvezni senf, ulje, sol, papar i crvena paprika. Dok se meso peče obvezno se prska bijelim vinom ili pivom, a nazdravlja se s dobrim društvom. Dobar tek!

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

POGLED S TRIBINA

4 od 4

E, to se stvarno dugo nije dogodilo. Sva četiri hrvatska nogometna kluba koji sudjeluju u europskim kvalifikacijama prošla su u sljedeću, treću rundu. I da cijela priča bude još ljepša, pokraj Hrvatske još samo Švedska ima ovakav odličan učinak, ali hrvatski predstavnici imaju veći broj pobjeda. No, podimo redom...

Višestruki prvak *Dinamo* uspješno je preskočio prvu prepreku na putu do novog nastupa u skupinskom dijelu Lige prvaka, jer objektivno prvak Litve *Žalgiris* nije ni smio predstavljati neku ozbiljniju prijetnju. Sada slijedi prvi pravi ovosezonski ispit, dvomeč protiv danskog šampiona *Aalborga* i odgovor je li momčad iz Maksimira spremna otići do kraja kvalifikacija.

Riječani su dvostrukom pobjedom protiv mađarskog *Ferencvarosa* pomalo neočekivano lagano stigli do duela protiv Vikingura, nekog predstavnika Farskih (Ovčijih) Otoka i mjesto u posljednjoj, četvrtoj rundi kvalifikacija se već može i upisati.

Split je najugodnije iznenadio odigravši protiv Izraelaca neodlučno na neutralnom terenu na Cipru i tako uspio sačuvati minimalnu prednost iz prvog susreta u Parku mladeži. Sada ih čeka najteži protivnik, *Černomorec* iz Odese, prošlogodišnji sudionik Lige prvaka.

Hajduk je, nakon izvrsnog nastupa u Irskoj i pobjedom protiv *Dundalka*, umalo sve pokvario na svom Poljudu, doslovno strepeći za prolaz nakon što je gostima neopunih 20 minuta nedostajao još jedan gol za prolaz. Bilo kako bilo, to je sada prošlost, a sadašnjost donosi *Sahtar* iz Kazahstana. Teško i dugačko putovanje do Karagandija (4.300 km – 8 sati zrakoplovom) i novi ispit za mladu hajdučku družinu.

Viđet ćemo uskoro hoće li hrvatski klubovi nastaviti s odličnim partijama i koliko njih će uspjeti preskočiti prepreku 3. kola. Za sada je sve fantastično, uz osvojenih 8 bodova na UEFA-inoj ljestvici prema kojoj se određuje koeficijent svake države sudionice i donosi bolje mjesto u budućem ždrijebu.

Rijeka se čini najsigurnijom, *Dinamo* bi trebao opravdati dovođenje novih pojačanja, a oba splitska kluba su pod velikim upitnikom.

Tko zna, možda opet bude 4 od 4.

D. P.

KONJIČKI SPORT

Luna d' Asolo pobjednik Dužijance

Trijumfom grla Luna d' Asolo u posljednjoj, ali i najvažnijoj utrci dvodnevno programa na subotičkom hipodromu, završena je tradicionalna utrka Dužijanca 2014. Luna d' Asolo je s vozačem

Borisom Kečenovićem imala najviše snage i umijeća nakon kvalifikacija ostaviti snage za finalnu utrku, gdje je u samom finišu imala najviše »rezerve« i kroz cilj je prošla ispred grla Ivana dei Nando, Edmond Bre i Gruccione. U preostalim utrkama nedjeljnog dana slavili su Perfekt (B. Kečenović), Scania (I. Mukić), Singa (B. Mukić), Pablo Yet (B. Mukić).

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

TENIS

Cuevas pobjednik ATP Umaga

Urugvajski tenisač **Pablo Cuevas** pobjednik je jubilarnog 25. izdanja ATP Croatia Opena igranog prošlog tjedna u Umagu. Probivši se iz kvalifikacija sve do finala, u završnom je duelu bio bolji od prošlogodišnjeg pobjednika Španjolca **Tommyja Robreda** (6-3, 6-4). Najbolji hrvatski tenisač **Marin Čilić**, pomalo neočekivano, poražen je u polufinalu od Robreda (6-7, 3-6), dok je **Franko Škugor** u paru s **Dušanom Lajovićem** iz Srbije uspio izboriti plasman u finale turnira dublova.

Iancsuk slavila na Paliću

Pobjedom protiv prve nositeljice nakon velike borbe Mađarice **Agnes Bukta** u tri seta (6-7, 7-5, 6-4), Ukrajinka **Elizaveta Iancsuk** osvojila je naslov pobjednice ženskog ITF Futuresa na Paliću.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. Novogodišnja akcija - vesla - bijeli barski jasan. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064 3467056. www.okrugic-camci.co.rs

Prodaje se garaža u sklopu stambene zgrade na Radijalcu, A. M. Tita 26/b s priključkom na grejanje, vodu i struju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem zob, deblo oraha i kruške, muške čakšire i kožne cizme, rojtoš i plišane marame, stol na razvlačenje sa stolicama. Tel.: 024 532-570.

Tečajevi talijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem 4 sobnu kuću na tihom i mirnom mjestu u Velikom Radanovcu, autobus na 400 m. Gradska voda, telefon, plin. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. (cijena 50.000 eura) Tel.: 064 1759512.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar - kredenac za dnevnu sobu - sa stolom, stolicama i *virangašima*, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Prodajem stare cigle - velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila s krimerima, kembriž valjak (2 m širok iz jednog dela) - vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu s jezerom Slavonska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Naprodaj: nova el. kosilica, el. štednjak s ravnom pločom, koturaljke, roze i bijele leandere, komplet crno muško odijelo s čakširama i prslukom, kožne cizme, razna bunjevačka ruva, sefiri, marame, stol na razvlačenje sa stolicama, virangaši, parača s krimerim, ručni kembriž valjak jednodijelni, ekskluzivna talijanska vjenčanica, tepih, tepih staze, ječmena i žitna slama. Tel.: 060-0532570 i 024/528-682.

Molim odgovornu i ozbiljnu obitelj bez predrasuda, koja bi prihvatila osobu u mirovini na doživotnu skrb, u vašem domu kao člana obitelji. Subotica-Osijek-Bjelovar-Darugar-Ivančićgrad. Tel.: 060/155-8667.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email:marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Makarska - iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909

Kupujem poljoprivredno zemljište, u jednom komadu od cca 8 do 20 jutara obradive zemlje. Tel.: 064 1759512.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću novu katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalnim priključcima i CG u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 0642808432.

Molim Zvonka Rođenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

Subotica - centar prodaje se nov dvosoban stan 56m² treći kat, lift, klima, dvije terase, cijena 42000 eura. Tel.: 024 529 745 ili 063 518 218.

Prodaje se rolja za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 1. 8. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hredirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: IZBOR ZA UČENICU GENERACIJE

Budućnost vidi u medicini

Prije samo mjesec dana, skromna ali odlučna djevojka, petnaestogodišnja Sončanka **Ksenija Bukovac** ponosno je stajala na pozornici u prepunoj velikoj dvorani mjesnog Doma kulture. Cakleći pogled i razoružavajući osmijeh upravo proglašene učenice generacije 2013./14. školske godine u OŠ *Ivan Goran Kovačić* lebdjeli su u prostoru između napora prošlosti, slave sadašnjosti i nade budućnosti. Ponosno je primala čestitke ravnatelja škole profesora **Zvonka Tadijana**, a samo minutu kasnije u ime učenika iz svoje generacije javno je zahvalila ravnatelju i svim nastavnicima za pruženo u prethodnih osam godina. Ksenija nije samo običan *vukovac*, odlična učenica. Odlična je i sportašica, a na školskim natjecanjima iz više predmeta daleko je dogurala. Pokraj svih obveza nađe vremena i za druženje s prijateljima i prijateljicama. »Prije svega, napomenula bih

Najbolja od najboljih – Ksenija (peta s lijeva)

kako je osnova svih mojih dosadašnjih uspjeha mir i stabilnost koje nalazim u svojem domu. Bilo da je riječ o sportu ili o učenju, moja je obitelj uvijek bila uz mene. U pobjedama prvi čestitari, u porazima prvi utješitelji, najčvršći oslonac su mi u svemu. Od njih sam i naučila da se u životu može puno toga postići, samo uz dobro planiranje. Upravo zahvaljujući dobrom rasporedu vremena uspjela sam uskladiti sve obveze, kako školske, tako i izvanškolske. Dobra organizacija i čvrsta volja za napredovanjem, za stjecanjem novih znanja, te jaka želja za uspjehom bili su ključni motivi za dobru pripremu iz svih predmeta. Za postizanje dobrih rezultata u školi glavni recept je rad, red i disciplina. Kad se na taj način radi, svaka ocjena, svaki uspjeh na natjecanjima, bez obzira na školskim ili izvanškolskim aktivnostima, za mene je podjednako važan, te iz tog razloga ne bih izdvojala nijedan«, kaže Ksenija.

I. Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Kiša pa kiša

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi, ode kod nas na Ivković šoru kugod da je kogod dono kaku vračku, božem prosti. Taman smo se lipo spremili za Dužijancu – dica očistila žito i isplela vinac da odamo zafalu Bogu kaki je red, i naišla kiša

u po mise. Svit što nije stao u našu lipu crkvu bome redovno pokiso, šta divanit, ja sam pokiso kugod pivac. Posli se razdanilo i mi se radovali kolu, svirci već počeli svirat i nakupilo se opet svita puna avlija u našoj župi Prisveto trojstvo. Kad je onda ošajdarila ponovo kišetina ja opet pokiso ko pivac. Svit se razbižo kud koji i baš nam se ne da da se malo prove selimo, al biće još dužijanci, samo nek nama ova naša dobra i čestita mladež ostane virna našoj viri i običajima, daće Bog lipi dana. No, malo mi krivo, toliko se svita nakupilo, a vrime nije dalo. Malo sam bisan moram priznat, kad ovi odozgor opravidu kaku ubeđanciju da njim svit poviruje bude lipo vrime, a narod njim se ni ne skupi pa na vištima moradu pušcat stare slike jel njim sramota kast da je bilo svega desetak ljudi. Kast ćete da nije istina, al nek mi ondak kogod objasni kako sam ja niki dan gledao niki demonstracije, a na njima vidijo mog striku Paju kako maše nikim barjakom, a valjda znadem da je moj stričko Pajo umro još prija pet-najstak godina, Bog da mu dušu prosti. Ta kaže Pere: »Jevo ga sidi ode i liči se od prilade s već petim špricerom. Kako vidim morat ću mu davat opcigom da mi priviše ne ozdravi. Braniša jesil ti čuo da ćemo ić ponovo potpisivat se prvo za glasanje pondak glasat za naše vijeće?« »Ta čuo sam dašta neg čuo, ja već od prija dvajst godina trčem s kojikaki papi-rima i skupljam potpise, a ondak opet od tog ništa ne bude«, kažem ja njemu. Sićam se čeljadi da sam jedared za jednog skupljo nedlju dana, svu biciglu istrvo po atarovima, dvared me tijo ugrist ker u šoru, a on na kraju pobigo iz države. Šta kajst, taki je naš svit no, valjdar ćemo dočekat već jedared da i sam narod smi kajst ko mu triba a ko ne triba. Moždar sam ja i najivan ko što veli moj Periša, al to bi bilo zdravo lipo. Dospijo sam ja danas i na proštenje u Gornji Tavankut. Itamo je bilo fajin svita, kako i ne bi kad je kod Svete Ane bilo kadgod najveće proštenje. Imade jedna pripovitka da je Tavankut bijo tvrda varoš još prija sedamsto godina, a znade se da su ga Turci razvalili kad su išli s Mohačkog polja, a naš svit razvijali i odveli u roblje. Jeto vam žene pa i dalje gledajte Sulejmana, a baš je to on naradijo otac ga prokarto. Neg jevo opet grmi pa ću se manjivat, sveti Ilija kandar zaboravijo da je već bijo ode pa opet kotrljuška burad više našeg šora, a i moram ispratit Perišu na salaš tijo on jel ne tijo. Ja imadem posla, a moram i namirivat, ova moja nikako da se izdivani s komšincom i opet ću sve sam morat, ajd zbogom.

P. S. Nemojte zaboravit da mi napomenite di je sledeća dužijanca da na vrime podmažem biciglu.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ko bi se
tu snašo

Potli dugo vrmena bać Iva bijo u varoši. A kaki je, bolje da i ni. Išo je na nikaku koferenciju, svi su ništa divanili, svako je mislijo da je reko najpametnije, pa veli da i on kaže koju. Naki kaki je oduvik, nikad se nikomu ni zno ulagat, oplejo je po svima baš nako isrcu, nako kako se i svaj poštenu svit u selu divani međ sobom. I da vidiš kako su oma svi graknili na njega i ni što ji je falijo i ni što ji grdijo. Konda baš ni jednima ni drugima ni išo u račun taki divan. Sve mu izgledalo

Piše: Ivan Andrašić

da, kolikogod priko novina laju jedni na druge, ka su zajedno svi su svoji i ne dadu ni na se ni none druge. Potli koferencije ni tijo otit ni na ručak. Nikad ni voljijo sidat zastal š nima što se, ka su zajedno, ljublu i tapšu po ramena, a ka naj drugi okrene leđa, oma pljuju po njemu. Potli bi bilo i od jedni i od drugi samo kaštige što je sidijo š nima drugima. Niskim ni tijo ni na lemuzine doma, ošo je na ajzi-ban. Ni mu smetalo ni to što je moro čekat dva sata, jel baš taj dan ni išo naj što je tribo. Cila puta od varoši do njegovoga sela sidijo je, gleda upravo pridase i toliko duvo, da su se sve firange pozavrtale. Natrag je došo jidovan, njegova oma vidla da mu u varoši baš i ni bilo sve kako triba. Samo mu je naljala fićok dudovače i rekla da će začas zgotovit ručak. Zapravo, to nit je bijo ručak, nit večera, došo je natrag u najgorje vrime, a cure nisu tile ručat brež njega. »Skuvala sam paprikaša od noga pitla što bi se vazdan samo tuko, znala sam da ćeš dojt natrag umoran i gladan. Evo, saće i rizanci, nisam tila ranije zakuvat, pa da se skalabuču. Vako je lipše, a oma će i cure«, veli mu dok je cidila tisto. »E, bolje da nisam ni išo. Samo sam se svašta naslušo i od njevi i od naši, a bome i od njevi što svi mislu da su naši, a najviše od naši za koje niko ne zna da su njevi. Ispalo da je još najmanje naši što su stvarno naši. I, znadeš, nisam ti ja za sidit na koferencija di su zajedno i pope i političari. Znadeš da mi se znade digod koja i otfručirt«, počme filtozirat bać Iva i povuče malo iz fićoka. »Bome, kad vidim šta je sve natrukovano u ti naši novina, više put se i sama pitam čiji si ti. Vamo se baš ne gurkaš u crkvu, tamo baš i ne voljiš politiku, baram tako uvik divaniš, a malo, malo, pa si međ njima«, veli njegova i meće labošku nastal. Ko da su namerisale, došle i cure. Oma su izljubile dadu, ko da se nisu vidli misec dana. Njemu oma ko da je svanilo, u zadnje vrime sve više osića da je samo doma svoj međ svojima. Najlipše mu je š njegovom ženom i curama, međ njegovima kravama, svinjama, kokošma, patkama, guskama i ćurkama. Volji i kad mu se oko noga motu Taksa i maćak, volji se i š njima divaniti, jel ga tako lipo znadu gledat oči, ko da ga razumu. A što je najlipše, nikad mu ništa brezobrazno nisu odvratili.

I. Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Paster:** Prevladavanje teškoća pravi heroje.
- **Franklin:** Lijenost je toliko spora da je siromaštvo pretekne.
- **Dostojevski:** Prijatelje imam, a neprijatelji su se sami odabrali.

KVIZ

Zlata Bartl

Koje je godine i gdje rođena hrvatska znanstvenica i idejni tvorac Vegete, **Zlata Bartl**?

Što je bila njezina akademska naobrazba?

Kada odlazi u Koprivnicu, koja će trajno biti vezana uz njezin znanstveni rad?

Što je bio njezin prvi proizvod na kome je radila?

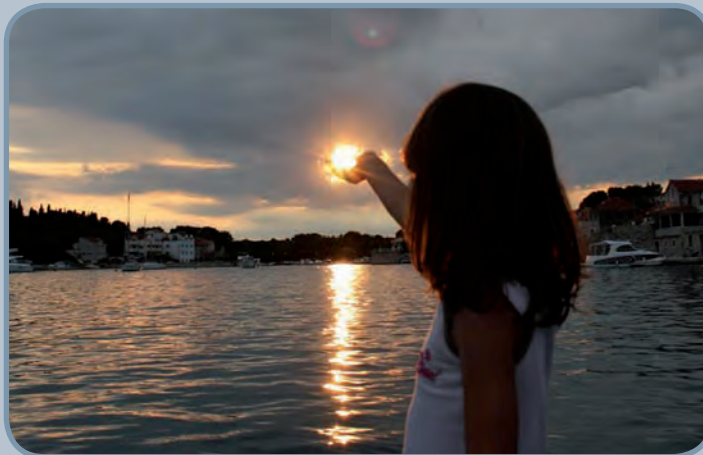
Koje je godine počela proizvodnja Vegete čiji je ona idejni tvorac?

Kako je glasio njezin popularni nadimak?

Kada je i gdje umrla Zlata Bartl?

Rođena je 1920. godine u Docu kod Travnika.
Diplomirala je kemiju, matematiku, fiziku na Prirodoslovnom fakultetu u Zagrebu.
1956. godine.
Dehidratizirane juhe.
1959. godine je stvorena Vegeta.
Teta Vegeta.
Umrla je 30. srpnja 2008. godine u Koprivnici.

FOTO KUTAK

Uhvatila sam sunce...

VICEVI

Žali se blagajnica prijateljici:

- Imam osjećaj kako više nisam lijepa.
- Otkuda ti sad pa to?
- Muškarci su počeli brojati kusur!

Kaže cura svom momku:

- Puno sam toga čula o tebi.
- Ništa posebno – skromno će momak.
- To sam najviše i čula! – odgovori mu cura.

VATERPOLO

Srbija prvak Europe

BUDIMPEŠTA – Reprezentacija Srbije u vaterpolu obranila je titulu šampiona pobjeđivši domaćina Mađarsku s 12:7 u finalu Europskog prvenstva. Drugo mjesto na prvenstvu osvojila je

Mađarska, treće reprezentacija Italije, a Crna Gora je bila četvrta. Ekipe **Dejana Savića** proslavila je u utorak u Beogradu ispred skupštine grada osvajanje titule prvaka Europe skupa s nekoliko tisuća okupljenih ljudi.

ODBOJKA

Prvenstvo Srbije

VAJSKA – Prvenstvo Srbije u odbojci na pijesku održano je na jezeru Provala u Vajskoj od 25. do 27. srpnja. **KIDS LIGA** – natjecanje najmlađih održano je u petak, 25. srpnja, dok se Škola odbojke za najmlađe pod vodstvom **Vanje Grbića** održavala sva tri dana. U petak su odigrani kvalifikacijski mečevi na turniru VII. *Vip Beach Masters 2014.* i III. *Vip Beach Volley lige, održana je i Kids liga, kao i prvi sat Vip Beach Masters škole odbojke*, koju je pohađalo 107 djevojčica i dječaka. U subotu, 26. srpnja, odigrani su mečevi u okviru glavnog žrijeba, a održana su i dva sata *Vip Beach Masters škole odbojke* za buduće odbojkašice i odbojkaše.

Natjecanje koje je imalo i popratne sadržaje na lijepo uređenom jezeru završeno je u nedjelju, 27. srpnja 2014. godine, a turnir su osvojili **Milena Matić** i **Irena Drobnjak** te **Marko Galešev** i **Nenad Tatić**. Organizatori ovogodišnje *Vip Beach Volley lige* bili su Odbojkaški savez Srbije, Odbojkaški savez Vojvodine, tehnički organizator je bio Odbojkaški klub *Partizan* iz Bača u suradnji s Turističkom organizacijom Općine Bač i lokalnom samoupravom, dok je medijski sponzor bio Radio Bača.

Z. P.

TENIS

U tijeku fjučers u Somboru

SOMBOR – U Somboru je u toku 11. internacionalni fjučers turnir *Sombor open*. Sudjeluje 89 tenisača iz 19 zemalja svijeta, a među sudionicima su i tenisači iz Hrvatske. Prvi nositelj turnira je francuski tenisač **Alexis Musialek**, koji je na 444. mjestu ATP

liste. Po rejtingu tenisača ovogodišnji turnir nešto je slabiji od prošlogodišnjeg. Nagradni fond je 10 000 dolara. Organizator fjučersa je Tenisački klub ŽAK iz Sombora.

Z. V.

PLIVANJE

Međunarodni plivački miting i Otvoreno prvenstvo Vojvodine

SUBOTICA – Međunarodni plivački miting održan je u subotu u Senti. Na mitingu je sudjelovalo 19 klubova iz Srbije i Mađarske, među kojima je bio i Plivački klub *Spartak*, koji je postigao odličan uspjeh osvojivši 22 medalje. Zlatne medalje Spartaku su donijeli **Novak Savić**, **Filip Zavišić**, **Petra Čajkaš** i **Lili Ladanji**.

Plivački klub *Spartak* bio je 14. srpnja domaćin Otvorenog prvenstva Vojvodine za mlađe pionire na kojemu je sudjelovalo 138 plivača iz 16 klubova. Od 19 natjecatelja *Spartaka*, 14 ih je osvojilo medalje, od kojih su dvije zlatne – **Iva Kujundžić** (100 m leđno) i **Hajagoš Adriel** (100 m dupin).

BICIKLIZAM

Spartak najuspješniji na prvenstvu

SUBOTICA – Proteklog vikenda održano je Prvenstvo Vojvodine u biciklizmu u Kulpinu i Bačkom Petrovcu, a biciklistički klub *Spartak* je tom prigodom osvojio 11 medalja te ekipno uzeo titulu najuspješnijeg kluba u dva dana natjecanja. Najbolji uspjeh ostvarili su **Gabor Kasa**, osvojivši prvo mjesto u seniorskoj konkurenciji u oba dana, kao i **Dimitrije Žarković Đolai** u konkurenciji kadeta.

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Službeni glasnik RS br.135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, privredu, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

O donesenom rješenju kojim je dana suglasnost na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta

Rekonstrukcija benzinske stanice ČANTAVIR

Temeljem sprovedenog postupka, izvještaja Tehničke komisije, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj izdala je pod brojem IV-05/I-501-255/2014, nositelju projekta NIS a.d. Novi Sad, Rješenje o suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: »REKONSTRUKCIJA BENZINSKE STANICE – ČANTAVIR« u naselju Čantavir ulica Bajmočka, katastarska parcela 1096 ko Čantavir.

U cilju obavještanja zainteresirane javnosti tekst Rješenja dostupan na adresi www.subotica.re (odjeljak životni okoliš, oglasna ploča)

MARIN GORJANAC, POKRETAČ ULIČNOG VJEŽBANJA U BEREKU

Želja – svjetsko natjecanje

Selo Bereg može se pohvaliti kako je jedino selo u Srbiji, a naš sugovornik kazat će i u cijelom svijetu, koje je organiziralo natjecanje u uličnom vježbanju. Stao je Bereg tako rame uz rame s urbanim sredinama, s obzirom da se tom novom sportskom disciplinom bavi gradska mladež. Zasluga za to pripada **Marinu Gorjancu**, mladom Berežaninu koji je odlučio u selu u kome nema nikakvih sportskih aktivnosti okupiti mlade koji žele vježbati. Kaže nam kako je cijela priča počela prije pola godine, kada je po uzoru na vršnjake iz Sombora i drugih većih gradova odlučio okupiti mlade Berežane zainteresirane za taj sport. Nama neupućenima objašnjava kako je ulično vježbanje u Srbiji postalo popularno prije tri i pol godine. »Nastalo je u Americi 80-ih godina prošlog stoljeća i odatle se počelo naglo širiti. Pun naziv je *street workout*. Mladi se spontano okupe i vježbaju u parkovima, igralištima i sličnim mjestima, samostalno, bez posebnih trenera i posebnih zahtjeva. Nisu im potrebni posebni uvjeti, već koriste ono što ima na takvim mjestima. Mi smo počeli vježbati prije šest mjeseci u dvorištu škole, ali to je bio tek početak«, kaže Marin.

PARK ZA VJEŽBANJE

Da ne bi sve ostalo samo na neformalnim okupljanjima, odlučili su osnovati udrugu koja nosi naziv *Strog brothers*, a u osnutku udruge sudjelovalo je 15 mladih iz Berega. »Nemamo nikakvih sportskih događaja u selu, nemamo nijedan klub i zato smo odlučili nešto uraditi. A ono

prvo što smo uradili bilo je uređenje terena za treninge. Nekako logičan slijed poslije toga bilo je organiziranje natjecanja. Došli su natjecatelji iz cijele Srbije. U Beregu se okupilo četrdesetak mladih. Kada smo krenuli u samu pripremu mislili samo – i ako baš ne bude sve najbolje, za prvi put bit će dobro. No, dobili smo podršku ljudi iz sela i to nam je bio dodatni poticaj. Za organiziranje tog prvog natjecanja, koje je bilo prije nekoliko tjedana, angažiralo se nas troje. Snalazili smo se kako znamo, a uz pomoć koju smo dobili uspjeli

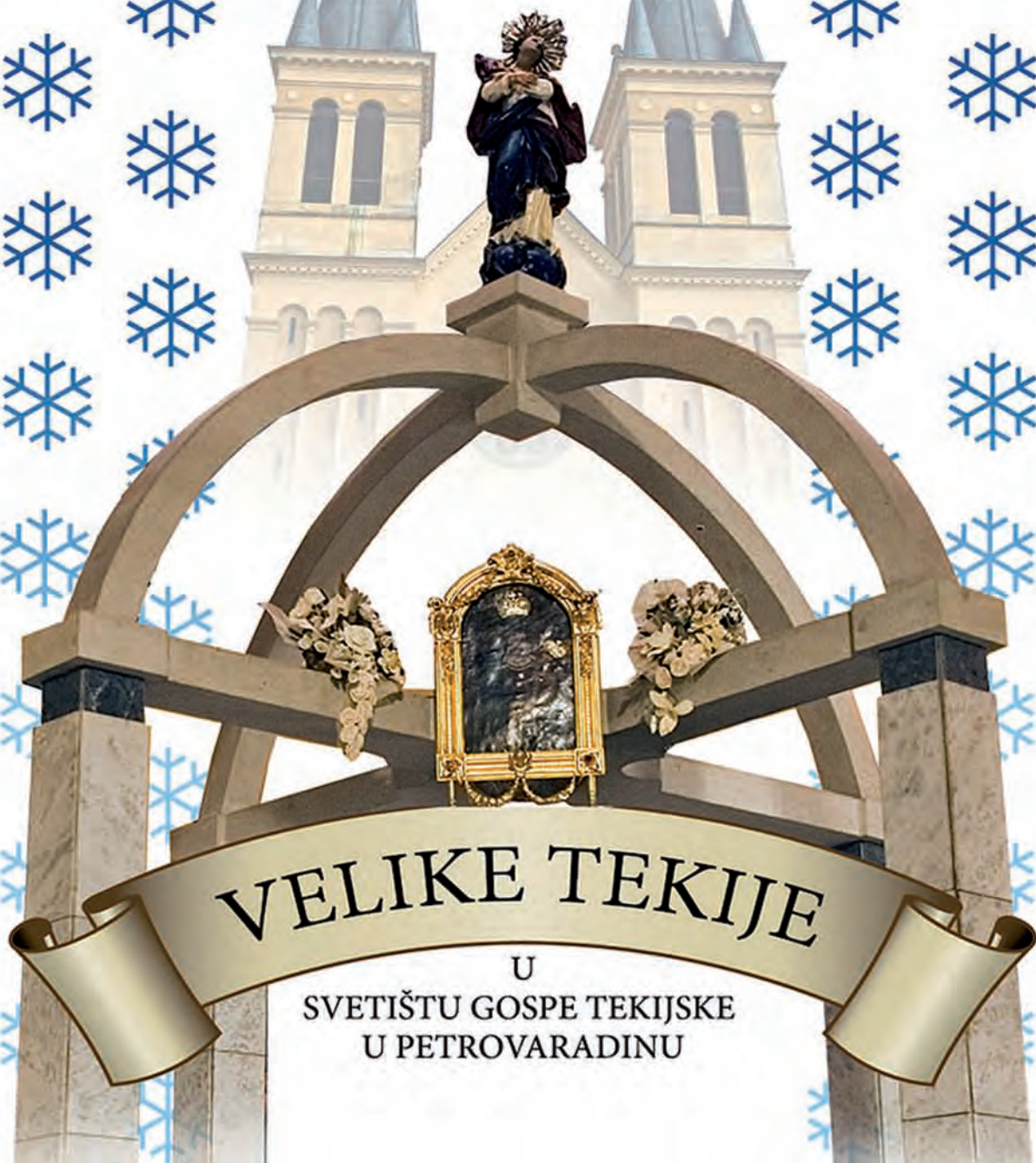
smo urediti prostor za vježbanje«, kaže glavni pokretač vježbanja u selu i organizator natjecanja Marin i pojašnjava kako je mini park za vježbanje uređen kod nogometnog igrališta. Želja im je proširenje parka za vježbanje i postavljanje novih sprava. Ono što također planira je pomoć svojim prijateljima iz susjednog Koluta, koji također žele uraditi svoj prostor za vježbanje. Nada se Marin kako će, kada se završe sve formalnosti oko registriranja, dobiti i pomoć od Sportskog saveza Grada Sombora.

KADA MOŽE SOMBOR, MOŽE I BEREK

Pitamo Marina i odakle njegovo interesiranje za ulično vježbanje, s obzirom da se nije ranije aktivno bavio sportom, osim što je godinu dana redovito išao u teretanu koja je otvorena u Beregu. Ulično vježbanje privuklo ga je zahvaljujući internetu, gdje se stalno postavljaju fotografije s takvih vježbanja i natjecanja. Kada je vidio i kako je Sportski savez Grada Sombora za mlade u Somboru napravio i park za vježbanje, odlučio je okupiti svoje vršnjake u Beregu i osnovati klub. »Sastali smo se jednu večer u kafiću i dogovorili se trenirati. Osim mladih iz Berega, s nama su i naša četiri prijatelja iz Koluta«, kaže Marin. Svaki dan su u parku i treniraju dva do dva i pol sata. Ne smeta im ni loše vrijeme, ni kiša, ni snijeg. Marin, kada ima slobodnog vremena, trenira i po dva puta dnevno. Želja mu je otići na što više natjecanja, naći sponzora i jednog dana biti sudionikom svjetskog natjecanja. Dok svakodnevno vježba i sprema se za natjecanja, Marin može biti zadovoljan, jer se u međuvremenu broj mladih Berežana zainteresiranih za ulično vježbanje povećao. Zanimljivo je kako je sada među njima i jedna djevojka. »Prvo je dolazila i gledala što i kako mi to radimo, a onda mi je poslala poruku kako bi se i ona priključila i vježbala«, kaže Marin.

S ovim mladim Berežaninom razgovarali smo pokraj njihova parka za vježbanje. Taman na kraju razgovora počeo je pljusak, ali Marina to nije spriječilo odraditi svoj redoviti trening, na otvorenom.

Zlata Vasiljević

VELIKE TEKIJE

U
SVETIŠTU GOSPE TEKIJSKE
U PETROVARADINU

Ponedjeljak, 04.08.2014.

15:00 PRILIKA ZA SV. ISPOVIJED

16:00 SV. MISA NA STAROSLAVENSKOM
JEZIKU

17:30 SV. MISA NA MAĐARSKOM JEZIKU

19:00 PONTIFIKALNA SV. MISA NA
HRVATSKOM JEZIKU SA PROCESIJOM

20:30 PRIGODNI PROGRAM

Utorak, 05.08.2014.

07:00 POBOŽNOST KRIŽNOG PUTA

08:00 SV. MISA NA NJEMAČKOM JEZIKU

09:00 PONTIFIKALNA SV. MISA NA
MAĐARSKOM JEZIKU

11:00 PONTIFIKALNA SV. MISA NA
HRVATSKOM JEZIKU

19:00 SV. MISA NA HRVATSKOM JEZIKU